

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

FILOZOFICKÁ FAKULTA

Katedra žurnalistiky

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**INTENCE VE SDĚLENÍCH NA TITULNÍCH STRANÁCH DENÍKŮ
(MLADÁ FRONTA DNES, HOSPODÁŘSKÉ NOVINY) A
PROSTŘEDKY JEJICH NAPLNĚNÍ**

INTENTIONS IN MESSAGES ON FRONT PAGES OF DAILY PAPERS (MLADÁ
FRONTA DNES, HOSPODÁŘSKÉ NOVINY) AND MEANS OF THEIR COMPLETION

Vypracoval: Radim Šantrůček

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Viktor Jílek, Ph.D.

OLOMOUC 2010

Čestné prohlášení:

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracoval zcela samostatně za pomoci uvedené odborné literatury a týdenního vzorku Mladé fronty DNES a Hospodářských novin. Počet znaků bakalářské práce je 89 026.

V Olomouci dne 30. června 2010.

ABSTRAKT

ŠANTRŮČEK, R. *Intence ve sděleních na titulních stranách deníků (Mladá fronta DNES, Hospodářské noviny) a prostředky jejich naplnění.*

Olomouc 2010. Bakalářská práce. Univerzita Palackého v Olomouci. Filozofická fakulta. Katedra žurnalistiky. Vedoucí práce Mgr. Viktor Jílek, Ph.D.

Klíčová slova

intence - informační funkce - získávací funkce - persvazivní funkce - estetická funkce - zábavní funkce - edukativní funkce - fatická funkce - Mladá fronta DNES - Hospodářské noviny

Tato diplomová práce se zabývá intencionální analýzou zpravodajských sdělení na titulních stranách deníků Mladá fronta DNES a Hospodářské noviny. Přináší lexikální, syntaktický a kompoziční rozbor jednotlivých textů a upozorňuje na rozdíly mezi oběma tituly. Práce vychází z tvrzení, že zpravodajství má příjemce pouze informovat. Cílem je zjistit, které další funkce se mohou v jednotlivých sděleních nacházet a kterými výrazovými prostředky jich může být dosaženo.

ABSTRACT

ŠANTRŮČEK, R. *Intentions in messages on front pages of daily papers (Mladá fronta DNES, Hospodářské noviny) and means of their completion.*

Olomouc 2010. Bachelor's thesis. Palacký university Olomouc. Faculty of Philosophy. Department of Journalism. Thesis dissertation supervisor Mgr. Viktor Jílek, Ph.D.

Keywords

intentions - informative function - procure function - persuasive function - aesthetic function - entertainment function - educational function - fatic function - Mladá fronta DNES - Hospodářské noviny

This diploma deals with intentional analysis of messages on front pages of daylies Mladá fronta DNES and Hospodářské noviny. It brings lexical, synthactic and compositional analysis of texts and points out to the main differences between two titles. The work suppose, that the only one function of news is the information function. The aim is to find out which other functions can be present in reporting and by using which phraseology can be the functions gained.

Poděkování:

Děkuji vedoucímu bakalářské práce panu Mgr. Viktoru Jílkovi, Ph.D. za odborné konzultace, rady, připomínky a metodické vedení.

OBSAH

1. ÚVOD.....	8
2. ZPRAVODAJSTVÍ.....	11
2.1 FUNKCE VE ZPRAVODAJSTVÍ.....	12
3. LEXIKÁLNÍ ROVINA.....	15
3.1 SLOVA OBECNÉ ČEŠTINY.....	16
3.2 REGIONALISMY.....	16
3.3 DIALEKTISMY.....	17
3.4 SLANG.....	17
3.5 ARGOT.....	18
3.6 SLOVA HOVOROVÁ.....	19
3.7 SLOVA KNIŽNÍ.....	20
3.8 POETISMY.....	21
3.9 PUBLICISMY.....	22
3.10 SLOVA ZASTARALÁ.....	23
3.11 NEOLOGISMY, OKAZIONALISMY.....	24
3.12 EXPRESIVA.....	25
3.13 SLOVA HODNOTÍCÍ.....	26
3.14 INTERNACIONALISMY, CITÁTOVÁ SLOVA.....	27
3.15 SÉMAZIOLOGICKO-ONOMAZIOLOGICKÉ DERIVACE.....	28
3.15.1 Metafora.....	28
3.15.2 Metonymie.....	29
3.15.3 Přirovnání.....	30
3.15.4 Hyperbola.....	31
3.15.5 Ironie a Antiironie.....	32
3.15.6 Perifráze.....	32
3.16 FRAZEOLOGISMY.....	33
3.17 DÍLČÍ ZÁVĚR K LEXIKÁLNÍ ROVINĚ.....	35
4. SYNTAKTICKÁ ROVINA.....	38
4.1 APOZIOPEZE.....	38
4.2 PARENTEZE.....	39
4.3 OSAMOSTATNĚNÝ VĚTNÝ ČLEN.....	39
4.4 ŘEČNICKÉ OTÁZKY.....	40
4.5 SUBJEKTIVNÍ VĚTNÉ ČLENĚNÍ.....	41
4.6 DÍLČÍ ZÁVĚR K SYNTAKTICKÉ ROVINĚ.....	43
5. TEXTOVÁ ROVINA.....	45
5.1 TEXTOVÉ MODELÝ (SLOHOVÉ POSTUPY).....	45
5.1.1 Popisný slohový postup a jeho modifikace.....	45
5.1.1.1 Výběrový popis.....	45
5.1.1.2 Ličení.....	46
5.1.1.3 Charakteristika.....	47
5.1.1.4 Odborný popis.....	47
5.1.2 Vyprávěcí slohový postup a jeho modifikace.....	48
5.1.2.1 Vyprávění prosté.....	48
5.1.2.2 Vyprávění umělecké.....	49
5.1.3 Výkladový slohový postup.....	49
5.1.4 Úvahový slohový postup.....	50
5.1.5 Dílčí závěr k textovým modelům.....	53
5.2 TEXTOVÉ KOMPONENTY.....	55
5.2.1 Odvolání se na obecného původce.....	55
5.2.2 Citace či parafráze neznámého původce.....	56
5.2.3 Citace a parafráze podporující tvrzení.....	57
5.2.4 Dílčí závěr k textovým komponentům.....	59
5.3 TEXTOVÉ VZORCE (ŽÁNRY):.....	61

5.3.1	Fíčrová zpráva.....	61
5.3.2	Riport	61
5.3.3	Žánrově nezačlenitelná sdělení	61
5.3.4	Dílčí závěr k textovým vzorcům	66
6.	ZÁVĚR.....	68
7.	SEZNAM LITERATURY	71
8.	SEZNAM PRAMENŮ	73

1. ÚVOD

V bakalářské práci budeme analyzovat zpravodajská sdělení z titulních stran deníků Mladá fronta DNES a Hospodářské noviny z hlediska intencí. Intence se vymezují jako záměry původce sdělení působit na příjemce, na jeho vědomí, s cílem ovlivnit, vytvářet jeho postoje, city, psychický stav, vzájemné vztahy, způsobit změnu informovanosti (vlastní i příjemce).¹ Nepůjde nám o přímé zjišťování intencí, analýzou titulních stran však můžeme na jednotlivé intence usuzovat nepřímo, a to na základě určení potenciální funkce výrazových prostředků užitých v jednotlivých sděleních.

Zpravodajství má za úkol informovat. Naším cílem je proto zjistit, zda zpravodajská sdělení z titulních stran výše uvedených deníků sledují pouze informační funkci, nebo zda mají potenciál plnit také některou z dalších funkcí (persvazivní, získávací, zábavní, estetická, fatická, edukativní), a kterými výrazovými prostředky jednotlivé funkce naplňují.² Na základě číselných výstupů budeme schopni porovnat oba deníky.

Jak uvádí Jílek, současný stav žurnalistické produkce je typický odklonem od normativních principů zpravodajství, charakteristickým rysem je průnik persvazivních, zábavních, ale i získávacích intencí, jejich subjektivizace. „*Obecně se trend dá označit jako lehká bulvarizace v oblasti zpracování témat či jejich volby. Zpravodajství získává silně interpretativní, hodnotící, spekulativní, tedy úvahový charakter.*“³ Dá se tedy předpokládat, že v analyzovaných textech nalezneme doklady možné přítomnosti i jiných než jen čistě informační funkce.

V úvodní části práce vymezíme zpravodajskou oblast z hlediska její funkce. Na základě analýzy jednotlivých rovin jazyka pak zjistíme, které sledované segmenty mají potenciál narušit informační funkci, tedy jaké lexikální, syntaktické a textové jednotky mají potenciál vnést do sdělení i jinou než pouze informační funkci a jaké další funkce mohou do sdělení vnést.

---

¹ Jílek 2004, s. 36.

² Tato práce vychází z existence zpravodajské normy a potřeby čistě informační funkce ve zpravodajství. Neřešíme, zda zpravodajská norma existuje, nebo ne.

³ Jílek 2004, s. 153.

Analýzu provedeme následujícím způsobem. Z vnitřní lingvistiky budeme analyzovat lexikální a syntaktické prostředky, sledovat naopak nebudeme tvarosloví, které lze podle Bartoška⁴ považovat až na výjimky za spisovné.⁵ Z vnější lingvistiky budeme analyzovat textové modely, vzorce a komponenty. V rámci celkové analýzy se vyhneme analýze citací, v citaci obsažené skutečnosti totiž hovoří samy za sebe a žurnalista svůj odstup od tématu zdůrazňuje použitím uvozovek.⁶ Citace se mohou projevit při analýze textových komponentů.

V každé rovině nejdříve stručně charakterizujeme výrazové prostředky, které mají potenciál vnést do sdělení i jinou než informační funkci, následně vyvodíme jejich funkční potenciál.⁷

Ke každé jednotce uvedeme tři konkrétní příklady z obou deníků (pokud je nalezneme), které jsme identifikovali v analyzovaném vzorku. Pro přehlednost práce vždy řadíme jako první Mladou frontu DNES, druhé Hospodářské noviny. Pokud se některá z jednotek v analyzovaných textech neobjeví, doplníme příklad z odborné literatury, abychom ukázali, že jsme schopni danou jednotku identifikovat.

Pouze v části věnované textovým vzorcům neuvádíme příklady, a to z důvodů nechtěné extenze práce. Pokud jsme našli daný vzorec v analyzovaných sděleních, uvádíme odkaz na přílohy naší práce. V případě, že se daný textový vzorec v analyzovaném vzorku neobjeví, tímto odkazujeme na příklady v přílohách publikace Jílka.⁸

Celá práce je z důvodu přehlednosti členěna na dílčí shrnutí jednotlivých rovin. Zvláště se věnujeme lexiku, syntaxi, textovým komponentům, textovým modelům a textovým vzorcům. Za každou z částí uvádíme tabulky s potenciální funkční hodnotou, číselnými přehledy a průměrným počtem nalezených jednotek na jedno sdělení, následují dílčí závěry.

Analýza byla provedena u obou titulů na týdenním vzorku od pondělí 15. října 2007 do soboty 20. října. 2007. U Mladé fronty DNES se jedná o šest výtisků, u Hospodářských novin o pět výtisků, neboť nevycházejí v sobotu.

---

⁴ Bartošek 2002, s. 58.

⁵ Pokud je tvarosloví spisovné, předpokládáme, že autor netvoří sdělení s jiným záměrem než čistě informačním. Jestliže v analyzovaném vzorku nalezneme u tvarosloví příklad nespisovného tvaru, budeme se mu věnovat.

⁶ Jílek 2004, s. 86.

⁷ Některé jednotky se mohou objevit ve více kategoriích (například expresivní slova mohou být zároveň slovy hodnotícími apod.).

⁸ Jílek 2004, s. 176-295.

Období bylo vybráno náhodně s přihlédnutím k tomu, že se tou dobou neodehrávala žádná zásadní událost (například volby, úmrtí významné osobnosti), která by mohla ovlivnit výslednou podobu sdělení.

Analyzovali jsme celkem čtyřicet pět textů z Mladé fronty DNES⁹ a čtyřicet z Hospodářských novin.¹⁰ Mimo náš zájem zůstala veškerá sdělení v hlavičce, fotografie i jejich popisky, poutače na texty uvnitř novin¹¹, inzerce, reklama, grafy, tabulky a infografiky.

Analyzovaná sdělení jsou nahrána na přiloženém CD.

---

⁹ Z toho třináct krátkých sdělení ve sloupci „DNES čtete“.

¹⁰ Z toho dvacet krátkých sdělení ve sloupci „UDÁLOSTI“.

¹¹ V Mladé frontě DNES pod označením „DNES víkend“.

2. ZPRAVODAJSTVÍ

Praktická encyklopedie žurnalistiky definuje zpravodajství jako jednu ze základních novinářských činností a zároveň i produkt této činnosti. Zpravodajství stojí na informacích a faktech, které vyhledává, shromažďuje, třídí, vybírá, interpretuje a předává prostřednictvím médií recipientům. Na rozdíl od publicistiky nemá obsahovat novinářův názor, pouze tlumočit fakta.¹²

Zpravodajství můžeme považovat za základ žurnalistiky, jeho posláním je informovat o aktuálních událostech. Tedy o tom, co se právě stalo, co se právě děje, co se má stát a co se v rozporu s očekáváním nestalo. Zprávy jsou často jediným zdrojem informací, které mají příjemci k dispozici. Proto také očekávají, že tyto informace budou pravdivé, nezkreslené a že nejsou ovlivněny záměrem další osoby (inzerenta, informačního zdroje nebo mediální organizace).

Zpravodajství lze tedy odlišit od publicistické a beletrizující oblasti na základě identifikace základních sdělných cílů a jejich kombinací. Podle Čechové zpravodajství vychází z informační funkce, publicistická dílčí oblast (v užším smyslu slova) představuje zpředmětnění široké persvazivní a získávací funkce za spolupůsobení funkce informační, beletrizující dílčí oblast je pak propojením funkce persvazivní a estetické.¹³

Aby sdělení obsahovalo pouze informační funkci, je třeba v rovině lexika užívat spisovných a významově určitých lexikálních jednotek.¹⁴ V rovině syntaxe je používán větný pořádek objektivní, tzn. postupné řazení východiska a jádra, kratší a neosobní větné celky.¹⁵

V rovině textu je nutné užívat informační slohový postup a s ním související žánry zprávu a její modifikace. Informační funkci dodržuje i prostý (věcný) popis a s ním související žánr publicistický referát. Nepříznakovým žánrem je také zpravodajský

---

¹² Osvaldová, Halada a kol. 2002

¹³ Čechová 2003, s. 224.

¹⁴ Bartošek 2001, s. 14.

¹⁵ Krobotová 2004, s. 73.

rozhovor.¹⁶ Textové komponenty musí být kvůli dodržení informační funkce použity jen k dokumentaci a doložení informace.¹⁷

2.1 Funkce ve zpravodajství

Jak už jsme naznačili, ve zpravodajství je za základní a nepříznakovou považována funkce informační.

Zpravodajské komunikáty tak musejí vyhovovat požadavkům maximální objektivity, dokumentárnosti a vyloučení prvků subjektivity, protože cílem této funkce je pouze předání informace, vyrovnání informačních obsahů vědomí mezi původcem a příjemcem.¹⁸

Ve zpravodajství se ale objevují i další funkce. Narušení informační funkce může být původcův záměr¹⁹, může se jednat i o důsledek autorovy nedostatečné kompetence nebo časového tlaku. Tyto funkce se mohou navzájem překrývat a doplňovat a mají potenciál změnit názory či chování příjemce.

Jednotlivé funkce (kromě funkce informační), které lze ve zpravodajství vysledovat, jsou:

Konativní funkce

Někdy zvaná jako apelativní nebo direktivní. Je zaměřena na příjemce, záměrem je ovlivnit jej, k něčemu jej přimět. Z konativní funkce vycházejí také další specifické funkce.

- Persvazivní funkce

Rozumově či psychologicky působí na postoje jedince. Někdy se označuje také jako přesvědčovací funkce.

---

¹⁶ Jílek 2004, s. 101-108.

¹⁷ Jílek 2004, s. 87.

¹⁸ Jílek 2004, s. 28.

¹⁹ V rámci komunikačně-funkčního přístupu k jazyku považujeme za důležité jasné rozlišení významu slov cíl a záměr, jak ve své práci uvádí Jílek. Komunikační cíl představuje globální zaměření celé komunikační události (čemu má sloužit, kterou složku skutečnosti má změnit či zasáhnout). V průběhu komunikační události má původce jednotlivé záměry (intence) působit na vědomí příjemce, a to s cílem ovlivnit, vytvářet jeho postoje, city, psychický stav, vzájemné vztahy, způsobit změnu informovanosti. (Jílek 2005, s. 80-81.).

- Získávací funkce

Jejím cílem je motivovat a získat příjemce k určitému jednání. Předchází jí persvaze.²⁰

- Direktivní funkce

Jejím cílem je řídit jednání příjemce.

- Edukativní funkce

Ve své podstatě se shoduje s funkcí informační (snahou o vyrovnání informačních obsahů mezi původcem a příjemcem). Podle Jílka, který tuto funkci zmiňuje, se ale navíc cílevědomě snaží rozšířit obecné vědomosti příjemce sdělení.^{21 22}

Poetická funkce

Zaměřena na znak, důraz je kladen na obsah a podobu sdělení. Někdy nazývána také estetická.

Fatická funkce

Někdy zvaná jako kontaktní funkce. Je zaměřena na vztahy mezi účastníky komunikace, jde o snahu udržet pozornost či naladěnost druhého.

Zábavní funkce

Zábavní funkce představuje zdroj obveselení, rozptýlení a uvolnění. Oslabuje sociální napětí.²³

Ze strukturního a funkčního modelu komunikační situace vycházejí další funkce jako metajazyková nebo referenční, ty se ale naší práce netýkají. Zabývat se nebudeme ani funkcí emotivní, protože je zaměřena na původce sdělení.²⁴ Autor emocí může využívat, ovšem v našem případě je chápeme jako persvazi a získávání.

---

²⁰ Protože bývá složité oddělit persvazi od získávání, uvádíme vždy tyto funkce jako vzájemně se doprovázející.

²¹ Jílek 2004, s. 28.

²² Cílevědomou snahou rozšířit obecné vědomosti příjemce těsně souvisí s persvazí a získáváním.

²³ McQuail 2002, s. 103.

²⁴ Více Jílek 2004, s. 27-29.

Podle Trampoty plní zpravodajství také funkci kontinuity existence společnosti, vytváří společenský konsenzus a funkci korelace.²⁵

Korelaci lze považovat za funkci persvazivní, protože se jedná o vysvětlování a komentování významů událostí a informací. Kontinuitou se rozumí přenášení dominantní kultury, objevování subkultur a nových trendů, můžeme ji proto chápat jako funkci edukativní.²⁶

---

²⁵ Trampota 2006, s. 10.

²⁶ McQuail 2002, s. 103.

3. LEXIKÁLNÍ ROVINA

Aby do zpravodajství nepronikaly jiné funkce než funkce informační, musí být zprávy jasné, stručné a výstižné. Je proto nutné používat slova spisovná, nociónální a neutrální, v opačném případě mohou do sdělení pronikat funkce pro zpravodajství nevhodné.²⁷

Podle Bartoška je slovní zásoba kvůli rostoucí internacionalizaci a při působení časového tlaku poměrně stereotypní, modelová. O to víc pak vynikají slova nápadná, neočekávaná a nežádoucí, jako například expresiva nebo frazeologismy.²⁸

Právě příznakové lexikální jednotky budou v této části práce explicitně charakterizovány. Náleží mezi ně takové jednotky, které mají potenciál doplnit informační funkci komunikátu o některou z dalších funkcí.

Za neutrální jednotky považujeme odborné názvy, jejich edukativní funkce se totiž projeví až při vysvětlení a použití výkladového slohového postupu.²⁹ V analýze je proto pomíjíme. Stejně tak v analýze vynecháme zkratky a zkratková slova. Pokud nejsou vysvětleny, mohou podobně jako odborné názvy porušovat zásady informativnosti³⁰, ta ale není předmětem naší práce.

Dále jsme pro účely této práce opominuli sousloví, jelikož mají povahu odborných názvů. Jejich základní funkcí je přesné a jednoznačné pojmenování dosud neoznačené skutečnosti.³¹

Hlavním zdrojem pro identifikaci spisovných lexikálních jednotek nám byl Slovník spisovné češtiny pro školu a veřejnost.

---

²⁷ Osvaldová a kol. 2001, s. 25–26.

²⁸ Bartošek 2001, s. 16.

²⁹ Slohovým postupům se věnujeme v další kapitole práce.

³⁰ Viz zásady informační kvality (Jílek 2004, s. 80-84).

³¹ Jílek 2005, s. 70.

3.1 Slova obecné češtiny

Obecná čeština pochází ze středočeského dialektu, její širší užívání souvisí s demokratizací jazyka, která se mj. projevuje přibližováním spisovného jazyka jeho mluvené podobě. Některé obecně české lexikální jednotky pronikly do územně neomezeného užívání, lze zaznamenat i průniky do mluvené podoby spisovného jazyka. V rámci obecné češtiny je možné vytvářet řadu subsystémů (například podle původu, přítomnosti expresivity nebo sociologického aspektu).³² Často se o obecné češtině mluví jako o koiné, všeobecně akceptované nespisovné podobě národního jazyka, a nově dokonce jako o „druhém standardu“, tj. druhé celonárodní funkčně takřka neomezené jazykové normě fungující vedle „prvního standardu“, spisovné češtiny.³³

Obecně české prostředky přispívají k utváření komunikátu jako „živě mluveného“, neoficiálního.³⁴ Jejich užití považujeme za snahu o přiblížení se příjemcům, záměrem může být i odlehčení textu. Potenciální funkční hodnota obecně českých slov je tedy persvazivní, získávací a zábavní.

Příklady slov obecné češtiny:

Ve sledovaném vzorku jsme nenalezli ani jeden případ výskytu slov obecné češtiny. V odborné literatuře jsou uváděna slova jako *buřt, kýbl, švindl*.³⁵

3.2 Regionalismy

Regionalismy, oblastní slova, jsou slova, jejichž užívání přesahuje hranice jednoho nářečí a rozšiřuje se na větší oblast. Pro českou slovní zásobu jsou typická slova, která mají omezený výskyt na oblast moravskou (tzv. moravismy) a českou (tzv. čechismy). Příslušné spisovné ekvivalenty jsou zároveň užívány na opačném území. Někdy jsou v obou oblastech užívána běžná slova v jiném významu. Jsou to takzvané sémantické moravismy a sémantické čechismy.³⁶

---

³² Jílek 2005, s. 9–10.

³³ Encyklopedický slovník češtiny 2002, s. 81.

³⁴ Čechová 1997, s. 43.

³⁵ Viz Sgall, Hronek 1992.

³⁶ Hauser 1980, s. 21–2.

Těmito výrazovými prostředky se autor může snažit získat publikum, regionalismy totiž mohou dodat sdělení ironii, vtip, ale zároveň autentičnost.³⁷ Proto je jejich potenciální funkční hodnota persvazivní, získávací a zábavní.

Příklady regionalismů:

Ve sledovaném vzorku jsme nenalezli ani jeden případ výskytu regionalismů. V odborné literatuře jsou uváděna slova jako *kamilky*, *pletýnka*, *slípka* (všechno moravismy) a *drandit*, *špitat*, *umolousaný* (čechismy).³⁸

3.3 Dialektismy

Dialektismy jsou slova užívaná na jediném nářečním území (například Haná, Valašsko), příslušníkům jiných oblastí jsou neznámá.³⁹ Tyto jazykové prvky tedy patří do systému určitého teritoriálního dialektu nebo skupiny dialektů, užívány jsou především v komunikaci mluvené.⁴⁰ Slova spjatá se životem a zvyklostmi určité oblasti se nazývají etnografické dialekty. Slova označující věci spojené se starým způsobem života označujeme jako lidová.⁴¹

Dialektismy mohou do sdělení vnést ironii, vtip, ale zároveň autentičnost.⁴² Předpokládáme, že hlavní intencí autora je snaha zalíbit se publiku a pobavit jej. Potenciální funkční hodnota dialektismů je shodná s regionalismy – persvazivní, získávací a zábavní.

Příklady dialektismů:

Ve sledovaném vzorku jsme nenalezli ani jeden případ výskytu dialektismů. V odborné literatuře jsou uváděna slova jako *banovat*, *kordule*, *šufánek*.⁴³

3.4 Slang

Za slang je považována svébytná součást národního jazyka, jež má podobu nespisovné nebo hovorové vrstvy speciálních pojmenování, realizované v běžném, nejčastěji polooficiálním a neoficiálním jazykovém styku lidí vázaných stejným pracovním prostředím

---

³⁷ Mistrík 1985, s. 100–102.

³⁸ Více Jílek 2005, s. 10.

³⁹ Jílek 2005, s. 10.

⁴⁰ Více Encyklopedický slovník češtiny 2002, s. 110.

⁴¹ Hauser 1980, s. 22.

⁴² Mistrík 1985, s. 100–102.

⁴³ Více Jílek 2005, s. 10.

nebo stejnou sférou zájmů.⁴⁴ Slang je spojen se sociálním prostředím, a to pracovním nebo zájmovým. Tyto lexikální jednotky jsou vlastní pouze příslušníkům určité skupiny a tematicky se váží na dané prostředí. Slang lze rozdělit na slovní zásobu profesionální (stavovskou) a slovní zásobu slangovou (slang v užším slova smyslu).⁴⁵

Slangy vynikají jazykovými inovacemi, někdy mohou být hůře srozumitelné. Podstatou jejich vytváření je jazyková hra, což zároveň znamená, že se v nich mohou obměňovat slova zcela běžná.⁴⁶ Tyto lexikální jednotky mohou být používány ve snaze zalíbit se publiku, jejich potenciální funkční hodnota je zábavní, persvazivní a získávací.

Příklady slangismů:

Mladá fronta DNES: 2

Stali se třetí a čtvrtou obětí Velké za posledních 15 let, kdy byly překážky zjednodušeny. (16. 10. 2007 / Utraceni... Proč kůň nepřežije zlomenou nohu).

Cieszmir si při pádu na taxisu „jen“ zlomil vřetenní kost na noze. (16. 10. 2007 / Utraceni... Proč kůň nepřežije zlomenou nohu).

Hospodářské noviny: 2

Policisté i tajné služby chtějí (...) podezřelým lidem rychle „napíchnout“ telefony. (15. 10. 2007 / Policie chce lidem víc vidět do soukromí).

Poslanci, kteří lobují za jádro, svorně tvrdí (...). (17. 10. 2007 / Rodí se atomová koalice).

3.5 Argot

Argot představuje typ sociolektu, typický pro sociálně okrajovou skupinu.⁴⁷ Jedná se o zvláštní vrstvu slov používanou závadovými členy společnosti, jeho cílem je znesnadnit

---

⁴⁴ Více Encyklopedický slovník češtiny 2002, s. 405.

⁴⁵ Viz Hauser 1980, s. 23–27.

⁴⁶ Čechová 1997, s. 47.

⁴⁷ Lotko, 2005, s. 17.

dekódování sdělovaného obsahu. Dříve argot používali například zloději a další kriminálníci. Dnes lze předpokládat produkci nových argotismů třeba v prostředí narkomanů.⁴⁸

Argot je výjimečný svoji originalitou, v textu proto vyniká.⁴⁹ Argotické výrazy se k příjemcům často dostávají skrze tiskové mluvčí policie, u nichž se jedná o profesionalismus (viz slang). Potenciální funkční hodnota tohoto prostředku je zábavní, persvazivní a získávací.

Příklady argotismů:

Ve sledovaném vzorku jsme nenalezli ani jeden případ výskytu argotismů. V odborné literatuře jsou uváděna slova jako *chlupatej, éčko, šleh*.⁵⁰

3.6 Slova hovorová

Mezi hovorová slova řadíme například pojmenování užívaná především v mluvených projevech stylové oblasti prostě sdělovací. Pokud se tato slova vyskytnou v jiné stylové oblasti, jde buď o záměr autora, nebo stylistickou chybu.⁵¹

Tato vrstva lexikálních prostředků je ale v neustálém vývoji. Mnohé výrazy a spojení mohou postupem doby ztratit příznak nespisovnosti a poté i hovorovosti, až přejdou k neutrálnímu lexiku.^{52 53}

Část výrazů má citové zabarvení. Hovorová slova mohou být použita i bezděčně, ovšem to neplatí pro zpravodajství.⁵⁴ Tam je možné předpokládat snahu o přiblížení se příjemcům, uvolnění atmosféry. Tyto lexikální jednotky mají potenciál vnést do sdělení funkci zábavní, persvazivní, získávací.

Příklady hovorových slov:

Mladá fronta DNES: 14

Plán Prima může narušit rodinnou pohodu v mnoha českých obývacích (= v obývacích pokojích). (19. 10. 2007 / Prima má fotbalové Euro. Zvládne to?).

⁴⁸ Jílek 2005, s. 12.

⁴⁹ Mistrík 1985, s. 105–107.

⁵⁰ Více Jílek 2005, s. 12–13.

⁵¹ Jílek 2005, s. 13.

⁵² Hauser 1980, s. 30–31.

⁵³ V analýze jsme počítali všechna hovorová slova. I ta, která už patří mezi spisovná slova.

⁵⁴ Hubáček 1987, s. 89–90.

Zrovna včera se na dálnici u Velkého Benešova (...). (19. 10. 2007 / Zácpy na dálnici D1. I nová vláda selhala).

Tahanice o evropskou ústavu končí (...). (20. 10. 2007 / Tahanice o evropskou ústavu končí, po šesti letech).

Hospodářské noviny: 9

České počítačové firmy bodují v Evropě. (18. 10. 2007 / České počítačové firmy bodují v Evropě).

Francii ochromila stávka dopraváků. (19. 10. 2007 / Francii ochromila stávka dopraváků).

Tady Hurwicz, právě volali, že jsem dostal nobelovku. (16. 10. 2007 / Tady Hurwicz, právě volali, že jsem dostal nobelovku).

3.7 Slova knižní

Slova knižní jsou užívána zejména při slavnostních projevech, odborné či umělecké literatuře a v úřední korespondenci. V současné mluvené podobě jazyka se již neužívají. Jsou řazeny mezi slova spisovná, ale spíše již zastaralá nebo básnická.

Knižní slova se mohou vyskytovat ve všech stylových oblastech, tedy i ve zpravodajství. V žádné ale nepůsobí jako základní a nepříznačová.⁵⁵ Vázána jsou na psaný jazyk, mohou se objevit i v mluveném projevu slavnostního rázu. Mnohá knižní slova mají časovou charakteristiku archaismů (viz dále) a mohou přecházet i mezi slova neutrální.⁵⁶

Knižní slova může autor použít, pokud se snaží o jistou nadnesenost. Knižních výrazů se také využívá k dosažení určitého humorného účinku⁵⁷, například pomocí kontextové expresivity.⁵⁸ Jejich potenciální funkční hodnota je zábavní, získávací a persvazivní.

---

⁵⁵ Jedlička 1970, s. 67.

⁵⁶ Jílek 2005, s. 14–15.

⁵⁷ Hubáček 1987, s. 93.

⁵⁸ Viz kontextová expresivita.

Příklady knižních slov:

Mladá fronta DNES: 2

Zemědělci, mlékárny a obchodníci se přou a svorně tvrdí: My to nejsme. (16. 10. 2007 / Máslo je drahé zbytečně. Zlevní?).

Hospodářské noviny: 2

Část ruských akcionářů Ingosstrachu šíří zvěsti, že Češi svým nákupem porušili zákony. (18. 10. 2007 / Kellner válčí s oligarchou).

Poslanci, kteří lobbují za jádro, svorně tvrdí, že zelená vize může vážně ohrozit bezpečnost ČR. (17. 10. 2007 / Rodí se atomová koalice).

3.8 Poetismy

Poetismus je jazykový prostředek, jehož stylistický příznak signalizuje, že se ho obvykle užívá v poezii. Lze jej nazvat také básnickým slovem či básnickým obratem.⁵⁹ Vznik a užívání poetismů jsou většinou spojeny s jednotlivými literárními školami. Tato vrstva není příliš rozsáhlá⁶⁰ a její užití je typické v rámci stylové oblasti umělecké.

Osud poetismů je různý. Řada z nich zanikla, některé jsou i v současnosti vnímány jako poetismy, některé získaly příznak knižnosti a jsou pocíťovány jako archaické. Jiné dnes hodnotíme jako slova neutrální.

I v případě, že některé poetismy přešly postupně z oblasti umělecké do hovorové nebo do publicistické, stále si zachovávají výrazný příznak citovosti. Umělecká slova používají autoři k ozvláštňení textu.⁶¹ Jejich potenciální funkční hodnota je estetická, zábavní, persvazivní, získávací.

⁵⁹ Více Encyklopedický slovník češtiny 2002, s. 317.

⁶⁰ Mistrík považuje poetismy za součást slov knižních (Mistrík 1985, s. 75.).

⁶¹ Hubáček 1987, s. 92.

Příklady poetismů:

Ve sledovaném vzorku jsme nenalezli ani jeden případ výskytu poetismů. V odborné literatuře jsou uváděna slova jako *bol*, *modrojas*, *lepý*.⁶²

3.9 Publicismy

Jsou lexikální prostředky typické pro oblast publicistickou, které vycházejí vstřícně specifickým požadavkům komunikátů určených pro širší publikum (novinářských, politických, reklamních). Vznik publicismů souvisí s procesy automatizace či aktualizace. Publicistická slova vznikají posunem významu lexikálních jednotek, nebo mohou vzniknout nově.⁶³

Publicismy se ve zpravodajství používají poměrně často, což napomáhá tomu, že se z nich stávají módní slova a klišé.⁶⁴ Potenciální funkce publicismů je persvazivní získávací a zábavní.

Příklady publicismů:

Mladá fronta DNES: 27

Rada bezpečnosti je klíčovým orgánem OSN, hlavní slovo v něm má pět stálých členů (...). (17. 10. 2007 / Slavná porážka v OSN, vzdali jsme voj s Chorvaty).

Předevčírem však poslanci napříč politickým spektrem navrhli zbavit občanská sdružení „zbytečné administrativy“. (18. 10. 2007 / Charita politiků: miliony bez kontroly).

Tvrdí, že on by pro „blob“ na Letné ruku nezvedl. (17. 10. 2007 / Přiškrtní chobotnice Béma?)

Hospodářské noviny: 15

Souboj o velký akciový balík ve čtvrté největší ruské pojišťovně nyní vstupuje do „horké“ fáze. (18. 10. 2007 / Kellner válčí s oligarchou).

---

⁶² Více Jílek 2005, s. 18.

⁶³ Viz dále neologismy.

⁶⁴ Jílek 2005, s. 20.

Poslanci, kteří lobbují za jádro, svorně tvrdí, že zelená vize může vážně ohrozit bezpečnost ČR. (17. 10. 2007 / Rodí se atomová koalice).

Studie se zabývá všemi zločiny, (...) podvody, peněžními machinacemi nebo tunelováním. (17. 10. 2007 / Každá třetí forma slyšela: Dáte úplatek?).

3.10 Slova zastaralá

Slova zastaralá jsou lexikální jednotky, které již nejsou používány nebo které jsou z užívání vytlačovány. Těchto slov ale může být v jazyce užito pro potřeby zvláštního vyjádření, z důvodů věcných, stylistických i expresivních.⁶⁵ U slov zastaralých rozlišujeme archaismy a historismy.

Archaismy jsou pojmenování ustupující jinému novějšímu pojmenování, které se stalo běžnějším. Rozlišujeme jednotky zastarávající (přestává se jich užívat) a jednotky zastaralé (již nejsou součástí slovní zásoby dnešních uživatelů).⁶⁶ Archaismy mohou doplnit informační funkci sdělení o funkci zábavní, persvazivní a získávací.

Příklady archaismů:

Ve sledovaném vzorku jsme nenalezli ani jeden případ výskytu archaismů. V odborné literatuře jsou uváděna slova jako *arci, almara, truhlice*.⁶⁷

Historismy označují věci, jevy, skutečnosti již zaniklé. Užívají se vždy v kontextu doby, na kterou se váží, a to především v textech odborných a uměleckých.⁶⁸

Zastaralá slova mají svou podstatou ironizační potenciál⁶⁹, toho autoři mohou využívat například ve smyslu kontextové expresivity.⁷⁰ Na pozadí neutrální slovní zásoby archaismy i historismy nápadně vynikají. Potenciální funkce historismů je stejně jako u archaismů zábavní, persvazivní, získávací.

---

⁶⁵ Viz kontextová expresivita.

⁶⁶ Jílek 2005, s. 20–21.

⁶⁷ Více Jílek 2005, s. 20–21.

⁶⁸ Jílek 2005, s. 21.

⁶⁹ Mistrík 1985, s. 73–74.

⁷⁰ Viz dále.

Příklady historismů:

Ve sledovaném vzorku jsme nenalezli ani jeden případ výskytu historismů. V odborné literatuře jsou uváděna slova jako *bukanýr*, *tarasnice*, *zlatý*.⁷¹

3.11 Neologismy, okazionalismy

Za neologismus jsou považovány všechny lexikální jednotky, které se ve vztahu k existujícím jednotkám slovní zásoby současného jazyka vyznačují novostí, a to vznikem i z funkčního hlediska. Jedná se tedy o nevžitá, ve slovní zásobě neustálená slova.⁷² Neologismy jsou nejprve používány omezeným okruhem osob (může to být pouhý jedinec), s rostoucí frekvencí užívání ztrácejí příznak novosti a stávají se neutrální součástí lexikálního systému.⁷³

Většina neologismů vzniká spolu s novými předměty či zaměstnáními, které si žádají nové pojmenování. Jejich funkce je potom informační.⁷⁴ Pouze autorské neologismy (okazionalismy), které jsou vytvořeny nahodile, účelově, doplňují informační funkci funkcemi typickými pro oblast publicistickou.^{75 76}

Okazionalismy mají potenciál ozvláštnit text novým, a tedy neotřelým slovem nebo slovním spojením.⁷⁷ Jejich potenciální funkce je tedy persvazivní, získávací a zábavní.

Příklady okazionalismů:

Mladá fronta DNES: 1

I po odečtení „proklausovských hlasů“ pořád zbývá 144 dalších, které mohou Švejcár, Pačes a možná i Dienstbier získat. (20. 10. 2007 / Klaus může volbu prohrát).

Hospodářské noviny: 0

---

⁷¹ Více Jílek 2005, s. 21.

⁷² Více Encyklopedický slovník češtiny 2002, s. 285.

⁷³ Jílek 2005, s. 21.

⁷⁴ Pokud jsou vysvětleny použitím výkladového slohového postupu, do sdělení proniká funkce edukativní.

⁷⁵ Jílek 2005, s. 22. Srov. Osvaldová 2001, s. 110–111.

⁷⁶ Z výše uvedeného důvodu budeme v analyzovaném vzorku hledat jen okazionalismy. Ostatní neologismy se mohou projevit v analýze ostatních jednotek, například mezi frazeologismy, publicismy či expresivou.

⁷⁷ Viz Hubáček 1987, s. 87–98.

3.12 Expresiva

Většina slov slouží pouze k základnímu pojmenování reality. Existuje ale skupina slov, u kterých je vedle základního významu přítomen příznak citový nebo volní. Tyto jednotky označujeme jako expresivní.⁷⁸

Expresivitu dělíme na inherentní (je vnitřně spjata s lexikální jednotkou) a adherentní (příznak vyplývá z užití slova, u takových slov poté rozlišujeme základní a expresivní význam). Podle kvality můžeme u expresiv rozeznat dva druhy příznaků, pozitivní a negativní. U některých slov není toto rozlišení vyhraněno a mluvíme jen o citovém slově bez další specifikace.⁷⁹

Mezi pozitivní expresiva patří důvěrná a familiární slova, domácí slova, hypokoristika, dětská slova a eufemismy. Slova s negativním expresivním příznakem rozdělujeme na slova hanlivá, pejorativní, zhrubělá, vulgární, dysfemismy).

Dále se setkáváme s expresivitou kontextovou. Té je v rámci stylizace textu využíváno k dosažení zvláštního sémantického efektu, kterým může být ironie nebo slovní humor. Jde v zásadě o úmyslné nenáležité užití jazykové jednotky v rámci stylové sféry, pro kterou není určená, obvyklá.⁸⁰

Podle Bečky se autoři zpráv mají vyhýbat všem druhům expresivity.⁸¹ Osvaldová uvádí, že užití expresiv má za následek doplnění informační funkce sdělení o poetickou a fatickou funkci.⁸² Jiní autoři ale poetickou a fatickou funkci u expresiv nezmiňují, v tom případě by měla být jejich potenciální funkce zábavní, získávací a persvazivní.

Příklady expresiv:

Mladá fronta DNES: 18

Stává se prezident Klaus „tatičkem“? (19. 10. 2007 / Tak blízko prezidenta, až se tají dech).

---

⁷⁸ Jílek 2005, s. 23–24.

⁷⁹ Hauser 1980, s. 48–50.

⁸⁰ Jílek 2005, s. 26.

⁸¹ Bečka 1986, s. 87–89.

⁸² Osvaldová a kol. 2001, s. 125.

Pod Taxisovým příkopem nalezl smrt. (16. 10. 2007 / Utraceni... Proč kůň nepřežije zlomenou nohu).

(...) kvůli nedostatku peněz ministerstvo dopravy odpískalo i plán na rozšíření dálnice (...). (19. 10. 2007 / Zácpy na dálnici D1. I nová vláda selhala).

Hospodářské noviny: 11

Rakovina už není lístkem na věčnost. (16. 10. 2007 / Rakovina už není lístkem na věčnost).

Americkým fast foodům, italským pizzeriím i českým hospůdkám vyroste (...). (15. 10. 2007 / Do česka míří nové restaurace).

Obří americký koncern General Electric (...). (15. 10. 2007 / GE slíbil Waltrovice průlom do světa).

Příklady kontextové expresivity:

Ve sledovaném vzorku jsme nenalezli ani jeden příklad kontextové expresivity. V odborné literatuře je uveden příklad virtuální promluvy „*Na tiskovou konferenci přišel ministr vnitra se svými zbrojnoši*.“⁸³

3.13 Slova hodnotící

„Hodnocením se vyznačuje, zda objekt, čin, vztah, vlastnost, popř. celá situace jsou dobré a špatné, žádoucí či nežádoucí, hodné chvály či odsouzení, zda jsou krásné a milé, příjemné nebo naopak ošklivé, nemilé, nepříjemné. Hodnocení může vyplývat z konfrontace jevů, je implicitní, v podtextu a adresát si je vyvodí sám. Většinou je však vyznačeno explicitně, slovně, slovy hodnotícími.“⁸⁴

Pro explicitní hodnocení jsou typická hodnotící přídavná jména (katastrofální, obrovský) a podstatná jména (lupič, lež). Hodnotící slova vnášejí do sdělení prvky subjektivity a tím pádem potenciální získávací a persvazivní funkci.

---

⁸³ Jílek 2005, s. 26.

⁸⁴ Bečka 1986, s 22–23.

Příklady hodnotících slov:

Mladá fronta DNES: 24

Řetězce se proti tvrzení o „přestřelených cenách“ nemohou příliš bránit. (16. 10. 2007 / Máslo je drahé zbytečně. Zlevní?)

Lidé (...) proto možná už za rok touto dobou nebudou muset potupně vystát frontu před ambasádou USA (...). (20. 10. 2007 / Česko splnilo podmínky pro zrušení víz do USA).

Bude to suchý statistický údaj. (20. 10. 2007 / Česko splnilo podmínky pro zrušení víz do USA).

Hospodářské noviny: 18

A dokonce je běžné i to, že si zahraniční poslanci přijdou na slušné peníze i díky náhradám za dopravu (...). (18. 10. 2007 / Platy poslanců? Nic moc).

Určitě nejuznávanějším českým centrem léčby rakoviny je však (...). (16. 10. 2007 / Rakovina už není lístkem na věčnost).

Překvapivé ale je, že firmy se o úplatecích (...). (17. 10. 2007 / Každá třetí firma už slyšela: Dáte úplatek?)

3.14 Internacionalismy, citátová slova

Internacionalismy jsou jednotky cizího původu, mezi něž patří internacionální slova přejatá, hybridní (smíšené) morfémy, internacionální frazémy a jejich kalky. Tyto jednotky jsou tedy užívané ve více nepříbuzných jazycích určitého kulturního areálu.⁸⁵

Mnohé cizí lexikální jednotky se zcela přizpůsobily, takže si uživatelé jejich původ vůbec neuvědomují. Na druhé straně stojí slova nepřizpůsobená, mezi ně patří pojmenování cizích reálií a slova citátová. Pojmenování cizích reálií lze označit za čistě informativní, názvy měst, oděvů či předmětů mohou ztěžovat pochopení komunikátu, čemuž se ale v této práci nevěnujeme.⁸⁶

---

⁸⁵ Lotko 2005, s. 51.

⁸⁶ Více Hauser 1980, s. 51–57.

Vždy příznaková jsou pouze slova citátová. Jedná se o cizí lexikální prvky, většinou víceslovné, které si uchovávají svou původní podobu a do slovní zásoby se obvykle vůbec nevčleňují. Od citátových pojmenování se liší opravdové citáty, celé věty v cizím jazyce a jejich kalky. Tyto rozšířené obraty se obvykle označují jako okřídlená slova a jejich výklad patří do frazeologie.^{87 88}

Citátová slova bývají výrazem intelektualizace projevu a snahy po exkluzivitě vyjadřování. Jsou to však výrazy do značné míry nadbytečné.⁸⁹ Jejich potenciální funkce je získávací a persvazivní.

Příklady citátových slov:

Ve sledovaném vzorku jsme nenalezli ani jeden případ výskytu citátových slov. V odborné literatuře jsou uváděna slova jako *de iure, ex libris, enfant terrible*.⁹⁰

3.15 Sémaziologicko-onomaziologické derivace

Hlavní příčinou vzniku sémaziologicko-onomaziologických derivací je snaha mluvčího užít místo dosavadního pojmenování jiného, nového, aktuálního, výraznějšího.⁹¹

Základními dvěma postupy jsou metafora a metonymie. Dále budeme sledovat přirovnání a další varianty tropů⁹²: personifikaci, hyperbolu, ironii (a antiironii) a perifrázi.

Metafory i metonymie patří mezi prostředky, jimiž je možné pojmenovávat aktéry, děje i okolnosti. Proto se ve zpravodajství stávají jedním z nástrojů vyjádření takzvaného implicitního hodnocení, tj. slouží (i bezděky) k signalizaci postoje k předkládanému ději.⁹³

3.15.1 Metafora

Metafora je jazyková konstrukce, založená na přenášení slov na základě vnější podobnosti denotátů, týkající se např. tvaru, barvy, umístění, rozsahu či funkce. Metafory

---

⁸⁷ Hauser 1980, s. 53–54.

⁸⁸ Viz frazeologismy.

⁸⁹ Hauser 1980, s. 53–54.

⁹⁰ Viz Kraus a kol. 2005.

⁹¹ Filipec, Čermák 1985, s. 108.

⁹² Více Filipec, Čermák 1985, s. 108–120.

⁹³ Trampota 2006, s. 68.

mohou sloužit jako prostředek neotřelého či vtipného vyjádření a také hodnocení.⁹⁴ Kromě zábavní, získávací a persvazivní mohou nést i funkci estetickou.

Příklady metafory⁹⁵:

Mladá fronta DNES: 29

Na sedačce v čekárně test odhalil kvasinky (...) které mají na svědomí⁹⁶ alergie. (15. 10. 2007 / Špíně se daří ve fitness-centru).

Přiškrtní chobotnice (= knihovna) Béma? (17. 10. 2007 / Přiškrtní chobotnice Béma?)

Je skutečně možné, aby se z Oka nad Prahou (...)?) (18. 10. 2007 / Bude Kaplického chobotnice v Brně? Primátor souhlasí).

Hospodářské noviny: 21

Privátní značky slaví díky nízké ceně úspěchy (...). (17. 10. 2007 / Privátní značky budou mít „veselá a hravá“ jména).

Teď jim hrozí, že se jejich podíl „rozředí“ pod deset procent. (18. 10. 2007 / Kellner válčí s oligarchou).

S trhem navíc zamíchají i nová outletová centra. (16. 10. 2007 / Obchodní centra nabídnou desítky nových značek).

3.15.2 Metonymie

Metonymie se zakládá na přenášení slov podle vnitřní (prostorové, časové, kvalitativní atd.) souvislosti s původním denotátem.⁹⁷ Metonymii lze dále rozlišit na metonymii etymologickou, kontextovou a strukturní.⁹⁸ Potenciální funkce výrazového prostředku je zábavní, získávací, persvazivní a estetická.

---

⁹⁴ Kategorizace metafory viz Jílek 2005, s. 44–45.

⁹⁵ V analýze budeme společně s metaforou počítat personifikace. Jedná se o metaforický přenos vlastnosti živých bytostí na neživou věc (Jílek 2005, s. 45).

⁹⁶ Jedná se o dvě různé metafory.

⁹⁷ Hauser 1980, s. 110.

⁹⁸ Lotko 2005, s. 73.

Příklady metonymie⁹⁹:

Mladá fronta DNES: 12

Česko splnilo podmínky pro zrušení víz do USA. (20. 10. 2007 / Česko splnilo podmínky pro zrušení víz do USA).

Z Německa míří hlava Ruska do Íránu. (16. 10. 2007 / Z Německa míří hlava Ruska do Íránu).

Pražský soud právě rozhodl, že se má šestiletá dívka vrátit (...). (18. 10. 2007 / Tahanice rodičů o malou Sáru).

Hospodářské noviny: 8

I přes otevřený nesouhlas americké vlády (...) se Turecko chystá k ozbrojenému vpádu na území sousedního Iráku. (18. 10. 2007 / Turci schválili invazi do Iráku, Bush je proti).

Král hliníkáren Děřipaska ho chce vyšachovat. (18. 10. 2007 / Kellner válčí s oligarchou).

Izrael a Palestina budou usilovněji jednat. (15. 10. 2007 / Izrael a Palestina budou usilovněji jednat).

3.15.3 Přirovnání

Přirovnání je opisným výrazem nebo pojmenováním. Podobně jako metafora je založeno na explicitně vyjádřené podobnosti.¹⁰⁰ V úplné podobě má pět členů (to, co přirovnáváme; spona; společná vlastnost; formální ukazatel; to, k čemu přirovnáváme).¹⁰¹ Z funkčního hlediska může přirovnání vnést do sdělení funkci zábavní, získávací, persvazivní a estetickou.

---

⁹⁹ V analýze budeme spolu s metonymií počítat synekdochou. Její podstatou je přenesení slova na základě rozsahových poměrů denotátů (Jílek 2005, s. 47).

¹⁰⁰ Lotko 2005, s. 95.

¹⁰¹ Jílek 2005, s. 48.

Příklady přirovnání:

Mladá fronta DNES: 3

Jako se špionům občas podaří vyřadit detektor lži, Jiřímu Kadrnožkovi, obžalovanému za pohlavní zneužívání dětí, se podařilo „přelstít“ sexuologické vyšetření. (15. 10. 2007 / Lákal malé dívky, teď přelstil testy).

Včerejší program miliardářovy návštěvy byl pečlivě rozplánován na minuty jako vojenská operace. (17. 10. 2007 / Zamíloval se do Česka, koupil zámek ze seriálu).

Prezident z ní vychází jako charismatický velikán, před nímž se lidé třesou úctou. (19. 10. 2007 / Tak blízko prezidenta, až se tají dech).

Hospodářské noviny: 2

Česko jako země továren, skladů a supermarketů zvolna mění tvář. (15. 10. 2007 / Firmy razantně posilují výzkum).

A mělo by to být tak názorné, jako je varování kuřáků na krabičkách cigaret. (15. 10. 2007 / Konec trikům s cenami zájezdů).

3.15.4 Hyperbola

Hyperbola neboli nadsázka je druhem figury, který opisným pojmenováním označuje denotát jako silnější či intenzivnější, než skutečně je.¹⁰² Jedná se o úmyslné zveličení, kterým je možné zdramatizovat sdělení.¹⁰³ Proto je funkční potenciál hyperboly persvazivní a získávací, vyloučena není ani funkce zábavní.

Příklady hyperboly:

Mladá fronta DNES: 1

Prezident z ní vychází jako charismatický velikán, před nímž se lidé třesou úctou. (19. 10. 2007 / Tak blízko prezidenta, až se tají dech).

---

¹⁰² Lotko 2005, s. 46.

¹⁰³ Viz Filipec, Čermák 1985, s. 111.

Hospodářské noviny: 0

3.15.5 Ironie a Antiironie

Ironie (a antiironie) je jedním z tropů, její podstatou je protikladnost vlastností pojmenování a hodnocení. Při ironii jsou záměrně užita slova, jež mají právě opačný význam, než má mluvčí na mysli.¹⁰⁴ Zdánlivá chvála je tedy ve skutečnosti hanou a naopak. Tento prostředek se často blíží také k výsměchu a sarkasmu, považované za vyhrocenou formu ironie.¹⁰⁵ Její potenciální funkční hodnota je zábavní, pokud je ironie použito jako prostředku hodnocení, může do sdělení vnést také funkci získávací a persvazivní.

Příklady ironie:

Mladá fronta DNES: 2

*Zdolal nejvyšší horu světa, vysokou bezmála devět kilometrů. A teď mu dělá velké potíže sotva padesátimetrová zelená hrouda ve tvaru chobotnice.*¹⁰⁶ (17. 10. 2007 / Přiškrtní chobotnice Béma?)

Cieszmir si při pádu na taxisu „jen“ zlomil vřetenní kost na noze. (16. 10. 2007 / Utracení...Proč kuň nepřežije zlomenou nohu).

Hospodářské noviny: 0

3.15.6 Perifráze

Perifráze je jeden z tropů, který spočívá v nahrazení slova slovním spojením nebo výpovědí, v nichž se připomíná vlastnost, podobnost, funkce nebo jiná skutečnost charakteristická pro pojmenovanou substanci.¹⁰⁷ Jedná se tedy o opis uvádějící některé dílčí rysy výrazu. Perifráze je používána tam, kde nepojmenováváme předmět přímo, například k opisu tabuových skutečností nebo estetizujícímu vyjádření.¹⁰⁸ Potenciální funkční hodnota perifráze je tedy estetická.

---

¹⁰⁴ Lotko 2005, s. 52.

¹⁰⁵ Encyklopedický slovník češtiny 2002, s. 188.

¹⁰⁶ Tento příklad patří do syntaktické roviny. Pro přehlednost práce jsme se ale rozhodli nechat ironii (a antiironii) pouze v lexikální části práce.

¹⁰⁷ Encyklopedický slovník češtiny 2002, s. 313.

¹⁰⁸ Jílek 2005, s. 48.

Příklady perifráze:

Ve sledovaném vzorku jsme nenalezli ani jeden případ výskytu perifráze. V odborné literatuře je uváděn například opis *kdo v zlaté struny zahrát dá*.¹⁰⁹

3.16 Frazeologismy

Za frazeologismy jsou považována víceslovná pojmenování s přeneseným (obrazným) významem. Jejich základní podmínkou je ustálenost, která se projevuje nezaměnitelností jejich slovního obsazení. Alespoň jeden z užitého spojení slovních tvarů má jedinečnou funkci a význam spojení není přímo odvoditelný z významů tvarů.¹¹⁰

Podle Čechové mohou být tyto jednotky pro příjemce hůře interpretovatelné, proto by se neměly ve zpravodajství používat často. Na druhé straně přispívají k jazykové aktualizaci.¹¹¹ Potenciální funkce frazeologismů je zábavní, persvazivní, získávací.

Příklady frazeologismů:

Mladá fronta DNES: 18

Podle analytiků a lidí z branže si však polepšili všichni kromě zákazníka, který musí sáhnout hlouběji do peněženky. (16. 10. 2007 / Máslo je drahé zbytečně. Zlevní?)

„Ceny potravin v Česku rostou v důsledku zvyšování marží nejsilnějších obchodníků,“ nebere si servítky předseda Zemědělského svazu (...). (16. 10. 2007 / Máslo je drahé zbytečně. Zlevní?)

Gouovi padlo Česko do oka – chce tu vybudovat evropskou základnu svého impéria (...). (17. 10. 2007 / Zamiloval se do Česka, koupil zámek ze seriálu).

Hospodářské noviny: 11

Nově naopak hraje do karet situace v konkurenčních stanicích. (19. 10. 2007 / Reklama na Nově citelně zdraží).

---

¹⁰⁹ Více Jílek 2005, s. 48.

¹¹⁰ Lotko 2005, s. 38.

¹¹¹ Čechová a kol. 2003, s. 219.

Poprvé od roku 1989 našly stát a církev společnou řeč v otázce (...). (15. 10. 2007 / Stát se dohodl s církví, jak jí vrátí majetek).

Prodeje filmových DVD letos zažívají zlaté časy (...). (15. 10. 2007 / Na trhu DVD kraluje Bontonfilm).

3.17 Dílčí závěr k lexikální rovině

Tabulka shrnuje potenciální funkční hodnoty analyzovaných lexikálních jednotek:

Lexikální rovina	Získávací a persvazivní funkce	Zábavní funkce	Estetická funkce	Fatická funkce	Edukativní funkce
Slova obecné češtiny	X	X			
Regionalismy	X	X			
Dialektismy	X	X			
Slang	X	X			
Argot	X	X			
Slova hovorová	X	X			
Slova knižní	X	X			
Poetismy	X	X	X		
Publicismy	X	X			
Archaismy	X	X			
Historismy	X	X			
Okazionalismy	X	X			
Expresiva	X	X	X (podle Osvaldové)	X (podle Osvaldové)	
Slova hodnotící	X				
Slova citátová	X				
Metafora	X	X	X		
Metonymie	X	X	X		
Přirovnání	X	X	X		
Hyperbola	X	X			
Ironie a antiironie	X	X			
Perifráze			X		
Frazeologismy	X	X			

Následující tabulka shrnuje dílčí výsledky dosažené analýzou lexikální roviny:

Sledované jednotky	Mladá fronta DNES		Hospodářské noviny	
	Počet jednotek	Průměr jednotek na sdělení	Počet jednotek	Průměr jednotek na sdělení
Slova obecné češtiny	0	0,00	0	0,00
Regionalismy	0	0,00	0	0,00
Dialektismy	0	0,00	0	0,00
Slang	2	0,04	2	0,05
Argot	0	0,00	0	0,00
Slova hovorová	14	0,31	9	0,23
Slova knižní	2	0,04	2	0,05
Poetismy	0	0,00	0	0,00
Publicismy	27	0,60	15	0,38
Archaismy	0	0,00	0	0,00
Historismy	0	0,00	0	0,00
Okazionalismy	1	0,02	0	0,00
Expresiva	18	0,40	11	0,26
Kontextová expresivita	0	0,00	0	0,00
Slova hodnotící	24	0,53	18	0,45
Slova citátová	0	0,00	0	0,00
Metafora¹¹²	29	0,64	21	0,53
Metonymie¹¹³	12	0,27	8	0,20
Přirovnání	3	0,07	2	0,05
Hyperbola	1	0,02	0	0,00
Ironie a antiironie	2	0,04	0	0,00
Perifráze	0	0,00	0	0,00
Frazeologismy	18	0,40	11	0,28
Celkem jednotek	153	3,4	99	2,48

¹¹² Včetně personifikace.

¹¹³ Včetně synekdochy.

V analyzovaném vzorku Mladé fronty DNES jsme nejčastěji našli použití metafor (29), publicismů (27) a hodnotících slov (24). Identifikovali jsme také expresiva (18) a frazeologismy (18), hovorová slova (14) a metonymie (12). Méně častý byl výskyt přirovnání (3), slangu (2), knižních slov (2), ironie (2), okazionalismů (1) a hyperboly (1). V Mladé frontě DNES jsme našli celkem 153 případů možného narušení informační funkce v lexikální rovině.

V Hospodářských novinách jsme identifikovali 99 lexikálních jednotek, které mohou narušit informační funkci sdělení. Nejčastěji se jednalo o metafory (21), hodnotící slova (18) a publicismy (15). V jedenácti případech jsme našli frazeologismy a expresiva, dále hovorová slova (9), metonymie (8), méně často pak slang (2), knižní slova (2) a přirovnání (2).

Z výše uvedeného vyplývá, že do zpravodajství na titulních stranách deníků Mladá fronta DNES a Hospodářské noviny mohou v lexikální rovině pronikat i jiné než informační funkce. Jedná se především o persvazivní a získávací funkci, dále o funkci zábavní a v menší míře o funkci estetickou. Pokud bychom se ztotožňovali s Osvaldovou, můžeme nalézt i potenciální funkci kontaktní díky použití expresiv. Více případů možného narušení informační funkce jsme našli v Mladé frontě DNES než v Hospodářských novinách.

4. SYNTAKTICKÁ ROVINA

Pro syntax zpravodajských sdělení jsou charakteristické kratší větné celky, často jednoduché dvojčlenné věty, ale také věty s množstvím rozvíjejících větných členů. Ve větách nalezneme málo plnovýznamových sloves v určitém tvaru a celkově převládá jmenný charakter vyjadřování. Souvětí nejsou příliš složitá a skládají se převážně ze dvou vět.¹¹⁴

V následující části jsou uvedeny syntaktické konstrukce, které mají potenciál doplnit informační funkci o některou z dalších funkcí.

Do analýzy jsme nezahrnuli defektní syntaktické konstrukce, ke kterým patří anakolut (vyšinutí z vazby), zeugma (zanedbání dvojí vazby), atrakce (skladební spodobňování) a kontaminace (křížení, směšování dvou vazeb).¹¹⁵

Defektní syntaktické konstrukce narušují srozumitelnost sdělení, která ale není předmětem naší práce. V jejich případě se nejedná o autorův záměr.

4.1 Apoziopeze

Je záměrné nedokončení či přerušení výpovědi. V psané podobě je přerušení naznačeno graficky (pomlčkou nebo třemi tečkami). Apoziopeze je dána subjektivními faktory původce, má emocionální charakter¹¹⁶, její potenciální funkce je tedy persvazivní a získávací.

Příklady apoziopeze:

Mladá fronta DNES: 2

Utraceni... Proč kůň nepřežije zlomenou nohu. (16. 10. 2007 / Utraceni... Proč kůň nepřežije zlomenou nohu).

Devítiletý hnědák Cieszymir nepřežil nedělní 117. Velkou pardubickou... (16. 10. 2007 / Utraceni... Proč kůň nepřežije zlomenou nohu).

Hospodářské noviny: 0

---

¹¹⁴ Čechová a kol. 2003, s. 225.

¹¹⁵ Viz Krobotová 2004, s. 73.

¹¹⁶ Encyklopedický slovník češtiny 2002, s. 44.

4.2 Parenteze

Vsuvka (parenteze) je slovo nebo věta, která přerušuje pásmo řeči dodatečným sdělením, hodnocením či doplněním. Mívá funkci dodatku, vysvětlení. V psaném projevu je oddělena interpunkcí.¹¹⁷ Potenciální funkce parenteze je persvazivní a získávací.

Příklady parenteze:

Mladá fronta DNES: 6

Po srážce s Juventusem, číslo dvě, si zlomil vřetenní kost v noze (...). (15. 10. 2007 / Riskantní dostih vyhrála klisna).

Nejlépe placený manažer v České republice, šéf polostátní elektrárenské firmy ČEZ Martin Roman, dostane další stovky tisíc akcií své firmy. (19. 10. 2007 / Martin Roman povede kolos ČEZ další čtyři roky, bude mít miliardu).

„Měla takové tvrdší metody,“ řekl jeden z otců, Libor Broža. Rodiny se rozhodly najít si jiného psychologa. (16. 10. 2007 / Rodiče vyměněných dětí odmítli symbolický pohřeb).

Hospodářské noviny: 4

(...) Ludmilou Brožovou-Polednovou, která je stíhána za účast v procesu s političkou Miladou Horákovou, jedinou ženou popravenou za procesů v 50. letech. (17. 10. 2007 / Soud s prokurátorkou Horákové začal).

(...) popisuje spor Tomáš Brzobohatý, šéf PPF Investments, která spravuje soukromé peníze Petra Kellnera a dalších investorů. (18. 10. 2007 / Kellner válčí s oligarchou).

„S prodejem jsme spokojeni,“ říká Michal Šperl, tiskový mluvčí Kauflandu. (17. 10. 2007 / Privátní značky budou mít „veselá a hravá“ jména).

4.3 Osamostatněný větný člen

Osamostatnění určité složky syntaktické konstrukce se využívá ke zdůraznění či vyhocení myšlenky, vzbuzení dojmu neočekávanosti. Může se jednat o volné připojování v rámci jedné textové jednotky, osamostatnění vytýkacího typu nebo vydělení určité složky

---

¹¹⁷ Krobotová 2004, s. 72.

do zvláštní textové jednotky.¹¹⁸ Potenciální funkce tohoto výrazového prostředku je persvazivní a získávací.

Příklady osamostatněného větného členu:

Mladá fronta DNES: 3

Obě zvířata se zranila, přesto musela být utracena. Proč? (16. 10. 2007 / Utraceni... Proč kuň nepřežije zlomenou nohu).

Ve chvíli, kdy Sára k otci přišla, ji začal tahat od matky. Křik a pláč. (18. 10. 2007 / Tahanice rodičů o malou Sárú).

Rodiny vyměněných dětí z Třebíče zavrhlý psycholožku. Jeden z důvodů? (16. 10. 2007 / Rodiče vyměněných dětí odmítli symbolický pohřeb).

Hospodářské noviny: 2

Pacienti se vracejí do českých lázní. (...) Důvod? Pobyt v lázních bude příští rok kvůli nemocničním poplatkům dražší. (16. 10. 2007 / Češi vtrhli do lázní, příští rok budou dražší).

Čech na sebe upozorní ještě dřív, než promluví. Čím? Většinou nepadnoucím oblekem nebo nedostatečně vyleštěnou polobotkou. (19. 10. 2007 / Móda do práce? Češi se inspirojí v cizině).

4.4 Řečnické otázky

Jsou otázkovými formulacemi v situacích s jedinou alternativou, jsou nositeli důrazu a expresivity.¹¹⁹ Nejsou tedy pokládány za účelem zjištění něčeho, ale formou otázky se sděluje určitá věc, která by se mohla oznámit afirmativní formou.¹²⁰ Řečnické otázky patří mezi kontaktné prvky. Redaktoři se jejich prostřednictvím snaží neustále obnovovat kontakt a udržet tak pozornost příjemce. Funkce řečnických otázek je fatická, vyloučit nelze ani funkce persvazivní a získávací.

¹¹⁸ Daneš, Grepl, Hlavsa 1987, s. 661.

¹¹⁹ Daneš, Grepl, Hlavsa 1987, s. 275-276.

¹²⁰ Hrabák 1973, s. 188.

Příklady řečnických otázek:

Mladá fronta DNES: 13

Je skutečně možné, že by se z Oka nad Prahou, jak projektu přezdívá Národní knihovna, stalo Oko nad Brnem? (18. 10. 2007 / Bude Kaplického chobotnice v Brně? Primátor souhlasí).

Na kterém televizním kanále budou fanoušci sledovat výkony svého týmu? Budou vůbec spokojeni? (19. 10. 2007 / Prima má fotbalové Euro. Zvládne to?)

Jak potom odchází ze světa dostihový kůň? Veterinář musí získat souhlas majitele. (16. 10. 2007 / Utraceni... Proč kůň nepřežije zlomenou nohu).

Hospodářské noviny: 3

Pacienti se vracejí do českých lázní. (...) Důvod? Pobyt v lázních bude příští rok kvůli nemocničním poplatkům dražší. (16. 10. 2007 / Češi vtrhli do lázní, příští rok budou dražší).

Čech na sebe upozorní ještě dřív, než promluví. Čím? Většinou nepadnoucím oblekem nebo nedostatečně vyleštěnou polobotkou. (19. 10. 2007 / Móda do práce? Češi se inspiroují v cizině).

Miliardář Petr Kellner narazil v Rusku. (...) O co konkrétně jde? V Ingostrachu společnost PPF (...). (18. 10. 2007 / Kellner válčí s oligarchou).

4.5 Subjektivní větné členění

Je opačný sled východiska a jádra¹²¹ výpovědi ve větě než-li při bezpříznakovém objektivním členění. Subjektivní členění se používá k dynamizaci sdělení a zaujmutí pozornosti čtenáře. Subjektivní větné členění proto může do sdělení vnést persvazivní a získávací funkci.

---

¹²¹ Při objektivním větném členění se na začátku věty uvádí východisko, za ním následuje jádro.

Příklady subjektivního větného členění:¹²²

Mladá fronta DNES: 9

Smrtící skok přes obávanou překážku Taxisův příkop nepřežil kůň Cieszymir. (15. 10. 2007 / Riskantní dostih vyhrála klisna).

Zřejmě srdeční slabost postihla Sira Nicholase Wintona, který na pozvání Václava Havla pobývá v Praze. (15. 10. 2007 / Sir Winton je v pražské nemocnici).

Za volantem peugeotu, který se řítí nocí u Hroznětína na Karlovarsku, seděl šestnáctiletý mladík. (15. 10. 2007 / Šestnáctiletý chlapec zabil v autě svou kamarádku).

Hospodářské noviny: 10

Přes tři sta milionů korun utratil stát od roku 2001 do roku 2005 za výzkum, který nemá žádné výsledky(...). (19. 10. 2007 / Stát utratil tři sta milionů za vědu bez výsledků).

Především francouzskou železnici a pařížskou městskou dopravu včera ochromila stávka proti reformám naordinovaným prezidentem Nicolasem Sarkozym. (19. 10. 2007 / Francii ochromila stávka dopraváků).

Nezákonné a neopodstatněné bylo podle Ústavního soudu v roce 2004 sledování advokáta Jaroslava Čapka, jenž ve sporech o někdejší rodový majetek zastupuje Františka Oldřicha Kinského. (18. 10. 2007 / Policejní odposlechy šlechty byly nezákonné).

---

¹²² Podtrženo je východisko.

4.6 Dílčí závěr k syntaktické rovině

Následující tabulka shrnuje potenciální funkce výrazových prostředků syntaktické roviny:

Syntaktická rovina	Získávací a persvazivní funkce	Zábavní funkce	Estetická funkce	Fatická funkce	Edukativní funkce
Apoziopeze	X				
Parenteze	X				
Osamostatněný větný člen	X				
Řečnické otázky	X			X	
Subjektivní větné členění	X				

Následující tabulka shrnuje dílčí výsledky analýzy syntaktických jednotek:

Sledované jednotky	Mladá fronta DNES		Hospodářské noviny	
	Počet jednotek	Průměr jednotek na sdělení	Počet jednotek	Průměr jednotek na sdělení
Apoziopeze	2	0,04	0	0,00
Parenteze	6	0,13	4	0,10
Osamostatněný větný člen	3	0,07	2	0,05
Řečnické otázky	13	0,29	3	0,08
Subjektivní větné členění	9	0,02	10	0,25
Celkem jednotek	33	0,73	19	0,48

V Mladé frontě DNES jsme v syntaktické rovině zaznamenali třicet tři případů

potenciálního porušení informační funkce. Nejčastěji řečnickými otázkami (13). Identifikovali jsme také použití subjektivního větného členění (9), parenteze (6), osamostatněného větného členu (3) a apoziopce (2).

V Hospodářských novinách jsme zaznamenali devatenáct případů potenciálního narušení informační funkce. Jako nejčastější jsme identifikovali subjektivní větné členění (10), menší výskyt jsme zaznamenali u parenteze (4), řečnických otázek (3) a osamostatněného větného členu (2). Ve sděleních Hospodářských novin nebyla na rozdíl od Mladé fronty DNES ani jednou použita apoziopce.

V syntaktické rovině tak může do zpravodajských sdělení pronikat díky použití řečnických otázek fatická funkce. Řečnické otázky jsou stejně jako další sledované výrazové prostředky potenciálními nositeli persvazivní a získávací funkce. Stejně jako v lexikální rovině jsme více příznakových jednotek našli u Mladé fronty DNES než u Hospodářských novin.

5. TEXTOVÁ ROVINA

Mezi textové prostředky, které se podílejí na výstavbě sdělení, se řadí textové vzorce (žánry), textové modely (slohové postupy) a textové komponenty.¹²³

Informační funkci dodržuje informační slohový postup a s ním související žánry zpráva a její modifikace, totéž platí pro prostý (věcný) popis a s ním související žánr publicistický referát. Nepříznakovým žánrem je také zpravodajský rozhovor. Textové komponenty musí být kvůli dodržení informační funkce použity jen k dokumentaci a doložení informace.

5.1 Textové modely (slohové postupy)

Slohový postup je způsob uchopení tématu jako celku i jeho jednotlivých složek. V rámci konkrétního komunikátu může být použit jeden slohový postup, častěji se však několik slohových postupů prolíná. Kromě základních slohových postupů (informačního, popisného, vyprávěcího, výkladového a úvahového) existují jejich dílčí modifikace. Každá z modifikací umožňuje realizovat určitý typ textu se specifickým záměrem.¹²⁴

Pro dodržení informační funkce je ve zpravodajství nutné používat informační slohový postup nebo prostý popis, ostatní slohové postupy mohou doplnit sdělení o persvazivní, získávací, zábavní, estetickou nebo edukativní funkci.

5.1.1 Popisný slohový postup a jeho modifikace

Podává obraz osob, předmětů, prostředí, dějů, jevů nebo postupů práce na základě jejich vnímání lidskými smysly. Nahrazuje přímou zkušenost recipienta, který objekt popisu nezná. Místo toho mu umožňuje vytvořit si přesnou představu. Míra subjektivnosti je závislá na modifikaci postupu.¹²⁵

5.1.1.1 Výběrový popis

Neklade důraz na komplexnost, ale na zachycení odlišných znaků objektů (vzhledem k ostatním objektům), je tedy subjektivní. Používány jsou hovorové až nespisovné jazykové

---

¹²³ Jílek 2004, s. 86-91.

¹²⁴ Jílek 2005, a. 96-97.

¹²⁵ Jílek 2005, s. 99. Srov. Chloupek 1990, s. 82.

prostředky.¹²⁶ Protože je výběrový popis subjektivní, může vnést do sdělení persvazivní a získávací funkci.

Příklady výběrového popisu:

Mladá fronta DNES: 2

Zdolal nejvyšší horu světa, vysokou bezmála devět kilometrů. A teď mu dělá velké potíže sotva padesátimetrová zelená hrouda ve tvaru chobotnice. Pražský primátor a místopředseda ODS Pavel Bém se potýká s ostrými spory kolem novostavby Národní knihovny. (17. 10. 2007 / Přiškrtní chobotnice Béma?).

Patří mezi nejbohatší lidi světa. Úzkostlivě se vyhýbá veřejným vystoupením. A nesnáší novináře. Včera v Kutné Hoře udělal pro MF Dnes výjimku. (17. 10. 2007 / Zamiloval se do Česka, koupil zámek ze seriálu).

Hospodářské noviny: 0

5.1.1.2 Líčení

Jedná se o maximálně subjektivizovanou formu popisu, v níž jde o záznam osobního dojmu, nového, neotřelého pohledu. Předmětem bývá nejčastěji krajina nebo stavba. Kompozice může působit volně, ovšem směřuje k vyvolání emocí a vzbuzení pocitu estetická.¹²⁷ Potenciální funkce líčení je tedy estetická, persvazivní a získávací.

Příklady líčení:

V analyzovaném vzorku jsme líčení neobjevili. V odborné literatuře je uveden tento příklad: „*Jsou si všechna podobná, ať jím je Delft či Gouda či Leden: pásy tichým vod a staré cihlové katedrály s klenutím dřevěným jako břicho kupecké lodi, a parádní radnice a radničky, vyzdobené vším krumplováním okázalého a bohatého měšťanství, a ctihodné městské váhy, a věžaté brány, a rybné tržnice, a staroslavné university, a památné domy, ve kterých byl kdysi zavražděn nějaký hrabě Oraňský nebo kdo, a tiché uličky bez dějin, jež samy*

---

¹²⁶ Jílek 2005, s. 99.

¹²⁷ Jílek 2005, s. 100.

jsou kusem nějakého šestnáctého nebo sedmnáctého století a dřímají mimo čas za svým spícím kanálem. ¹²⁸

5.1.1.3 Charakteristika

Charakteristiku lze definovat jako výstižný popis základních distinktivních rysů člověka. Můžeme ji rozdělit na přímou a nepřímou. Zatímco přímá charakteristika nenarušuje informační funkci, nepřímá je subjektivizovaná a vede k estetizaci sdělení.¹²⁹ Nepřímá charakteristika může do sdělení vnést estetickou, persvazivní a získávací funkci.

Příklady nepřímé charakteristiky:

V analyzovaném vzorku jsme nepřímou charakteristiku neobjevili. V odborné literatuře je uveden tento příklad: *„Pokud jsou Angličané ostrovany v Anglii, je to jejich věc; poněkud horší je, že jsou ostrovany, ať se octnou kdekoliv na světě. Viděl jsem britské ostrovy a ostrůvky ve Francii a ve Španělsku, v Itálii i u nás. Tento národ mořeplavců, cestovatelů a kolonistů nedovede vykročit z Anglie; veze ji s sebou, ať jede na rovník nebo na severní pól. Nikdy se nedovede přiblížit k jiným národům a k jejich životu...neakceptuje jeho radosti a ne nedovede se s ním setkat na jeho půdě.* ¹³⁰

5.1.1.4 Odborný popis

Cílem je seznámit recipienta s podstatou popisovaného objektu, bývá tedy relativně úplný, systematický, podrobný. Odborný popis je bohatý na termíny. Jeho povahu ovlivňuje úroveň autora i potenciálních recipientů.¹³¹ Odborný popis se pojí s edukativní funkcí.

Příklady odborného popisu:

V analyzovaném vzorku jsme odborný popis neobjevili. V odborné literatuře je uveden tento příklad: *„Olovo je barvy šedobílé, na čerstvém řezu bílé s nádechem do modra a má silný lesk. Je nejměkčí ze všech kovů, jeho tvrdost se zvyšuje přidáním antimonu. Je velmi*

---

¹²⁸ Bečka 1992, s. 327.

¹²⁹ Jílek 2005, s. 100-101.

¹³⁰ Bečka 1992, s. 334.

¹³¹ Více Jílek 2005, s. 101-102.

tvárné, lisováním se z něho tvoří trubky a drát. Je-li zahřáto blízko tavicí teploty 330 stupňů, zkréhne tak, že se dá roztlouci na kousky (...).“¹³²

5.1.2 Vyprávěcí slohový postup a jeho modifikace

Na základě osobního prožitku podává průběh jedinečného, neopakovatelného děje (události, příběhu, příhody). Text je kohezní, souvislý a vyjádření autora subjektivizované, uplatňuje se v něm jeho zorný úhel náhledu. V rozvinuté podobě je vyprávěcí slohový postup základní linií epických žánrů klasické literatury, kde je doplněn o další postupy.¹³³

5.1.2.1 Vyprávění prosté

Je realizováno dominantně v mluvné podobě, jazykové prostředky jsou z roviny hovorové až nespisovné. Vyjádření autora je subjektivizované, uplatňuje se zorný úhel náhledu původce.¹³⁴ Do sdělení tak mohou pronikat funkce persvazivní, získávací a zábavní.

Příklady vyprávění prostého:

Mladá fronta DNES: 5

Za volantem peugeotu, který se řítí nocí u Hroznětína na Karlovarsku, seděl šestnáctiletý mladík. Pár minut nato se stala jedna z největších tragédií vikendu. Chlapec nezvládl vůz, který ve svém věku ani řídit nesměl, a vyletěl ze silnice mezi stromy. Jeho stejně stará spolujezdkyně byla na místě mrtvá. (15. 10. 2007 / Šestnáctiletý chlapec zabil v autě svou kamarádku).

Kadrnožka se pod přezdívkou Jirzin přihlásil před rokem v říjnu do dětské internetové diskuze, takzvaného chatu, a přítomným školačkám dával neslušné návrhy. Napsal, že hledá dívku, „která mu ho (a následoval vulgární výraz pro uspokojení muže rukou)“. V těžce chvíli však kontroloval internetové debaty redaktor MF DNES, který se vydával za jedenáctiletou Terezku. S Kadrnožkou si smluvil schůzku, po ní byl muž zatčen. (15. 10. 2007 / Lákal malé dívky, teď přelstil testy).

Bylo 12. ledna. Před budovou soudu čeká Jorge Barao, až mu jeho jeho¹³⁵ manželka přivede dceru Sáru. Pražský soud právě rozhodl, že se má šestiletá dívka vrátit k otci, kterého

¹³² Bečka 1992, s. 322.

¹³³ Jílek 2005, s. 103. Srov. Chloupek 1990, s. 82.

¹³⁴ Jílek 2005, s. 103.

tři roky neviděla, zpět do Lisabonu. Podle soudu totiž Natálie Barao dceru z ciziny unesla. Ve chvíli, kdy Sára k otci přišla, ji začal tahat od matky. Křik a pláč. (18. 10. 2007 / Tahanice rodičů o malou Sáru).

Hospodářské noviny: 0

5.1.2.2 Vyprávění umělecké

Umělecké vyprávění představuje složitý a promyšlený kompoziční model. Kombinuje různé časové a dějové linie, přítomny bývají odbočky, objevuje se monolog i dialog, všechny tyto prvky vedou ke zvýšení napětí a zvědavosti příjemce.¹³⁶ Vyprávění umělecké má estetickou funkci.

Příklady vyprávění uměleckého:

V analyzovaném vzorku jsme vyprávění umělecké neobjevili. V odborné literatuře je uveden tento příklad: „Příštího jitra, v pondělí, šli Ihnat Sopko a Adam Chrepta zavraždit Nikolu. Vyšli se sekerami, jako by šli na práci, a cestou se sešli s Danielem Jasinkem, který nesl Nikolovi jídlo. Před varováním Jury, svého bratra, se jim Nikola nevyhnul, dokonce s nimi usedl v lese. Společně se dali do jídla.“¹³⁷

5.1.3 **Výkladový slohový postup**

Výkladový postup vysvětluje podstatu předmětů, jevů nebo dějů. Na podkladě logického myšlení, lidských poznatků a zkušeností sleduje vzájemné vztahy objektivně existujících faktů, proto není žádoucí subjektivita. Základní funkcí výkladového slohového postupu je zejména zprostředkování a rozvíjení vědeckého poznání. Pokud podává jen souhrn poznatků, blíží se odbornému popisu, ale není jím.¹³⁸ Výkladový slohový postup je spojen s edukativní funkcí, sdělení může obohatit i o funkce persvazivní a získávací.

---

¹³⁵ Tato chyba se vyskytla v textu, proto ji přepisují.

¹³⁶ Jílek 2005, s. 103-104.

¹³⁷ Bečka 1992, s. 303.

¹³⁸ Jílek 2005, s. 105.

Příklady výkladového slohového postupu:

Mladá fronta DNES: 4

Při zlomeninách blíže k zemi se ještě zvíře může uzdravit. Pomáhají dlahy ze skleněných vláken. Jenže zle je, pokud jde o zlomeninu výše na noze, jako v případě Cieszymira, navíc otevřenou. (16. 10. 2007 / Utraceni... Proč kůň nepřezíje zlomenou nohu).

Zjednodušeně řečeno se nyní snaží zvýšením kapitálu pojišťovny na čtyřnásobek Kellnerovy finančníky ze své firmy vytěsnit, což by znehodnotilo jejich investici, jež podle neoficiálních zdrojů dosáhla zhruba 17 miliard korun. (18. 10. 2007 / Kellner narazil u „Putinova miliardáře“).

(...) to znamená, že získá i další, stejně velkou várku dosud výnosných akcií ČEZ z takzvaného opčního programu. Opční program znamená, že manažeři mají nárok na určitý počet akcií své firmy za aktuální ceny, které mohou později prodat. A když firmu dobře vedou a akcie rostou – tak na nich vydělají. (19. 10. 2007 / Martin Roman povede kolos ČEZ další čtyři roky, bude mít miliardu).

Hospodářské noviny: 2

Tato teorie pomáhá stanovovat pravidla pro všechny možné druhy transakcí – od aukce takových věcí, jako jsou státní dluhopisy, přes vyjednávání o pracovních podmínkách až třeba po volební systémy nebo výši daní. (16. 10. 2007 / Tady Hurwicz, právě volali, že jsem dostal nobelovku).

Teorie podle odborníků pomáhají porozumět, jak trhy fungují, když na nich neexistují ideální podmínky, a neplatí tak pro ně klasické pravidlo ekonoma Adama Smithe o neviditelné ruce trhu. Základy teorie vypracoval devadesátiletý Hurwicz, Maskin a Myerson ji pak rozvinuli. (16. 10. 2007 / Tady Hurwicz, právě volali, že jsem dostal nobelovku).

5.1.4 Úvahový slohový postup

Jeho úkolem je hodnotit skutečnost, vyjádřit postoj, a to za použití více či méně věcných argumentů. Cílem autora je přesvědčit recipienta o správnosti prezentovaného pohledu, názoru na danou problematiku (například vědeckou, společenskou nebo ekonomickou).

V takovém případě může mít sdělení značně subjektivizovanou podobu.¹³⁹ Úvahový slohový postup tak může do sdělení vnést persvazivní a získávací funkci.

Příklady úvahového slohového postupu:¹⁴⁰

Mladá fronta DNES: 22

Největší profit ze zvýšení cen však mají zřejmě obchodní řetězce. Podle údajů statistického úřadu se v září blížily jejich marže čtyřiceti procentům, na počátku roku přitom jen lehce překračovaly dvacet procent. (16. 10. 2007 / Máslo je drahé zbytečně. Zlevní?).

Co ho ale možná zajímalo ještě o něco víc, byla obhlídka jeho nového panství. Sedmapadesátiletý Gou si totiž koupil zámek Roztěž, který za bývalého režimu chátral pod správou Svazu českých novinářů. (17. 10. 2007 / Zamiloval se do Česka, koupil zámek ze seriálu).

Zvláštní je, že nikdo z těchto politiků nestojí o to, aby na jejich dobročinné účely přispívali i lidé z ulice a ne jen vybraní sponzoři. Kdyby chtěli příspěvky od veřejnosti, museli by požádat magistrát o licenci k veřejné sbírce. To by však znamenalo, že by magistrátním úředníkům poskytli jednou do roka své kompletní účetnictví, včetně třeba výpisu z účtu. Zároveň by museli každoročně zveřejnit, kolik se podařilo vybrat a kdo přesně peníze získal. Takhle nemusí nic. (18. 10. 2007 / Charita politiků: miliony bez kontroly).

Hospodářské noviny: 6

Pravdou ale také je, že si s tímto handicapem čeští poslanci dobře poradili. Jeden sněmovní výbor, který má přibližně dvacet členů, má běžně hned pět místopředsedů a každý z nich dostává k základní mzdě příplatek 12 600 korun. Jen ve výborech a spoustě podvýborů lze najít 185 placených funkcí. (18. 10. 2007 / Platy poslanců? Nic moc).

Když se na důležitém obchodním jednání sejdou český a italský manažer, poznáte rozdíl na první pohled. Čech na sebe upozorní ještě dřív, než promluví. Čím? Většinou nepadnoucím

---

¹³⁹ Jílek 2005, s. 106 – 107. Srov. Chloupek 1990, s. 83.

¹⁴⁰ Užití úvahového slohového postupu naznačuje výskyt hodnotících slov. V analýze jsme úvahový slohový postup počítali tehdy, když se jednalo o jeho komplexní podobu, nestačil pouhý výskyt příznakové lexikální jednotky.

oblekem nebo nedostatečně vyleštěnou polobotkou. (19. 10. 2007 / Móda do práce? Češi se inspirují v cizině).

Překvapivé ale je, že firmy se o úplatcích přestávají bát hovořit, byť jen v přísně anonymním průzkumu. Ještě před několika lety v něm žádná česká společnost zkušenosti s úplatky nepřiznala. (17. 10. 2007 / Každá třetí firma slyšela: Dáte úplatek?)

5.1.5 Dílčí závěr k textovým modelům

Následující tabulka shrnuje potenciální funkce textových modelů:

Textové modely	Získávací a persvazivní funkce	Zábavní funkce	Estetická funkce	Fatická funkce	Edukativní funkce
Výběrový popis	X				
Líčení	X		X		
Nepřímá charakteristika	X		X		
Odborný popis					X
Vyprávění prosté	X	X			
Vyprávění umělecké			X		
Výkladový slohový postup	X				X
Úvahový slohový postup	X				

Následující tabulka shrnuje dílčí výsledky analýzy textových modelů:

Sledované jednotky	Mladá fronta DNES		Hospodářské noviny	
	Počet jednotek	Průměr jednotek na sdělení	Počet jednotek	Průměr jednotek na sdělení
Výběrový popis	2	0,04	0	0,00
Líčení	0	0,00	0	0,00
Nepřímá charakteristika	0	0,00	0	0,00
Odborný popis	0	0,00	0	0,00
Vyprávění prosté	5	0,11	0	0,00
Vyprávění umělecké	0	0,00	0	0,00
Výkladový postup	4	0,09	2	0,05
Úvahový postup	22	0,49	6	0,15
Celkem jednotek	33	0,73	8	0,20

V rovině textových modelů jsme v Mladé frontě DNES i v Hospodářských novinách našli jednotky, které mohou narušit informační funkci sdělení. V Mladé frontě jsme identifikovali časté použití úvahového slohového postupu (22), dále pak použití prostého vyprávění (5), výkladového slohového postupu (4) a výběrového popisu (2). V Hospodářských novinách byly použity pouze úvahový slohový postup (6) a výkladový slohový postup (2).

Z výše uvedeného vyplývá, že do zpravodajských sdělení mohou v rovině textových modelů pronikat především persvazivní a získávací funkce, v menší míře funkce edukativní a zábavní. Výrazně větší počet (33) příznakových textových modelů jsme zaznamenali u Mladé fronty DNES než u Hospodářských novin (8).

5.2 Textové komponenty

Textové komponenty jsou prvky výstavby textu, které nejsou vázány na standardizovaný textový vzorec. Jsou typické pro publicistickou oblast. Pro dodržení informační funkce je nutné, aby textové komponenty sloužily ke zprostředkování či dokumentaci, doložení informace.¹⁴¹ V opačném případě mohou do sdělení pronikat další funkce.

5.2.1 Odvolání se na obecného původce

Obecné původce je možné rozdělit na institucionální a profesní. Jejich citací autoři používají proto, že čtenář spíše uvěří odborníkům (lékaři, ekonomové apod.) než samotnému autorovi. Údaje těchto původců mívají interpretovanou podobu.¹⁴² Pomocí citací obecných původců mohou do sdělení pronikat persvazivní a získávací funkce.

Příklady odvolání se na obecného původce:

Mladá fronta DNES: 13

Majitelé čerpacích stanic a analytici se shodují na tom, že už za pár dnů se benzin a nafta budou u pump prodávat o padesát haléřů až korunu draž. (20. 10. 2007 / Benzin zdraží, ropa je rekordně drahá).

Prudké zdražení másla, které mnohde stojí už přes čtyřicet korun, nemá podle expertů rozumné důvody. (16. 10. 2007 / Máslo je drahé zbytečně. Zlevní?)

Podle meteorologů lze sníh čekat i o víkendu. (20. 10. 2007 / První sníh; Místy napadlo až deset centimetrů).

Hospodářské noviny: 5

Zástupci obchodních center se shodují, že do Česka míří hlavně zástupci těch luxusnějších, a tedy i dražších značek. (16. 10. 2007 / Obchodní centra nabídnou desítky nových značek).

---

¹⁴¹ Jílek 2004, s. 87.

¹⁴² Jílek 2004, s. 95.

Teorie podle odborníků pomáhá porozumět, jak trhy fungují, když na nich neexistují ideální podmínky (...). (16. 10. 2007 / Tady Hurwicz, právě volali, že jsem dostal nobelovku).

(...) Čech na sebe upozorní ještě dřív, než promluví. Čím? Většinou nepadnoucím oblekem nebo nedostatečně vyleštěnou polobotkou. Shodují se na tom čeští stylisté i zástupci oděvních firem. (19. 10. 2007 / Móda do práce? Češi se inspirují v zahraničí).

5.2.2 Citace či parafráze neznámého původce

Citace a parafráze neznámých původců nemusejí být pravdivé a mohou mít interpretovanou podobu, protože je složité zjistit, kdo je důvěrný nebo neznámý zdroj. Existují ovšem situace, kdy zdroj není možné uvést, například když je ohrožen samotný autor.¹⁴³ V obou případech je potenciální funkce citací neznámého původce persvazivní a získávací.

Příklady citace či parafráze neznámého původce:

Mladá fronta DNES: 2

„Nedostatek mléka na trzích není tak velký, aby ospravedlnil skok, jaký udělaly ceny,“ řekl MF DNES šéf jedné z největších tuzemských mlékáren, který nechce být jmenován. (16. 10. 2007 / Máslo je drahé zbytečně. Zlevní?)

Zjednodušeně řečeno se nyní snaží zvýšením kapitálu pojišťovny na čtyřnásobek Kellnerovy finančníky ze své firmy vytěsnit, což by znehodnotilo jejich investici, jež podle neoficiálních zdrojů dosáhla zhruba 17 miliard korun. (18. 10. 2007 / Kellner narazil u „Putinova miliardáře“).

Hospodářské noviny: 0

---

¹⁴³ Více Jílek 2004, s. 94-95.

5.2.3 Citace a parafráze podporující tvrzení

Jedná se o legitimizaci vlastního názoru, potvrzení toho, co už autor sdělil. Citace a parafráze podporující tvrzení jsou jedním ze základních mechanismů průniku persvaze do sdělení.¹⁴⁴ Jejich potenciální funkce je tedy persvazivní a získávací.

Příklady citace či parafráze podporující tvrzení:

Mladá fronta DNES: 9

Příčinou poklesu je zřejmě i to, že se kvůli rekordně levnému dolaru nevyplácí pracovat načerno v USA. Američtí úředníci proto asi nemusí odmítat tolik lidí. (...) „Zatímco v dolarech dostanete stejný plat, českých korun to je méně. Před sedmi lety dolar stál čtyřicet korun. Nyní máte za něj pouze polovinu,“ řekl včera analytik Komerční banky Jan Vejmělek. (20. 10. 2007 / Česko splnilo podmínky pro zrušení víz do USA).

Největší profit ze zvýšení cen však mají zřejmě obchodní řetězce. Podle údajů statistického úřadu se v září blížily jejich marže čtyřiceti procentům, na počátku roku přitom jen lehce překračovaly dvacet procent. „Ceny potravin v Česku rostou v důsledku zvyšování marží,“ nebere si servítky předseda Zemědělského svazu České republiky Miroslav Jirkovský. (16. 10. 2007 / Máslo je drahé zbytečně. Zlevní?).

Je skutečně možné, že by se z Oka nad Prahou, jak projektu přezdívá Národní knihovna, stalo Oko nad Brnem? Příliš pravděpodobné to není. „Museli bychom získat státní peníze, a nevím, nakolik je to průchodné,“ říká Onderka. (18. 10. 2007 / Bude Kaplického chobotnice v Brně? Primátor souhlasí).

Hospodářské noviny: 2

Ukazuje se ovšem poměrně překvapivá věc, že příjmy českých politiků nejsou oproti jejich zahraničním kolegům vůbec vysoké. A dokonce je běžné i to, že si zahraniční poslanci přijdou na slušné peníze i díky náhradám za dopravu, bydlení nebo reprezentaci. Ty dostávají jako paušální náhrady od státu. „Ono je to skutečně tak, že čeští poslanci nebo senátoři mají ve srovnání s některými evropskými zeměmi velmi malé příjmy. Být třeba takový italský

---

¹⁴⁴ Jílek 2004, s. 95.

poslanec, tak mi stačí tři mzdy a mám vystaráno na důchod,“ říká s nadsázkou sociální demokrat Stanislav Křeček. (18. 10. 2007 / Platy poslanců? Nic moc).

Překvapivé ale je, že firmy se o úplatcích přestávají bát hovořit, byť jen v přísně anonymním průzkumu. Ještě před několika lety v něm žádná česká společnost zkušenosti s úplatky nepřiznala „Taková otevřenost dřív nebyla,“ poznamenal Jiří Moser.z PricewaterhouseCoopers. (17. 10. 2007 / Každá třetí firma slyšela: Dáte úplatek?).

5.2.4 Dílčí závěr k textovým komponentům

Následující tabulka shrnuje potenciální funkce textových komponentů v analyzovaných sděleních:

Textové komponenty	Získávací a persvazivní funkce	Zábavní funkce	Estetická funkce	Fatická funkce	Edukativní funkce
Obecný původce	X				
Neznámý původce	X				
Podporující tvrzení	X				

Tabulka shrnuje dílčí výsledky z oblasti textových komponentů:

Sledované jednotky	Mladá fronta DNES		Hospodářské noviny	
	Počet jednotek	Průměr jednotek na sdělení	Počet jednotek	Průměr jednotek na sdělení
Citace a parafráze nejmenovaných zdrojů	2	0,04	0	0,00
Citace a parafráze obecných původců	13	0,29	5	0,13
Citace a parafráze podporující tvrzení	9	0,20	2	0,05
Celkem	24	0,53	7	0,18

V rovině textových komponentů jsme zaznamenali možné narušení informační funkce ve čtyřadvaceti případech u Mladé fronty DNES a sedmkrát v Hospodářských novinách. V Mladé frontě DNES se jednalo o dvě citace a parafráze nejmenovaných zdrojů, třináct citací či parafrází obecných původců a devět citací nebo parafrází podporující tvrzení.

V Hospodářských novinách se vyskytly citace a parafráze obecných původců (5) a citace či parafráze podporující tvrzení (2). Citace a parafráze nejmenovaných zdrojů jsme nenalezli. Pomocí tří výše uvedených výrazových prostředků mohou do sdělení pronikat persvazivní a získávací funkce.

5.3 Textové vzorce (žánry):

Jak jsme zmínili výše, ve zpravodajství by se měly vyskytovat pouze informační slohový postup a prostý popis. Žánry odpovídající těmto postupům jsou zpráva, její modifikace, publicistický referát (report) a zpravodajský rozhovor. Ostatní žánry nesledují čistě informační funkci.

5.3.1 Fíčrová zpráva

Podle Bartoška je fičr mezistupněm mezi seriózní a bulvární žurnalistikou. Fíčrová zpráva nepřináší nové a důležité informace, ale informace zajímavé a zábavné. V současnosti získává stále větší prostor i význam.¹⁴⁵ Potenciální funkční hodnota fičrových zpráv je tedy zábavní.

V analyzovaných sděleních jsme fičrovou zprávu neidentifikovali.

5.3.2 Riport

Riport představuje svědeckou výpověď, delší zprávu očitého svědka o události. Jeho základem je živý popis lidí, situace, okolností a podmínek, za kterých událost proběhla. Riport podává subjektivizované informace, hovoří především o těch faktech, která by mohla být pro příjemce zajímavá.¹⁴⁶ Potenciální funkční hodnota riportu je persvazivní, získávací a zábavní.

V analyzovaných sděleních jsme riport neidentifikovali.

5.3.3 Žánrově nezačlenitelná sdělení

Žánrově nezačlenitelná sdělení vznikají kombinací textových vzorců, proto není zřejmé, který žánr je dominantní. Vznikají zejména na základě požadavků mediálních organizací.¹⁴⁷

V analyzovaném vzorku jsme našli 22 žánrově nezačlenitelných textů. Máme za vhodné se jim blíže věnovat. Pomocí identifikace slohových postupů dokážeme, která ze sdělení potenciálně obsahují víc než pouhou informační funkci.

---

¹⁴⁵ Bartošek 2001, s. 7-8.

¹⁴⁶ Jílek 2005, 121-122.

¹⁴⁷ Jílek 2004, s. 151-152.

Mladá fronta DNES: 18

15. 10. 2007 / Šestnáctiletý chlapec zabil v autě svou kamarádku

Jedná se o kombinaci story¹⁴⁸ a rozšířené zprávy. V prvním odstavci je použit vyprávěcí slohový postup. Do sdělení tak může pronikat persvazivní, získávací a zábavní funkce.

15. 10. 2007 / Lákal mladé dívky, teď přelstil testy

Jedná se o kombinaci story a rozšířené zprávy. Třetí a čtvrtý odstavec textu je vystavěn vyprávěcím slohovým postupem, jeho potenciální funkce tak je persvazivní, získávací a zábavní.

16. 10. 2007 / Máslo je drahé zbytečně. Zlevní?

Sdělení je tvořeno prolínáním rozšířené zprávy s úvahou.¹⁴⁹ Použit je úvahový slohový postup, a to ve třetím, pátém a desátém odstavci. Potenciální funkční hodnota sdělení je persvazivní a získávací.

16. 10. 2007 / O sexu se ve škole mluví pozdě

Sdělení je tvořeno kombinací rozšířené zprávy a úvahy. V prvním a čtvrtém odstavci jsme identifikovali úvahový slohový postup, sdělení tak může nést persvazivní a získávací funkci.

16. 10. 2007 / Utraceni... Proč kuň nepřezije zlomenou nohu

Jedná se o kombinaci analýzy¹⁵⁰ a rozšířené zprávy. Čtvrtý a pátý odstavec sdělení je vystavěn výkladovým slohovým postupem, jehož potenciální funkční hodnota je edukativní, persvazivní a získávací.

---

¹⁴⁸ Story je univerzální označení pro sdělení, která informace vztahují k jedinci, cílem je představení osoby, doložení společenského jevu či problému. (Jílek 2005, s. 148.). Story je žánr, který je založen na vyprávěcím slohovém postupu, jeho potenciální funkce může být v závislosti na charakteru tématu persvazivní, získávací a zábavní.

¹⁴⁹ Původce sdělení v úvaze vychází z faktu, skutečnosti či myšlenky, rozebírá ji, hodnotí a zaujímá k ní argumentačním řetězcem podložený postoj. Argumentace může být věcná, nebo nevěcná, která může mít až manipulativní charakter. (Jílek 2004, s. 130-132.). Potenciální funkční hodnota úvahy je persvazivní a získávací.

¹⁵⁰ Analýza je vzhledem ke své fakticitě vzorec, který stojí na pomezí mezi zpravodajstvím a publicistikou. Cílem není pouze informovat ani vyjádřit vlastní názory, nýbrž poskytnout intelektuálně vyspělému čitateli

17. 10. 2007 / Přiškrťí chobotnice Béma?

Ve sdělení dochází ke kombinaci rozšířené zprávy s úvahou. V prvním odstavci textu jsme identifikovali výběrový popis, v pátém a šestém odstavci úvahový slohový postup. Potenciální funkční hodnota sdělení je persvazivní a získávací.

17. 10. 2007 / Zamiloval se do Česka, koupil zámek ze seriálu

Jedná se o kombinaci rozšířené zprávy a úvahy. První odstavec sdělení je vystaven výběrovým popisem, třetí úvahovým slohovým postupem. Potenciální funkční hodnota obou slohových postupů je persvazivní a získávací.

17. 10. 2007 / Plán ČSSD: rozbít vládu na atomu

Jedná se o kombinaci rozšířené zprávy a úvahy. Úvahový slohový postup je použit ve druhém a čtvrtém odstavci, text tak může nést persvazivní a získávací funkci.

18. 10. 2007 / Charita politiků? Miliony bez kontroly

Jedná se o kombinaci rozšířené zprávy a úvahy. Ve čtvrtém a šestém odstavci sdělení je použit úvahový slohový postup, jehož potenciální funkční hodnota je persvazivní a získávací.

18. 10. 2007 / Kellner narazil u „Putinova miliardáře“

Sdělení je kombinací rozšířené zprávy s analýzou. Identifikovali jsme výkladový slohový postup, a to ve třetím odstavci. Potenciální funkční hodnota textu je edukativní, persvazivní a získávací.

18. 10. 2007 / Tahanice rodičů o malou Sáru

Jedná se o kombinaci story a rozšířené zprávy. První odstavec textu je vystaven vyprávěcím slohovým postupem, jeho potenciální funkční hodnota je persvazivní, získávací a zábavní.

---

dostatek podkladů k tomu, aby si sám utvořil závěry. (Jílek 2004, s. 128-129.). V analýzách je užíván výkladový slohový postup, potenciální funkční hodnota tohoto textového vzorce je persvazivní, získávací a edukativní.

18. 10. 2007 / Tajná vězeňská pošta – stačí taška

Jedná se o kombinaci story a rozšířené zprávy. Druhý odstavec textu je vystavěn vyprávěcím slohovým postupem, jeho potenciální funkční hodnota je persvazivní, získávací a zábavní.

19. 10. 2007 / Prima má fotbalové Euro. Zvládne to?

Ve sdělení se prolíná rozšířená zpráva s úvahou. V prvním a čtvrtém odstavci je použit úvahový slohový postup. Sdělení tak může nést persvazivní a získávací funkci.

19. 10. 2007 / Martin Roman povede kolos ČEZ další čtyři roky, bude mít miliardu

Sdělení je kombinací rozšířené zprávy, analýzy a úvahy. Ve třetím odstavci jsme našli užití výkladového slohového postupu, v pátém odstavci užití úvahového slohového postupu. Sdělení tak může nést edukativní, persvazivní a získávací funkci.

19. 10. 2007 / Tak blízko prezidenta, až se tají dech

Jedná se o kombinaci rozšířené zprávy a úvahy. Ve sdělení je užito úvahového slohového postupu, a to v prvním, druhém a šestém odstavci. Potenciální funkční hodnota sdělení je persvazivní a získávací.

20. 10. 2007 / Klaus může volbu prohrát

Jedná se o kombinaci rozšířené zprávy a úvahy. První odstavec textu je vystavěn úvahovým slohovým postupem, potenciální funkční hodnota textu tedy je persvazivní a získávací.

20. 10. 2007 / Česko splnilo podmínky pro zrušení víz do USA

Sdělení je kombinací rozšířené zprávy a úvahy. Ve třetím a osmém odstavci jsme identifikovali užití úvahového slohového postupu. Ten může do sdělení vnést persvazivní a získávací funkci.

20. 10. 2007 / Benzin zdraží, ropa je rekordně drahá

Text je kombinací rozšířené zprávy a úvahy. První odstavec je vystavěn úvahovým slohovým postupem, jeho potenciální funkční hodnota je persvazivní a získávací.

Hospodářské noviny: 4

16. 10. 2007 / Tady Hurwicz, právě volali, že jsem dostal nobelovku

Jedná se o kombinaci rozšířené zprávy a analýzy. Ve třetím a čtvrtém odstavci je použit výkladový slohový postup. Potenciální funkce tohoto textu je tedy edukativní, persvazivní a získávací.

17. 10. 2007 / Každá třetí firma slyšela: Dáte úplatek?

Jedná se o kombinaci rozšířené zprávy a úvahy. Osmý odstavec textu je vystavěn úvahovým slohovým postupem, sdělení tak může nést persvazivní a získávací funkci.

18. 10. 2007 / Platy poslanců? Nic moc

Sdělení je kombinací rozšířené zprávy a úvahy. Ve třetím a pátém odstavci je užito úvahového slohového postupu, text tak může obsahovat persvazivní a získávací funkci.

19. 10. 2007 / Móda do práce? Češi se inspirují v cizině

Sdělení je kombinací rozšířené zprávy a úvahy. Použit je úvahový slohový postup, a to v prvním, druhém a sedmém odstavci. Potenciální funkce tohoto textu je tedy persvazivní a získávací.

5.3.4 Dílčí závěr k textovým vzorcům

Pomocí identifikace textových modelů jsme analyzovali žánrově nezačlenitelné texty:

Textové vzorce	Mladá fronta DNES		Hospodářské noviny	
	<i>Počet jednotek</i>	<i>Průměr jednotek na sdělení</i>	<i>Počet jednotek</i>	<i>Průměr jednotek na sdělení</i>
Žánrově nezačlenitelné texty	18	0,40	4	0,10
Texty odpovídající zpravodajským žánrům	27	0,60	36	0,90

Tabulka ukazuje výsledky analýzy žánrově nezačlenitelných textů z hlediska textových vzorců:¹⁵¹

Sledované jednotky	Mladá fronta DNES	Hospodářské noviny
	<i>Počet jednotek</i>	<i>Počet jednotek</i>
Story	4	0
Úvaha	12	3
Analýza	3	1
Celkem jednotek	19¹⁵²	4

¹⁵¹ Vždy se jedná o kombinaci zpravodajského textu a dalšího žánru.

¹⁵² V Mladé frontě DNES jsme našli osmnáct žánrově nezačlenitelných textů. Číslo není stejné, protože v jednom textu se objevil jak náznak analýzy, tak úvahy.

Tabulka ukazuje výsledky analýzy žánrově nezačlenitelných textů z hlediska textových modelů:

Sledované jednotky	Mladá fronta DNES	Hospodářské noviny
	<i>Počet jednotek</i>	<i>Počet jednotek</i>
Výběrový popis	2	0
Vyprávěcí slohový postup	5	0
Úvahový slohový postup	22	6
Výkladový slohový postup	4	2
Celkem jednotek	33	8

V rovině textových modelů jsme neidentifikovali ani jeden čistý příznakový žánr. Většina textů v Mladé frontě DNES (27) i v Hospodářských novinách (36) odpovídá zpravodajským žánrům, zbylé jsou žánrově nezačlenitelné a jsou potenciálními nositeli jiných funkcí než jen čistě informační funkce.

V Mladé frontě DNES jsme našli osmnáct žánrově nezačlenitelných textů. Nejčastěji v nich byl použit úvahový slohový postup (22), v menší míře pak vyprávěcí slohový postup (5), výkladový slohový postup (4) a výběrový popis (2). Z hlediska textových vzorců byla zpravodajská sdělení kombinována nejčastěji s úvahou (12), dále se story (4) a s analýzou. Předpokládáme tedy, že do žánrově nezačlenitelných sdělení může pronikat persvazivní a získávací funkce, v menší míře také funkce zábavní a edukativní.

V Hospodářských novinách jsme našli čtyři žánrově nezačlenitelné texty. V šesti případech v nich byl použit úvahový slohový postup a ve dvou výkladový slohový postup. Z hlediska textových vzorců byla zpravodajská sdělení kombinována třikrát s úvahou a jednou s analýzou. Do sdělení tak mohly proniknout persvazivní, získávací a edukativní funkce.

6. ZÁVĚR

V bakalářské práci jsme analyzovali zpravodajská sdělení z titulních stran deníků Mladá fronta DNES a Hospodářské noviny. Naším cílem bylo zjistit, zda zpravodajská sdělení z titulních stran výše uvedených deníků sledují pouze informační funkci, nebo zda mají potenciál plnit také některou z dalších funkcí (persvazivní, získávací, zábavní, estetická, fatická, edukativní), a kterými výrazovými prostředky jednotlivé funkce mohou naplňovat. Analýza probíhala na několika úrovních – v rovině lexikální, syntaktické a v rovině textu.¹⁵³

V lexikální rovině se ukázalo, že jednotlivá sdělení mají potenciál plnit i jinou funkci než funkci informační. Jedná se především o funkci získávací a persvazivní a funkci zábavní. Jak analýza ukázala, potenciální funkce persvazivní a získávací jsou nejčastěji naplněny používáním metafor, publicismů, hodnotících slov, expresiv a frazeologismů. Tyto lexikální jednotky mohou s výjimkou hodnotících slov nést také funkci zábavní. Potenciální funkce estetická pronikla na titulní stránky obou deníků nejčastěji použitím metafor a metonymií. Hospodářské noviny využívají na titulních stranách méně příznakových lexikálních jednotek ve srovnání s Mladou frontou DNES.

Skutečnost, že jednotlivá zpravodajská sdělení mají potenciál plnit i jinou než jen informační funkci, se potvrdila také v syntaktické rovině. V této oblasti se ukázala jako výrazná potenciální možnost funkce získávací a persvazivní, částečně také funkce fatické. Fatickou funkci mohou nést frekventované řečnické otázky. Jejich potenciální funkční hodnota je také persvazivní a získávací stejně jako u dalších frekventovaných jednotek subjektivního větného členění či parenteze. Větší průměr příznakových jednotek na jedno sdělení připadá stejně jako absolutní četnost výskytu jednotek na Mladou frontu DNES.

V rovině textu jsme sledovali textové modely, textové vzorce a textové komponenty. Na úrovni textových modelů jsme analýzou zjistili, že dochází k častému využívání úvahového slohového postupu, dále také prostého vyprávění, výkladového slohového postupu a výběrového popisu, a to ve větší míře v Mladé frontě DNES ve srovnání s Hospodářskými novinami. Identifikovali jsme tak potenciální funkci získávací a persvazivní (díky výskytu

---

¹⁵³ Nesledovali jsme tvarosloví, které je podle Bartoška až na výjimky spisovné. Zavázali jsme se však, že ho budeme sledovat, pokud v analyzovaném vzorku nalezneme nespisovný tvar. To se nestalo, tvarosloví jsme proto v této práci pominuli.

výběrového popisu, prostého vyprávění, výkladového i úvahového slohového postupu). Jako možná se také ukázala edukativní funkce (díky výkladovému slohovému postupu) a použitím prostého vyprávění také funkce zábavní.

Na základě analýzy textových komponentů jsme zaznamenali výrazný výskyt odvolání se na obecného původce a citací či parafrází podporujících tvrzení, přičemž na titulních stranách Mladé fronty DNES ve zvýšené míře ve srovnání s Hospodářskými novinami. Lze tedy usuzovat na potenciální získávací a persvazivní funkci.

Na úrovni textových vzorců jsme zaznamenali výskyt žánrově nezačlenitelných textů, na titulních stranách Hospodářských novin však výrazně převažovaly texty odpovídající zpravodajským žánrům. V žánrově nezačlenitelných textech jsme nejčastěji identifikovali užití částí úvahy, dále částí story a částí analýzy. Z hlediska textových modelů se nejčastěji jednalo o užití úvahového slohového postupu (úvaha), zjistili jsme tak potenciální persvazivní a získávací funkci. V analyzovaných sděleních se vyskytovalo také užití vyprávěcího (story) a výkladového slohového postupu (analýza), které jsou kromě persvazivní a získávací potenciálně spojeny také se zábavní respektive edukativní funkcí sdělení. Jiný žánr než zpravodajský, nebo nezačlenitelný jsme ani v jednom z deníků neidentifikovali.

Jak v lexikální, syntaktické, tak textové rovině se tedy potvrdil předpoklad, že jednotlivá sdělení na titulních stranách Mladé fronty DNES a Hospodářských novin mají potenciál naplňovat i jinou než jen informační funkci. Zvláště do popředí vystoupil potenciál funkce získávací a persvazivní, přičemž výrazněji u Mladé fronty DNES než u Hospodářských novin.

V úvodu práce jsme zmínili, že v bakalářské práci budeme analyzovat zpravodajská sdělení z titulních stran deníků Mladá fronta DNES a Hospodářské noviny z hlediska intencí. Na základě výše uvedených zjištění lze tedy vedle informativních intencí, které s sebou nesou jednotlivá sdělení, nepřímou usuzovat především na získávací a persvazivní intenci, dále také na intenci zábavní a edukativní. Na estetickou a fatickou intenci lze usuzovat s menší pravděpodobností vzhledem k výše zmíněným výsledkům v oblasti potenciálních funkcí jednotlivých rovin jazyka.

Všechny zmíněné potenciální funkce analyzovaných sdělení jsou prostřednictvím analyzovaných jazykových jednotek více zastoupeny ve sděleních Mladé fronty DNES ve srovnání s Hospodářskými novinami.

7. SEZNAM LITERATURY

- AV ČR Ústav pro jazyk český. Hl. redakce J. Filipec, F. Daneš, J. Machač, V. Mejstřík. *Slovník spisovné češtiny pro školu a veřejnost*. 4. vydání. Praha: Academia, 2005. ISBN 978-80-200-1446-7.
- BARTOŠEK, J. *Základy žurnalistiky*. Zlín: Univerzita Tomáše Bati, 2002. ISBN 80-7318-059-6.
- BARTOŠEK, J. *Zpravodajství a publicistika*. 2. vydání. Olomouc: Univerzita Palackého, 2001. ISBN 80-244-0236-X.
- BARTOŠEK, J. *Žurnalistika - Úvod do studia*. Olomouc: SDV FF UP, 1997.
- BEČKA, J. V. *Česká stylistika*. Praha: Academia, 1992. ISBN 80-200-0020-8.
- BEČKA, J. *Sloh žurnalistiky*, 1. vydání. Praha: Novinář, 1986. ISBN 59-142-85.
- BEČKA, J. *Slovník synonym a frazeologismů*, Praha: Novinář 1982.
- ČECHOVÁ, M. a kol. *Současná česká stylistika*. Praha: ISV nakladatelství, 2003. ISBN 80-86642-00-3.
- ČÍHALOVÁ, B. *Analýza sdělení hlavního zpravodajství TV Nova, TV Prima a ČT1 z hlediska intencionální charakteristiky*. Bakalářská práce. Olomouc: 2008.
- DANEŠ, F., GREPL, M., Hlavsa Z. *Mluvnice češtiny 3. Skladba*. Praha: Academia 1987.
- FILIPEC, J., ČERMÁK, F. *Česká lexikologie*. Praha: Academia, 1985. ISBN 20-011-86.
- GREPL, M., KARLÍK, P. *Skladba češtiny*. Olomouc: Votobia 1998.
- HAUSER, P. *Nauka o slovní zásobě*. Praha: SPN, 1980. ISBN 14-475-80.
- HRABÁK, J. *Poetika*. Praha: Československý spisovatel, 1973.
- HUBÁČEK, J. *Učebnice stylistiky*. Praha: SPN, 1987.
- HUGO, J. a kol. *Slovník nespisovné češtiny*. Praha: MAXDORF, 2006.
- CHLOUPEK, J. *Stylistika češtiny*. Praha: SPN, 1990. ISBN 80-04-23302-3.
- JÍLEK, V. *Lexikologie a stylistika nejen pro žurnalisty*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2005.
- JÍLEK, V. *Psaná publicistická sdělení v kontextu teorie komunikace*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2004.

- JIRÁK, J., KÖPLOVÁ, B. *Média a společnost*. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-697-7.
- KARLÍK, P., NEKULA, M., PLESKALOVÁ, J., eds.: *Encyklopedický slovník češtiny*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2002.
- KRAUS, J. a kol. *Nový akademický slovník cizích slov*. Praha: Academia 2005.
- KROBOTOVÁ, M. *Úvod do české stylistiky*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2004. ISBN 80-244-0315-3.
- MCQUAIL, D. *Úvod do teorie masové komunikace: S českou předmluvou Jana Jiráka*. 2. vydání. Praha: Portál, 2004. 447. s. ISBN 80-7178-714-0.
- MISTRÍK, J. *Kapitoly zo stylistiky*. 1. vydání. Bratislava: Obzor, 1977.
- MISTRÍK, J. *Štylistika*. 1. vydání. Bratislava: SPN, 1985. 67-216-85.
- OSVALDOVÁ, B. a kol. *Zpravodajství v médiích*. Praha: Karolinum, 2001. ISBN 80-246-0248-2.
- OSVALDOVÁ, B., HALADA, J. a kol. *Praktická encyklopedie žurnalistiky*. 2.vydání. Praha: Libri 2002. ISBN 80-7277-108-6.
- ROTH, J. *Mediální výchova v Čechách - tištěná média*. 1. vydání. Praha: Tutor, s.r.o., 2005. ISBN 80-86700-25-9.
- SGALL, P., HRONEK, J. *Čeština bez příkras*. Praha: H&H, 1992.
- TRAMPOTA, T. *Zpravodajství*. 1. vydání. Praha: Portál, 2006. ISBN 807367096-8.

8. SEZNAM PRAMENŮ

- Hospodářské noviny, pondělí 15. října 2007, číslo 199
- Hospodářské noviny, úterý 16. října 2007, číslo 200
- Hospodářské noviny, středa 17. října 2007, číslo 201
- Hospodářské noviny, čtvrtek 18. října 2007, číslo 202
- Hospodářské noviny, pátek 19. října 2007, číslo 203

- Mladá fronta DNES, pondělí 15. října 2007, číslo 240
- Mladá fronta DNES, úterý 16. října 2007, číslo 241
- Mladá fronta DNES, středa 17. října 2007, číslo 242
- Mladá fronta DNES, čtvrtek 18. října 2007, číslo 243
- Mladá fronta DNES, pátek 19. října 2007, číslo 244
- Mladá fronta DNES, sobota 20. října 2007, číslo 245

MOJE PENÍZE

Cena 16 Kč

JAK INVESTOVAT

Bohatým se vyplatí akcie, studentovi fond strana 26

Financování Vašeho podnikání

Raiffeisen BANK

www.rb.cz
tel.: 800 900 900

ČEČNOST, EKONOMIKA A POLITIKA V SOUVISLOSTECH

Deník vydavatelství Economia

středa / 17. října 2007 • Číslo 201

Dnes v HN

- IN magazin
- Nejlepší česká piva roku 2007
- Výsledky soutěže Českého svazu pivovarů a sladoven

UDÁLOSTI

Obžalovaný Svoboda odstoupí z výboru ČEZ

Manžer společnosti ČEZ Alan Svoboda oznámil, že odstoupí z výboru výkupu ČEZ. Ponechá si post ředitele divize Obchod. Reagoval tak na obžalobu ze znečištění informací v obchodním styku. Hrozí mu dva až osm let vězení. str. 15

Odbyry chtějí růst mezd o osm procent

Guvernér ČNB Zdeněk Tůma po schůzce s představiteli odborů nekommentoval požadavky na průměrné zvýšení mezd o štrnáct osm procent. Pouze poukázal, že odbyry nechťají plošný růst, ale jsou si vědomy, že firmy mají rozdílné možnosti na zvýšení mezd. str. 15

Soud s prokurátorkou Horákové začal

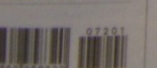
U Městského soudu v Praze začalo hlavní líčení s bývalou prokurátorkou Ludmilou Brožovou-Polednovou, která je stíhána za účast v procesu s političkou Milanou Horákovou, jež dříve ženou popravenu za procesů v 50. letech. str. 2 a 11

PREDPLATNÉ, KTERÉ DO SEBE ZAPADÁ!
Balíček Business Pro za akční cenu

Více uvnitř deníku

CENA HN V ZAHRAČKÁCH: Slovensko 28 Sk, Germany, Belgium 1,80 EUR

Každá třetí firma slyšela: Dáte úplatek?

■ Korupce neubývá, tvrdí světová studie

Volněk Bláček

PRÁHA, 17. 10. 2007
Téměř každá třetí velká firma v Česku stála nedávno před těžkým rozhodnutím: dát úplatek a získat si tak zakázku?

Nejnovější mezinárodní studie společnosti PricewaterhouseCoopers potvrzuje, že korupce je součástí života českých podniků. A že kvůli tomu země dále zůstává za vyspělými státy. Podle věra zveřejněného nejuznávanějšího celosvětového průzkumu hospodářské kriminality se za poslední roky 30 procent českých firem setkalo s žádostí o úplatek. «To je třikrát častěji než v západní Evropě,» řekl spoluprávník průzkumu Suresh Qureshi.

Podobné zkušenosti naopak mají i firmy v ostatních zemích střední a východní Evropy. Ovšem například ve Spojených státech je firmy skoro neznají – jen třem procentům společností si tak někdo řekl o peníze.

Studie s daty od 5400 předních firem po celém světě a 80 v Česku tak potvrzuje, na co už na jaře upozornily HN. V rozsáhlém průzkumu mezi 1100 firmami z celé země tehdy čtyři z deseti podnikatelů přiznali, že už někdy dali nebo přijali úplatek. A dvě třetiny se s korupcí přijímajícím setkali.

«Obálka» zhitla zakázku
O tom, jak je korupce v zakázkách rozšířená, svědčí i další data mezinárodního průzkumu. Polovina manažerů je přesvědčena, že kvůli úplatkům nedostala jejich firma v soutěži zakázku – na rozdíl od konkurence, která «obálku» neváhala dát.

Podobný průzkum vznikl počtvrté, naposledy před dvěma roky. Přestože čísla naznačují, že je korupce méně, autoři o tom přesto svědčí. Totiž naposledy mělo 40 procent podnikatelů za to, že korupce je druhou nej-

častější kriminalitou v byznysu. Letos to bylo necelých 27 procent. «Můžeme se na to dívat pozitivně. Ale podle nás je to spíš tak, že větší část korupce nebývá vůbec odhalena,» dodal Qureshi. Překvapivě ale je, že firmy se o úplatcích přestávají bát hovořit. Přesto stále podle organizace sdílají největšími rizikem velké zakázky. Jen o třetině je při možnosti prohláší, že jsou «čisté».

Jak to chodí právě v soutěžích, popsal detailně podnikatelé v průzkumu HN. A to nejen ve velkém byznysu, v němž se točí miliony, ale třeba i při přijetí dětí do školky nebo operaci kolena. Vláda už před rokem schválila balík protikorupčních opatření, je mezi nimi i posílení policie o zvláštní agenty nebo zpřísnění trestů pro veřejné činitele.

Podnikatelé ztrácejí miliony
Studie se zabývá všemi zločiny, které souvisí s byznysem, tedy i podvodny peněžními machinacemi nebo tanelováním, které za poslední dva roky postihly 60 procent nejvýznamnějších českých firem a ošetraly jim průměrně 34 milionů korun. Česko tak ve srovnání se světem patří stále mezi země s vysokou mírou hospodářské kriminality. Méně obětí mezi firmami je totiž i v okolních státech Evropy. Zajímavé přitom je, že v Česku byli pachatelé v polovině případů lidé ze středního managementu nebo dokonce nejvyšší šéfové.

Korupce a šéfové firem, str. 3
Komentář, str. 11

Putin v Íránu: Válku nikdy

První velký evropský politik, který po letech navštívil Tahrán – ruský prezident Vladimir Putin – se důrazně vyjádřil proti nasazení zbraní při řešení sporů kolem íránské jaderné programy. «Ne použít síly se nesmí ani pomyslet,» prohlásil Putin, který se setkal s prezidentem Mahmúdem Ahmadinežadem. Izolovaný Írán oznámil jeho příjezd za své symbolické vítězství nad Západem. Další informace, str. 6

Privátní značky budou mít »veselá a hravá« jména

Zuzana Luňáková

PRÁHA, 17. 10. 2007
Privátní značky slavi díky nízké ceně úspěchy, ale «Plus zeleniny» či «Delvita mléko» zni českému spotřebiteli příliš anonymně. Řešitelé proto zaměstnávají týmy kreatívci, kteří pro vlastní výrobky vymýšlejí co nejatraktivnější názy. Výsledkem je třeba «Maso od ženika» nebo další jména, která připomenou český původ výrobku. «Chceme, aby název přilákal spotřebitele a byl srozumitelný,» vysvětluje David Kolář, tiskový mluvčí diskontu Plus, který již brzy představí řadu vlastních výrob-

ků s netradičními názvy. Obchodníci věří, že kombinace výhodné ceny a lepšího názvu zvýší podíl prodaných privátních značek. Česko totiž se sedmadvaceti procenty zůstává za západní Evropou. «Podobné názvy při nákupu fungují, proto k těmto změnám obchodníci sáhli. Dobrý příklad je jogurt Dobrá mlána. Název má emocionální zabarvení a podvědomě nutí k nákupu víc než jogurt, který má jméno bílé,» říká Jiří Jiráček z reklamní agentury progress partners. «Je to navíc daleko větší šance, že po výrobku s tímto názvem zákazník sáhne častěji než po obvyklém obalu s názvem obchodu,» dodává marketingový od-

borník Ondřej Ouhk z Mather Communications. Ze strategie nových názevů funguje, potvrzuje i hypermarket Kaufland. Ten tak vsadil na fakt, že Češi nejraději nakupují uzeniny u ženika, a pojmenoval tak i své privátní značky. «S prodáváním více spokojeni,» říká Michal Šperl, tiskový mluvčí Kauflandu. Kreativní názvy vlastních potravin ale nejsou žádným českým výnalosem. Podle Judith Winnik z Asociace výrobců pod privátní značkou je to trend, který ze Česka posílá přichází ze Švýcarska a sousedního Německa. Každý třetí výrobek no name, str. 18

Rodí se atomová koalice

Jana Havlířová

PRÁHA, 17. 10. 2007
Skupina poslanců z vládní ODS a opoziční ČSSD se rozhodla vstoupit do rukou energetickou politiku státu. Vádí jim, že kvůli zeleným koalici kabinet odložil rozhodnutí o výstavbě nových energetických zdrojů k ledu.

Místopředseda významného sněmovního výboru pro bezpečnost Jan Klus (ODS) předkládá sněmovně materiál, v němž jsou jasně doporčeni do konce letošního roku je nutné přehodnotit závazky z programového prohlášení vlády, které se týkají zastavení výstavby nových jaderných bloků a zachování územ-

„
Poslanci ODS a ČSSD navrhuji, aby energetickou koncepci schvalovala sněmovna jako zákon.

ních limitů těžby hnědého uhlí. «Do konce roku 2007 je nutné rozhodnout o výstavbě dvou nových reaktorů o celkovém výkonu 3000 MW,» doporučuje kabinetu dokument na-

zvaný Energetická bezpečnost České republiky. «S tímto stanoviskem ČSSD nemá problém,» konstatoval člen výboru Richard Dolný (ČSSD). Jště dále chce jít exministr průmyslu Milan Urban (ČSSD). «Energetická koncepce státu by měla mít formu zákona stejně jako rozpočet. Zákon by sněmovna schvalovala jednou za čtyři roky,» uvedl. O jeho návrhu by měli poslanci hlasovat na nyníjší schůzi sněmovny. Urban ho přidal k novele zákona o hospodáření s energií. Poslanci, kteří lobbují za jádro, sorně trdí, že zelená vize může vážně ohrozit bezpečnost ČR. Pokračování, str. 2

Česko prohrálo boj o křeslo v Radě bezpečnosti OSN

Terza Nosáková

PRÁHA, 17. 10. 2007
Česká republika včera prohrála svůj boj o křeslo nestálého člena Rady bezpečnosti Organizace spojených národů. Po dvou neúspěšných kolech se česká diplomacie vzdala kandidatury a do rady tak v příštích dvou letech usedne Chorvatsko. «Když jsme viděli, že většina se přiklání k Chorvatsku, čestně jsme to vzdali. Zároveň bude důstojným reprezentantem východoevropského regionu,» řekl včera náměstek ministra zahraničí Tomáš Pajst.

V prvním kole Česko dostalo 91 hlasů, o čtyři méně než jeho balkánský soupeř. V druhém kole ale ztratilo dalších deset hlasů. ČR přitom byla mírným favoritem. Diplomati nečekali vítězství v 1. kole, ale věřili, že v dalších na potřebnou dvojtřetinovou většinu dosáhnou. «Věřili jsme, že hlasování bude velice těsné. Bylo evidentní, že řada zemí si v radě nepřeje další sílou není EU a NATO. Tento postup je obvyklý a určitě nás nepokouřil,» řekl ČTK premiér Mirek Topolánek, který české nasazení při jed požíští do New Yorku. Pokračování, str. 2

FIRMA ROKU
DINES V LISTU

NEJLEPŠÍ Z NEJLEPŠÍCH
Příběhy firem, které zvítězily v krajských kolech soutěže Firma roku 2007
strany 24 až 27

Která je nejlepší firma roku 2007?
Více informací na www.firmaroku.cz nebo v rubrice Měje firma.

Cena 16 Kč

Deník vydavatelství Economia

čtvrtek 18. října 2007 • Číslo 202

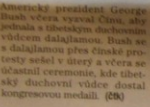
UDÁLOSTI

Schvalování rozpočtu poslanci odložili

Poslanci včera přerušili jednání státního rozpočtu na příští rok. Kily o něm budou v prvním číselníku hlasovat, rozhodnou příští úterý. Sněmovna skončila o dvě hodiny dříve než obvykle i kvůli večernímu fotbalovému utkání mezi Českem a Německem. Na stadion do Mníchova se chystal i šéfa premiér Mirek Topolánek. **str. 2**

Bush: Čiňané by měli jednat s dalajlamou

Américký prezident George Bush včera vyzval Čínu, aby jednala s tibetským duchovním vůdčím dalajlamou. Bush se s dalajlamou přes čínské protesty sešel v úterý a včera se účastnil ceremonie, kde tibetský duchovní vůdce dostal kongresovou medaili. **(28)**

Américký prezident George Bush včera vyzval Čínu, aby jednala s tibetským duchovním vůdčím dalajlamou. Bush se s dalajlamou přes čínské protesty sešel v úterý a včera se účastnil ceremonie, kde tibetský duchovní vůdce dostal kongresovou medaili. **(28)**

Policejní odposlechy zléčonné

Nezakonně a neoprávněně bylo podle Ústavního soudu v roce 2004 sledování advokáta Jaroslava Čapky, jenž ve sporech o nákladní rodový majetek zastupuje Františka Oldřicha Kinského. Policie nyní musí zničit všechny záznamy. **str. 3**

Bawag Bank je v Česku na prodej

Tuzemská Bawag Bank, kterou plně ovládá rakouská banka Bawag, zřejmě změní vlastníka. Rakouský majitel se totiž rozhodl banku v Česku prodat. Měl zájemci je italská Banco Popolare di Verona. **str. 15**

PŘEDPLATNÉ, KTERÉ DO SEBE ZAPADÁ!
Balíček Business Pro za akční ceny

ERONOM
AUTO
HROZBA
VÝPRAVA

Více uvnitř deníku

HN V ZAHRABNÍ
10 28 Kč
6. Belgium 1,80 EUR

Kellner válčí s oligarchou

Nejbohatší Čech brání podíl v ruské pojišťovně ■ Král hliníků Děrípaska ho chce vyšachovat

Václav Levčka, Ondřej Soukup
www.hn.cz/autor/

MOSKVA/PRAHA 18. 10. 2007
Miliardář Petr Kellner narazil v Rusku v pojišťovně Ingosstrach se střísně většinou akcionářem – nejbohatším oligarchou Olegem Děrípaskou.

«Připomínám vám to nechtěně posledních dobů začátku devadesátých let. Nechce se nám věřit, že něco takového je možné v dnešním stabilizovaném Rusku,» popisuje spor Tomáš Brabobřatý, šéf PPF Investments, která spravuje soukromé peníze Petra Kellnera a dalších privátních investorů.

O co konkrétně jde? V Ingosstrachu společnost PPF Investments nedávno koupila od finančníka Alexandra Mamuta 38,5 procent akcií. Zaplatila za ně sedmáct miliard korun.

Jenže Děrípaska, ovládající přímo i přes spřízněné firmy kolem šedesáti procent Ingosstrachu, si na nedávno mimořádně velké hromadě prosadí čtyřnásobné zvýšení základního jmění na deset miliard rublů.

Češi se velice zlobí, že nebyli pověšeni. Tedy jim hrozí, že se jejich podíl «vymaže» pod deset procent. Proto už podal stížnost federální komisi pro cenné papíry a podává si současně žalobu.

Obvinění jsou živá, říká PPF Soukup o velké akciové válce v čtvrté největší ruské pojišťovně nyní vstupuje do «horlé» fáze. Část ruských akcionářů Ingosstrachu již zvolila. Je Češi svým náku-

pem porazit zákony. Finančník Mamut sdílně měl akcie přednostně nabídnout Děrípaskovi.

«Nepřetopili jsme žádný ruský zákon a je třeba něco takového tvrdit,» reagoval včera Brabobřatý. Jak dodal, s obchodní transakcí vyslovil souhlas Federální protimonopolní úřad.

«Byli jsme opakovaně, ústně i písemně, ujištěni prodávajícím akcionářem panem Mamutem, že neexistovaly mezi akcionáři úmluvy jakéhokoliv druhu, které by bránily prodeji do rukou skupiny PPF Investments,» podotkl Brabobřatý.

privatizace na počátku 90. let, kdy při ní i tekla krev. Během posledních patnácti let si ale i pomocí zmanost a intrik podrobil velkou část ruského hliníkářství.

Dnes pravidelně doprovází prezidenta Vladimíra Putina na jeho zahraničních cestách. Kromě zase často připomíná, že Děrípaska sehraje v ruské ekonomice «základnou úlohu».

Projekty, na jejichž financování se podílí, totiž pomáhají povzděnat mezinárodní prestiž Ruska – třeba zimní olympijské hry, které se budou konat v roce 2014 v Soči. Rusko přijde až na 20 miliard eur. Děrípaska přispěje nejméně miliardou, například na vstavbu mezinárodního letiště.

Kdo je Děrípaska, str. 10

Snímky roku: Přetahovaná o děti i Davis Cup

Fotografie, na které premiér Mirek Topolánek fandí českému daviscupovému týmu, vynesla fotografa Michalu Sulovi první místo v kategorii «Lidé, o kterých se mluví» v letošním ročníku soutěže Czech Press Photo. Hlavní cenu včera získal fotograf Dan Materna za snímek Exekuce dítěte. Mezinárodní porota vítězné snímky vybírala z více než tří tisíc fotografií.

Platy poslanců? Nic moc

Jan Kubita, Jindřich Šidlo
www.hn.cz/autor/

PRAHA 18. 10. 2007
«Přínové, nechci se vás dotknout, ale kdo z vás to má?», ptal se nedávno novinářů předseda opozičních socialistů Jiří Paroubek, když na tiskové konferenci vysvětloval, jestli mu jeho příjem vystačí po rozvodu na soukromý život.

Paroubek se chubí, že mu na účet přijde z Poslanecké sněmovny každý měsíc přes šedesát tisíc Kč. A to i přesto, že základní plat poslance činí 61 400 korun hrubého.

Paroubek tak nechtěně otevřel velké téma české politiky – platy poslanců a senátorů. Ukazuje se ovšem poměrně překvapivě, že,

že příjmy českých politiků nejsou oproti jejich zahraničním kolegům vůbec vysoké. A dokonce je běžné i to, že si zahraniční poslanci přijíždí na službu peníze i díky náhradám na dopravu, bytům nebo reprezentaci. Ty dostávají jako paušální náhrady k platu.

«Ono je to skutečně tak, že českí poslanci nebo senátoři mají ve srovnání s některými evropskými zeměmi velmi malé příjmy. Být třeba takový italský poslanec, tak mi stačí tři mały a mám vystačeno na důchod,» říká s nadávkou sociální demokrat Stanislav Křeček.

Pravdou ale také je, že si s tímto handicapem čeští poslanci dobře poradili. Jedem sněmovní výbor, který má přibližně dvacet členů,

má běžně hned pět místopředsedů a každý z nich dostává k základní mzdě příplatek 12 600 korun. Jen ve výborech a spoustě podvýborů lze najít 186 plátců funkcí.

Vzhledem k tomu, že placení jsou funkce i v různých státech komisiích a delegacích, je jen několik málo poslanců, kteří si musí vystačit pouze se svým základním platem (a náhradami).

Základní plat českého poslance je trojnásobkem «průměrné měsíční mzdy fyzických osob v nepodnikatelské sféře». Letos činí 61 400 korun. Základní plat španělského poslance je v přepočtu 84 000 korun, polského přibližně 80 000.

Pokračování na str. 5

Téma, str. 4 a 5

Turci schválili invazi do Iráku, Bush je proti

ANKARA/PRAHA 18. 10. 2007

I přes otevřený nesouhlas americké vlády, Evropské unie a Severoatlantické aliance se Turecko chystá k ozbrojenému vpádu na území sousedního Iráku.

Turecký parlament dal včera armádě souhlas, že může proniknout do severní části země, aby tam pronásledovala rebely z radikální Kurdské strany pracujících (PKK). Ti z Iráku útočí na jižní část Turecka.

Rozhodnutí parlamentu okamžitě kritizoval americký prezident George Bush. «Ve skutečnosti útočí Turecko v Iráku na jedny z našich spojenců,» řekl Bush. «Nemyslíme si, že je v jejich zájmu, aby tam posílali

České počítačové firmy bodují v Evropě

Jan Beneš, Jan Cizner
www.hn.cz/autor/

PRAHA 18. 10. 2007
Česko přestává být pouhou středoevropskou «montážnicí». Státé lepší jméno země dělají počítačové společnosti – provozovatelé internetových obchodů, výrobci antivirových programů i vývoji specializačních aplikací.

Ve včera zveřejněném žebříčku Technology Fast 50 v kterém pořadí se nachází největší IT firm z střední Evropy, obsadily české společnosti sedmáté příčky. To je nejvíce ze všech zemí regionu.

Do první desítky se dostaly dvě české firmy – osmý je internetový prodejce Internet Mail a desátá společnost Cleverance Enterprise Solutions, která vyrábí softwarové například pro banky.

«Firmy z oblasti informačních technologií se v Česku podílí už sedmi procenty na HDP. Do budoucna mohou být právě IT firmy hlavními tahovými české ekonomiky,» domnívá se Tomáš Martoch z Deloitte.

Úspěch tuzemských společností podtrhuje páté místo firmy Memos Software mezi «vycházejícími firmami».

Českých technologických firem se v posledních letech daří i v zahraničních klimech. Internetový obchod Internet Mail například už působí v pěti zemích. Největšího úspěchu dosáhly společnosti, které vyvíjejí antivirové programy. Produkty brněnské firmy Gisoft či konkurenčního Alwi Software nyní chrání už sto milionů počítačů na celém světě.

Tuzemským firmám ale roste v regionu silná konkurence. A to jak v sousedním Polsku, tak na Balkáně.

První dvě místa včera zveřejněného žebříčku Deloitte obsadily právě polské firmy. A na třetí příčce se umístila nejlepší bulharská technologická společnost.

České firmy úspěšně bodují v Evropě. Další informace na str. 9

Českí vývojáři úspěš, str. 17

VIKEND
na celý týden

KAREL SCHWARZENBERG
»Daří se nám příliš dobře a začínáme z toho blbnout.« říká aristokrat, který řídí českou zahraniční politiku

»JÁDRO NENÍ DOGMA«
Ale pořád u mě má zavřené dveře, tvrdí Martin Bursík
ROZHOVOR, strana 10

Deník vydavatelství Economia
pátek až neděle / 19. - 21. října 2007 • Číslo 203

UDÁLOSTI

Francii ochromila stávka dopravníků

Především francouzskou železnici a pařížskou městskou dopravu včera ochromila stávka proti reformám naordinovaným prezidentem Nicolasem Sarkozyem. Státním zaměstnancům se neblíží plánované změny v penězích. str. 5

BIS potvrdila unik tajných informací

Bezpečnostní informační služba (BIS) potvrdila unik tajných informací kontrarozvědky. Data prý před třemi lety vynesl bývalý pracovník BIS, který se na nich snažil vydělat. V době uniku byly informace již tři roky staré. str. 3

Ministerstvo hlídá Ježka kvůli »blobu«

O chystané nové budově Národní knihovny sni její ředitel Vlastimil Ježek mluví jen pod dohledem nadřazených úředníků. Včera ministerstvo Ježkovi nepovolilo domluvený on-line rozhovor pro zpravodajský server ihned.cz. str. 2

První Starbucks bude zřejmě na Pankráči

Káva amerického řetězce Starbucks brzy přijde do Česka. Jedna z prvních kaváren by mohla být otevřena příští rok v připravovaném pražském obchodním centru Arkády Pankrác. Do Česka by ráda pronikla i značka rychlého občerstvení Burger King. str. 15 a 17

PŘEDPLATNÉ, KTERÉ DO SEBE ZAPADÁ!
Balíček Business Pro za akční cenu

Ekonomika
AUTO
HNed.čz
BOSPOPIKESKÝ MIRA

Více uvnitř deníku

CENA HN V ZAHRAJNÍCI
Standardo 30 Kč;
Germany, Belgium 1,80 EUR

07203
9370882958029

Jak uplácet lékaře? Dárky

HN získaly manuál na korumpování doktorů

Martin Mařík, Petr Vašek
www.ihned.cz/mairik

PRÁHA, 19. 10. 2007
Farmaceutické firmy vědí, jak přimátl lékaře k předepisování právě jejich léků. A to i za cenu úplatků. V celém farmaceutickém byznysu se přitom točí desítky miliard korun.

HN mají k dispozici manuál jednoho z firemních dealerů, který podrobně radí, jaké »dárčky« se různých typů lékařů zabírají. Například doktorovi typu »dobry přítel«, s nímž se už dealer lépe zná, má nabízet rovnou peníze nebo DVD přehrávače.

»Podle mých informací navštívil dealer denně i deset lékařů a chvilu se seznámil až 80 procent,« říká lékař Jan Hinzl z Centra komplexní péče v Dobrušce, který HN manuál poskytl. Zdroj prozradil nejméně.

»Před lety jsem to sám začal. Začalo to pozváním na oběd, pak malým magnetofonem. Stále jsem si říkal »na mě si nepřejou«. Najednou jsem ale s hrůzou zjistil, že píšu recepty jen na jeden lék, a to i lidem, kteří jej vůbec nepotřebují. Okamžitě jsem všechny kontakty ukončil,« tvrdí Hinzl, jenž pracoval šest let v pražské všeobecné fakultní nemocnici. Zbytečné předepisování léků může nejen vyřadit peněžitou pacientů nebo zdroje zdravotních pojišťoven, ale i poškozovat zdraví lidí.

Všeobecná zdravotní pojišťovna podle šéfa Pavla Horáka řeší

zvášť křiklavé případy předepisování léků trestním oznámením.

»Nedávno jsme přišli na lékaře, který zbytečně předepisoval stále jeden velmi drahý lék od jedné firmy a v jedné lékárně. To jsou silné indície,« říká aristokrat, který řídí českou zahraniční politiku.

O problému ví i prezident České lékařské komory Milan Kubek. »Chci zřídit nadační fond na podporu vzdělávání lékařů, do něhož by firmy investovaly. Odpadne přímý kontakt s lékařem. Ale firmy nemají vůbec zájem.«

Samy společnosti se na existenci manuálu tváří překvapeně. »Dodržíme legislativu i etické kodexy,« prohlásila Věra Kudynová, mluvčí České Zentivy. Sdílnější je Radim Petráš z sdružení MAFS, které hájí zájmy zahraničních farmaceutických společností. »Je těžké představitelné, že autorem manuálu je někdo z našich členů. Zavazovali se, že nebudou lékařům poskytovat dary nebo finanční výhody jako podbýdky k předepisování léků.«

Propagační předměty pro lékaře nesmějí být podle kodexu MAFS dražší než 200 korun, částka na lékaře nesmí přesáhnout 1500 korun ročně.

»Mé informace říkají, že dealer má na jednoho lékaře i deset tisíc korun měsíčně,« říká lékař Hinzl.

Co se píše v manuálu dealerů, str. 3

»Na radar odpovíme,« říká Putin

Rusko má dost sil, aby ochránilo své zájmy doma i v cizině, prohlásil včera v televizním vystoupení ruský prezident Vladimir Putin. Zaměřil se na vývoj nové moderní zbraně, jak jaderné síly, tak i letadla a ponory. Putin varoval, že Rusko přijme odpovídající odvětné kroky, pokud se Spojeným státem nepodaří rozptýlit ruské obavy ze zamýšlené stavby protiraketového dělníku v Evropě. Další informace na str. 5

Reklama na Nově citelně zdraží

Aleš Borovan
www.ihned.cz/borovan

PRÁHA, 19. 10. 2007
Firmám, které budou příští rok inzerovat na Nově, se reklamní spoty prodají. »Cena se v průměru zvýší o dvacet procent,« uvedl pro HN šéf Novy Petr Dvořák.

Akcionáři společnosti CME, která vlastní Novu, se tak v příštím roce mohou těšit na lepší hospodářské výsledky – největší Česká televize totiž vydá více než třetinu celkových tržeb CME.

Investiční banka Morgan Joseph & Co odhaduje, že se příjmy Novy v roce 2008 zvýší v měřicích

srovnání o miliardu korun na 6,6 miliardy korun.

»Tato čísla semnou komentovat. Naše odhady budou zveřejněny v únoru 2008,« reagoval Dvořák.

Nová bude při zdražování reklamní pokračovat v nastoleném trendu z minulých let – v roce 2006 narůst »nováček« cen činil šestnáct procent, pro letošek to má být sedmáct procent.

Nová se ke zdražení rozhodla v momentě, kdy v průběhu letošního roku čelila, stejně jako ostatní televize, výraznému odlivu diváků. Pokud sledovanost celého televizního trhu činí za první pololetí asi devět procent, Nová naopak hraje

do karet situace v konkurenčních stanicích. Prima se vyrovnává s ještě výraznějším poklesem sledovanosti. České televizi zase zákon omezil objem reklamy na půl procenta vysílacího času.

»Kromě toho musíme reagovat na růst cen akcíve i vlastní výroby. Ty se od roku 2004 zvedly o více než třicet procent,« řekl Dvořák.

Na větrání investiční konference CME uvedla, že Nová by v letošním roce měla utržit 273 milionů dolarů (5,5 miliardy korun), to je o 65 milionů dolarů více než v roce 2006.

Rozhovor s Petrem Dvořákem, str. 28

Stát utratil tři sta milionů za vědu bez výsledků

Petra Benešová, Ivana Kottasová
www.ihned.cz/benesova

PRÁHA, 19. 10. 2007
V české vědě se plýtvá penězi. Přes tři sta milionů korun utratil stát od roku 2001 do roku 2005 za výzkum, který nemá žádné výsledky: tedy nepřinesl jediný objev, citaci ve světově uznávaných odborných časopisech nebo patent.

Vypovídá to z analýzy Rady pro výzkum a vývoj, kterou mají HN k dispozici. »Problém je v tom, že o penězích, které stát na vědu

uvolňuje, rozhodují jednotlivá ministerstva. Ta ale mají svá vlastní pravidla, jak projekty hodnotit. Mnohdy tak v komisích sedí lidé, kteří rozhodují spíše podle osobních sympatií než podle toho, co vědecký projekt přinese,« tvrdí Marek Blažka, sekretář Rady pro výzkum a vývoj.

Mnozí nepovedené projekty patří například výzkum využití přebytků sýrovátky v průmyslu. Vyjde více než čtyři a půl miliardy korun. Výsledek nula.

Nevyřazené projekty, str. 4

Móda do práce? Češi se inspirují v cizině

Irena Zemanová
www.ihned.cz/zemanova

PRÁHA, 19. 10. 2007
Když se na důležitém obchodním jednání sejde český a italský manažer, pozdě se rozdíl v první pohled. Čech na sebe upozorní většinou tím, jak promluví. Čím? Většinou důvtipem, výraznou odlišností v slovní zásobě nebo poloobokou, statečně vyšetřenou poloobokou. Shodují se na tom čeští stylisté i zastupující oděvních firem.

Může se to zdát k směchu, že se tradičně konzervativní »kancelářské

I pánská móda podléhá trendům. Nyní je »in« třeba prouček.

ské» módě a doplněním přikládá taková důležitost. Oblek jako oblek. Jenže to už dávno neplatí.

Ve světě prosperují firmy, které se specializují pouze na elegantní pánskou módu. Byznysmeni jsou výhradně zákazky třeba italské značky Ermengildo Zegna, která prodává zejména obleky.

Mnozí čeští manažeri se rychle učí a světové značky stále častěji vyhledávají.

»V Česku v poslední době výrazně roste také zájem o šití na zakázku. Je znát, že se muži od svých

v módě zbláhlejších zahraničních kolegů učí,« říká Lenka Vejvalková, která řídí českou zastupovatelství italských módních značek Armani, Versace či právě Ermengildo Zegna.

Oblek šitý na míru přitom rozhodně není lečnou záležitostí – oproti modelům, které jsou k dostání v běžné konfekci, činí rozdíl i desetitisíce korun. »Mnozí čeští manažeri si však už výhody dražšího modelu uvědomují. A za kvalitou nesahají příjmit,« dodává Vejvalková. Při výběru obleku přitom

nezáležejí jen na proušku na rukávu nebo vzorku na kravatě. Základní je volba materiálu, technologie zpracování. Ty také určují konečnou cenu modelu. Pánská elegancie je dnes sofistikovaná věda.

Přesto se Češi v oblékání do dnešních dekadentnějších chyb, které jsou v zahraničí často považovány i za přítom hlubší nad tím, jak zásadní význam má pro byznys volba správně dlouhých ponožek.

Jak zkrátit v obleku, str. 26 a 27

DNES
 PONĚLÍ 15. ŘÍJNA 2007
 13,- Kč (předplatné 11,80 Kč*), XVIII / 240
 www.idnes.cz

PODZIMNÍ KUCHARKA
Hrušky, švestky, ořechy
 20 receptů na maso, likéry, čatni, džemy a koláče z vaší podzimní úrody
 Čtěte v magazínu DNA DNES

Tipy: Nejhezčí boty na zimu
 Od kozaček po lodičky pro dny bez mrazu
 ONA DNES

mobilitu mají čas
 Policii trvá třetina dne, než zabije telefon
 Z domova - strana 44

Špíně se daří ve fitness-centru

Test MF DNES odhalil nebezpečné bakterie na nečekaných místech – například u odběrů krve na poliklinice

Praha - Kde je nejvíce bakterií a nečistoty? Většina lidí bez váhání řekne, že na penězích. Jenže to tak není.
 Test MF DNES ukázal, že nebezpečné bakterie jsou na nečekaných místech. Například ve fitness-centru. Naopak na bankovkách a mincích oproti očekávání žádná ze sledovaných bakterií nebyla.
 Redaktorka spolu s hygieničkou zdravotního ústavu v Praze zjišťovala na devíti veřejných místech, jaké

mikroby ohrožují zdraví lidí. Odborníci pak testovali sedm bakterií, které se běžně sledují. Mezi těmi jsou mikroby způsobující plísňová a alergická onemocnění a těžké sřivění potíže, ale i zlatý stafylokok, jehož nákaza může vést až k úmrtí.
 „Neznamená to, že peníze jsou čisté. Mohly tam být vzdušné mikroby či mikroky. Ty jsou všude,“ vysvětlila mikrobioložka Blanka Horová.
 Nejhorší výsledky a nejvíce bakte-

rii testy odhalily na sedačce v dámské saňe v pražském fitness-centru. Byly to kvasinky, plísňové koliformní mikroby a mikrocyty. A také bakterie E. coli, která způsobuje těžké průjem. „Je to tím, že si zpeněžení lidé nazi sedají na sedačky,“ řekl hlavní hygienik Michael Vit.
 Na sedačce v téžárně u odběrů krve na poliklinice ve velké pražské nemocnici test odhalil kvasinky, plísňové bakterie, které nají na svědomí alergie. Zlatého stafylokoka

našli hygienici zase na maše u eskalátoru v metru. „Například stafylokok je nebezpečný. Stejně jako stafylokok bakterie E. coli. Ty by se v běžném prostředí vyskytovat neměly. Na rozdíl od ostatních méně škodlivých bakterií, které do životního prostředí bezpodmínečně patří,“ vysvětlil hygienik Vit.
 Ani v jednom vzorku, který redakce odebrala, však nebylo nebezpečných bakterií tolik, že by někdo ohrozil na zdraví. Muselo by

jich být stonásobně víc. Všechny sledované bakterie navíc nemají schopnost šířit se vzduchem, kdo se infikovaného místa dotkne.
 „Nebezpečné jsou hlavně pro lidi nemocné, nebo pro ty u oslabené imunity. Počečovat by je ale neměli ani zdraví lidé,“ dodala Horová.
 Jediný způsob, jak se vyvarovat jakékoliv nemoci špínových rukou, je dodržovat pečlivě a pravidelně hygienu.
 Bakterie se však vyskytují i na

předmětech, jichž se dotýkáme pouze my. Například na mobilních telefonech, kde jim dělá dobře teplo z baterie. Mohou způsobit plísňové onemocnění a rychle se přemnoží. Jsou také na našich stolech v kancelářích nebo ve vaně.
 Lipozeml na to britský list The Times, který nebezpečné bakterie zkontroval v srpnu. Právě jeho testem se MF DNES inspirovala.
PAVLA KUBÁLKOVÁ
 Čtěte Téma na str. A3

VELKÁ PARDUBICKÁ

Riskantní dostih vyhrála klisna
 Pardubice (tm) - Smrtící skok přes obávanou překážku Taxiův příkop nepřelíhli Cieszymir (na snímku vpravo dole s číslem čtyři). Po srážce s Juventusem, číslo dvě, si zlomil vřetení kost v noze a veterináři ho pak utratili.
 Vítězem včerejší Velké pardubické se po sedmdesáti letech stal bílý kůň, a poprvé v historii bílá klisna – sedmiletá Sixteen.
 „Vyhrali by můj sen a teď už se splnil. Sixteen je skvělá skokanla se super finišem,“ jásal její žokej Dušan Andrés. Jeho klisnu připravil k závodům legendární trenér Josef Váňa. „Dušan je špičkový profík, závod byl dnes v jeho režii,“ pochvalil žokeje trenér Váňa.
 Čtěte na str. C1
 O návštěvě princezny Anny na str. A2
 FOTO: MAFIA - DAN MATERNA

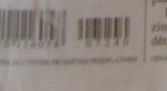

DNES čtete
 Z DOMOVA
Gorilí mládě
Tatu je sameček
 Testy DNA ukázaly, že oblíbené čtyřměsíční gorilí mládě Tatu z pražského zoo je samec. Včera mělo krhny, kmotrou je Lucie Bílá. **Strana A4**

ZE SVĚTA
V thajské jeskyni zahynulo šest turistů
 Kvůli náhlému dešti se v thajské jeskyni utopilo osm lidí, z toho šest západních turistů. **Strana A7**

SPORT
Jágr je nejlepším českým střelcem
 Českým hokejovým střelcem už nevádně Václav Nedomanský, překo-

Počasí dnes
14 / 15 °C
 Předplatné: 225 555 522

Sir Winton je v pražské nemocnici

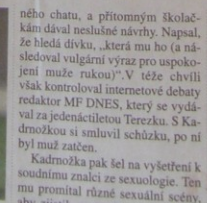
Praha (lep, rea, iDNES.cz) - Zřejmá srdeční slabost postihla Sira Nicholase Wintona, který na pozvání Václava Havla pobýval v Praze. Winton těsně před vypuknutím druhé světové války zachránil stovky českých židovských dětí tím, že jim pomohl utéct do zahraničí.
 Osmadevadesátiletého Nicholase Wintona ve středu kolem jedenácté v noci převzala záchranka do Všeobecné fakultní nemocnice v Praze. Jako první zprávu přinesl deník Blesk.
 Od té doby se o Wintona starají lékaři na jednotce intenzivní péče. „Byl přijat na koronární jednotku,“ potvrdil včera MF DNES lékař z nemocnice. Podle reditele nemocnice Jana Břizy si rodina Nicholase Wintona nepřeje podávat bližší informace o jeho zdravotním stavu.

Šestnáctiletý chlapec zabil v autě svou kamarádku

Hrozňetín (bz, rl) - Za volantem peugeotu, který se řítil nocí u Hrozňetína na Karlovsku, seděl šestnáctiletý mladík. Pár minut nato se stala jedna z největších tragédií v kraji.
 Chlapec nezvládl vůz, který ve svém věku ani řídit nesměl, a vyletěl ze silnice mezi stromy. Jeho stej-

Lákal malé dívky, teď přelstil testy

Praha - Jako se špiónům občas podaří vyfotit detektor lži, Jiřímu Kadmožkovi, obžalovanému za pohledné zneužití dětí, se podařilo „přelstít“ sexuálníké vyšetření.
 Odvolací městský soud totiž zrušil kvůli nesrovnalostem ve vyšetření na speciálním přístroji dabnový verdikt nad Kadmožkou. Ten dostal dvouletý podmíněný trest za přípravu sexuálního zneužití. Kadmožku pomohla odhalit MF DNES. Znací pak zjistili, že trpí pedofií.
 Kadmožka se pod přezdívkou Jir-jin přihlásil před rokem v říjnu do dátské internetové diskuse, takzva-

ZASKOČEN. Jiří Kadmožka si domlouval sex se školáčkou.

neho chatu, a přítomným školáčkám dával neslušné návrhy. Napsal, že hledá dívku, „která mu ho (a následoval vulgární výraz pro uspokojení mužskou rukou)“. V téže chvíli však kontroloval internetové debaty redaktor MF DNES, který se vydával za jedenáctiletou Terezu. S Kadmožkou si smlouvil schůzku, po ní byl muž zatčen.
 Kadmožka pak šel na vyšetření k soudním znalci ze sexualologie. Ten mu promítl různé sexuální scény, aby zjistil, co mu vzrušuje. Výsledky byly dvakrát jiné, a znalec u soudu vyslovil domněnku, že ho Kadmožka záměrně zmatl. První soud nesrovnalosti přelstí, ale odvolací instance už ne. „Považujeme za jednoznačně prokázáno, že ten chatující byl pan Kadmožka a předpokládá, že na druhé straně sedí u počítače nezletilá dívka. Znalecký posudek považují za nedostatečný. Je třeba vyjasnit, jakou má Kadmožka deviaci,“ požaduje odvolací soudce Ladislav Gross. Proč je nesrovnalost tak zásadní? Kadmožka se hájil, že si smlouval schůzku ze zvědavosti, pokud však trpí diagnózou pedofilie, je taková obhajoba nevěrohodná.
 Pokračování na str. A6

giga sport
 Čas nám letí, čas nám kvapí, ať tě zima nepřekvapí!
 www.gigasport.cz

DD LIDSKÉ TĚLO 2
Noviny + DVD jen za 49 Kč

SKVĚLÝ DOKUMENT s novinami za 49 Kč
Druhá část unikátního dokumentu BBC. Poznejte tajemství lidského dospívání

Máslo je drahé zbytečně. Zlevní?

Světové ceny mléka nejsou takové, aby úplně vysvětlily prudké zdražení. Pokles ceny by mohl přijít před Vánocemi

Praha - Prudké zdražení másla, které nadešlo stůj už přes čtyřkot korun, nemá podle expertů rovnomé důvody. Zvyšování světových cen másla ho nemůže úplně vysvětlit. „Nedostatek másla na trzích není tak velký, aby opravdovili skok, jaký uviděli ceny,” řekl MF DNES šéf jedné z největších tuzemských mlékáren, který nechce být jmenován. Souhlasí s tím také zemědělský analytik Jiří Havel. Podle něj ceny do Vínoce zase klesnou na svou

Kolik mají za máslo

Celková cena másla	35 Kč
Zemědělec dostane	18 Kč
Mlékárna má	17 Kč
Odhadová sí vnitřní	12 Kč

(včetně o zrak, část peněz zraje, aby zaprátil své náklady)

Máslo podražilo za měsíc o 25 procent, číselka stoupl až 40 Kč. Prudce rostoucí prodávka po mléku vyší cenou mléka nepřesvědčí.

Největší profit ze zvýšení cen však mají zřejmě obchodní řetězce. Podle údajů statistického úřadu se v září zvýšily jejich marže čtyřiceti procent, na počátku roku přitom jen lehce překračovaly dvacet procent. „Ceny potravin v Česku rostou a dlouho zvyšování marží nejsilnějších obchodníků,” nebere si servítky předseda Zemědělského svazu České republiky Miroslav Jirovský. Zemědělci svá trženi opírají o výkupní ceny mléka, kterého se na

výrobu kilogramu másla spotřebuje přibližně 22 litrů. Například Petr Šmečka z Ladkovic na Frydantsku dlouho dostával od mlékáren za litr 7,28 Kč. „Teď to blíže sedmiprocentní nárůst ceny. V jiných částech republiky některé německé mlékárny nabuzují i více než deset korun za litr. To už je podstatně zdražení základní suroviny pro výrobu másla. Řetězce se posí trženi o „přesítě-

lených cenách” nersmohou příliš bránit. „Marže nemůžeme komentovat, ale chceme prodávat co nejlevněji,” shrnuje obvyklou odpověď mlékař Teška Jana Matoušková. Právě řetězce také mohou před Vánocemi odstartovat zlevnění. „Záleží na náladě obchodních řetězců, které budou spíše lákat na nízké ceny, než by je dlouho držely nahoru,” dodává Havel. **JAKROSLAV MASEK** s příspěvkem Jana Širý Více na str. B2

PUTIN NA CESTÁCH

Z Německa míří hlava Ruska do Iránu

Wiesbaden (zab) - Ruský prezident Vladimir Putin zalévá první týden cestování. Včera se v kasárnách Wiesbadenu setkal s německou kancléřkou Angelou Merkelovou (na snímku), probíral především vzájemné hospodářské vztahy. Hovořil samozřejmě i o problematickém Iránu, kam na Putin zavítá dnes.

Před cestou k Parlémanu dostal ruský prezident od tajných služeb varování, že se na něj v Teheránu chystá atentát. „Samozřejmě, že pojedá,” odmítl Vladimir Putin spekulace, že bedlivé sledování návštěva kvůli tomu odložil. „Kdybych dal vždy na hrozbě a poslouchal všechna dopovědi tajných služeb, nikdy bych nepustil svůj dom,” řekl.

FOTO: REUTERS - ALEX GRIMM

DNES čtete

Z DOMOVA

Topolánková goľová charita

Premiérovou sdružení Beccario v zanku, aby finančně podporoval studenty technických oborů. Mochem vše sponzorových peněz se však utratí za golf než za studentská stipendia.

S „chobotnicí“ Praha dávno nepočítá

S tím, že by na pražské Letné vyrostla nová budova Národní knihovny podle projektu architekta Jana Kaplického, pražský magistrát nepočítá už nejméně čtvrt roku. Podle primátora Pavla Béma hledá město novou lokalitu přes tři měsíce.

Počasí dnes

12 / 16 °C

Předplatné: 225 555 522

O sexu se ve škole mluví pozdě

Průzkum ukázal, že ne všichni učitelé umí učít sexuální výchovu

Praha (jak je) - Když se zepřítá učitelé základní školy, jestli umí učít sexuální výchovu, většina z nich řekne, že s tím nemá problém. Jenže to není tak úplně pravda. Nedávny průzkum Pedagogické fakulty Palackého univerzity v Olomouci mezi 329 učitelé ukázal, že na výuku nejsou dostatečně připraveni. Když třeba měli fct, co je sexuální výchova, 61 procent si nevě-

dělo rady. Přes 92 procent dotazovaných dokonce nevědělo, jak s dětmi probírat sexuální témata ve škole. „Výsledky testu ukázaly alarmující stav jejich připravenosti,” uvedla autorka průzkumu Miluše Rašková. Problém je i v tom, že se děti k informacím o sexu dostanou díky internetu a časopisům mnohem dříve a snadněji, než to bylo možné v době, kdy vyrůstali jejich rodiče. Jenže in-

formace získané třeba z pornografických videí nemusí úplně odpovídat realitěm života. Skoly by tedy měly podle odborníků a dětí o sexu mluvit dříve než v osmé třídě, jak je to teď běžné. „Děti vědí hodně, ale někdy některé základní věci třeba i o osm vlastním těle,” potvrzuje učitelka rodinné výchovy Ivana Buršáková.

Vz. Téma na str. A3

Rodiče vyměněných dětí odmítli symbolický pohřeb

Třebíč (tb) - Rodiny vyměněných dětí z Třebíče zavrhly psycholožku. Jeden odůvodň: Zamínila se, že od mládí se lze odchýlit od symbolického pohřbení dítěte.

„Měla takové tvrdé metody,” řekl jeden z otců. Libor Broža. Rodiny se rozhodly najít si jiného psychologa. „Myslím, že by měl být šetrnější,” míní Broža. Nelíbilo se mu hlavně to, že expertka Olga Hinková sestavila

zásovy plán pro předávání dětí. „Takové věci se přece nedají plánovat,” vysvětluje Broža. O rituálu pohřbu se podle něho psycholožka opravdva zmínila. „Ale měkci jí pomohli, snažila se nám pomoci,” říká. Psycholožka se brání. Je uvedený postup uvedla pouze jako příklad pomoci v jiných situacích, než kterou procházejí rodiče zaměněných dětí. Pokračování na str. A3

Utraceni... Proč kůň nepřezijí zloženou nohu

Pardubice - Pod Taxovským přikopem nalezl smrt. Devítiletý hřebčák Česzymír nepřezijí nedávni 117. Válcová pardubickou. Včera mohl být utracen i další kůň - Polák. Ten podlehl zranění z konce dostihu: vytratil si nohu z klouby.

Česzymírův pád FOTO: ČTK

Stali se freť a čtvrtou obětí Velké za posledních 15 let, kdy byly přeláčky zjednotěny.

Obě zvířata se zranila, přesto masekla být utracena. Proč?

Česzymír si při pádu na taxisu „jen” zlomil větní kost na noze. U lůž je to banální zranění. Jenže pro kóně byt kritické: 500 kilo

váhy totiž nesou čtyři tenké nohy. „Kůň nedokáže stát na třech. Lčba je spíš prodloužením jeho utrpení,” uvedl trenér Radek Holčák.

Zákeř a trenér Poláků Pavel

Složil doplnil: „Jakmile nemáte kůň jednu nohu použít, dojde k atrofi svalů, která ho zabuží.” Při zlomenině hlíže k zemi se ještě zvlé může uzdravit. Pomáhají dlahy ze skleněných vláken. Jenže zle je, pokud jde o zlomeninu vyše na noze, jako v případě Česzymíra, navíc otevřenou. „Kolem kosti je málo měkkých tkání,” řekl veterinář a trenér Čestmír Olehla. „Jakmile při pádu dojde k jejich devastaci, není šance je obnovit a zachovat výšku do zbytku končetiny.”

Jak potom odchází ze světa dostihový kůň? Veterinář musí získat

souhlas majitele. A podobá smrtící zbraň? Zapomeňte na pistoli zvanou žihadlo z detektivek Dicka Francise. „Dostávají injekci se silnou náložkou,” uvedl trenér a veterinář Olehla. „Úsmoň, pak se jim zastaví životní funkce. Je to humanitní, pokud můžeme v souvislosti se smrtí mluvit o humanitě.” V Karlovicích státek, kde měl Česzymír domov, včera řada lidí nepřítla do práce. „Nedokážou to unést, i když pro kóně byla smrt vyvobozením,” říká Holčák. **TOMÁŠ MACEK** s příspěvkem Pavla Grossmanna Více v seřtu D

Předplatte si MF DNES
a získáte prémii
Mobilní telefon Nokia 2610
DVD přehrávač SENCOR
Objednejte na www.predplatna.idnes.cz
Infořada: 225 555 522

PENÍZE PRO NADACI
Utajené miliony paní Zuzany
Do toho, kdo nadaci přispěl, nikomu nic není, říká Zuzana Paroubková, má však z nadace „nějaký příjem“

Kde Češi kupují nábytek
Polovina nábytku už se prodá ve velkých řetězcích

Přiškrtí chobotnice Béma?

Hvězda ODS pružně mění názory na Národní knihovnu: v březnu pro, nyní proti ■ Topolánek: Stejně nedáme peníze

■ Co Pavel Bém říkal o Kaplického knihovně

Praha - Zlobil nejvyšší horu světa, vysokou bezmála deset kilometrů. A teď mu ošklivě patříte srovnávanému zelnému brodu ve tvaru chobotnice. Právky přemístil a mistotvůdce ODS Pavel Bém se peje. Já a ostatní spory kolem novostavby Národní knihovny. Ještě na jaře Bém stavbu chválil. Nyní ji však naprosto nemile přijal na jedno a sociálně se zaměřených z ODS bránil tomu, aby vznikla. Národní knihovna má na exkluzivní místo Prahy pohled. Právě to ho bralo postavi vily a další architekt Jan Kaplický. Zlobil v mezinárodním světě, v jejíž podobě zasloužil Bém. Její uspořádání stálo dafové poplatky 27 milionů korun, které jsou nyní zřejmě straceny. Právky zastupuje za ODS v čele s Běmem tenzí novými výhledy, přípravu stavby. Ozvali, že Národní knihovna nepřidá, je pozemky, přestože jsou prý zastavěny až března schváleny. Je stále pravděpodobnější, že Kaplického projekt v Praze nikdy nebude stát. A v dohledné době má na jaře jím. Přemístil Marek Topolánek věra dal jasně napovědět, jeho vláda na novou budovu knihovny nemá peníze. „Vláda má dvě priority. Tím je jasně Národní muzeum a ani rozpočtové krytí.“ napsal Topolánek ČTK. Fakticky tím podpořil odmítavé stanovisko pražských politiků ODS.

Pozoruhodné je, jak právě pražský primátor Pavel Bém ve svých výrocích o „chobotnici“ za půl roku otočil. „Ve vřavě v Pražské památkové rezervaci je nekonečně neobdobně ná, nereprektivní a znečistí plán.“ Jak vyvíjíte takový obrov? O vnoze pochvalně přispělka a brzože řeká: „Nevím, z čeho to čte. Ani nevím, jestli je to míl autorizovaný text.“ Kruhová se však dleje. Je teď dovolá z jeho ústa. Ponez vyběla Kaplického za vřav ze jednání. Místo Béma ale hlasoval jeho záměr, řek pražských poslanců Jan Kubiš, který byl pro „chobotnici“. Bém se dnes k výslohu sehlal. Tvrdí, že on by pro „chobot“ na Letné ruka nezvolil. Právě tedy s křikosi nevytvořil hrad po souřít, když se dovědí výsledky? Primátor říká, že po určeni vítěze ostatní peníze varoval, že na Letné se taková stavba nemůže prosadit. „Už nikdy jsem ale říkal, že obrovským problémem tohoto návrhu je velkou neuvěřitelnou bezohlednost k okolí.“ říká.

Zodpovědnost za zbytečné utracení miliony teď nikdo nechce přjmout. Primátor Bém řekl, že vložení peníze knihovna utratila už před souřít. Ji a on toma nemohé zabránit. Šel Národní knihovny Vlastimil Jiráka zase souřít, že už zkušenosti s velkou mezinárodní souřít za ty peníze staly. Právě ovšem na str. A3

DNEŠ čtete

Začal soud s žalobkyní Milady Horákové
Soud po 57 letech osvědčil justiční vraždu Milady Horákové. Ze spoluvraždění vinní prokurátorka Ludmila Brezová-Přibitová. Strana 14

Konec předpípacích karet na mobily?
Minister vnitra Ivan Langer chce zrušit anonymní předpípacích telefonních karet, kterých vypověly miliony Čechů. Je to součástí chystaných prostranizovaných opatření. Strana 10

Z očí do očí Dienstbier: Mám šanci stát se prezidentem
Koučkovou Michály Jirková a Jím Dienstbier se kandidátů na prezidenta a jeho cílech. Strana A5

Předpípací: 225 555 522

Advertisement for mobile phone services, including a phone number and a small image of a mobile phone.

Plán ČSSD: rozbít vládu na atomu

Socialisté zkoušejí vyšachovat zelené. Pomoci jim mohou rebelové ODS

Praha - Sociální demokraté zatímco na jedno z nejvíce vyostřených míst vládní koalice. Pokud se jí rozbít na problémy jedné energetiky. V čem plán spočívá? ČSSD chce za pomoci komunistů a rebelů z ODS „vyšachovat“ čtyři ministry Strany zelených, kteří hldají, aby se současně vlády neprohodnotit o stáří dalších šesti jederných elektrárn - až v Trnávce či jinde. Na prvé probíhající schůzi Poslanecké sněmovny se socialisté demokracie pokouší provést, aby energetickou koncepcí schvalovali míru vlády po-

Slavná porážka v OSN, vzdali jsme boj s Chorvaty

New York - Česká republika věra probírala diplomatemku bitvu o místo v Radě bezpečnosti OSN. Post nestáloho člena této výstřední instancce tak na dva roky získá „soutep“ Čechů Chorvatů.

„Prohráli jsme a mne to je samozřejmě hodně lit.“ řekl věra MF DNES Martin Palouš, velvyslanec při OSN. Čeští diplomaté se rozhodli po dvou kolech hlasování sami odstoupit, první kole probírali s Chorvaty jen o čtyři hlasy (95:91) ve druhém se však ztrata začala prohlubovat (106:81).

Zamiloval se do Česka, koupil zámek ze seriálu

Katka Hra - Pálil mezi nejbohatší lid světa. Uzkostně se vyhýbal veřejným vystupování. A teď v Kung Fu Hotel ušel pro MF DNES vyznání.

Tajuplný tobajvanický miliardář Terry Gou přijel do Česka slavnostně zakázat výstavbu další továrny své firmy Foxconn. Co ho ale možná zajímalo ještě o něco víc, byla obilnka jeho nového partnera. Soudágsněděř Terry Gou si totiž koupil zámek Roztál, který za byvalého režimu chátral pod spřisouřvanou zrakých nováří. Do opery emplového lovcovského

Předplatte si MF DNES a získejte prémii

Advertisement for MF DNES subscription, offering a Nokia 2610 mobile phone as a gift. Includes a small image of the phone and a QR code.

PAROUBEK A KOVAČOVÁ
Kdy plánují svatbu?
Svatbu budeme mít malou a skromnou, říká Jiří Paroubek.
A na svatební cestu pojedeme na chatu

Podrobnosti o fotbalové kvalifikaci na Euro na www.idnes.cz

Supermodelky a jejich muži
Jsou krásné, ale i je muži zrazují a podvádějí

DNES

ČTVRTEK 18. ŘÍJNA 2007

16,- Kč (předplatné 14,90 Kč*), XVIII / 243

Charita politiků: miliony bez kontroly

Jak obejít přísná pravidla nadace? Stačí založit občanské sdružení

Praha – Zuzana Paroubková našla způsob, jak se vyhnout veřejné kontrole svého občanského sdružení, do kterého přispívají spousta lidí. Ty jí slouží zejména a její manžel Jiří Paroubek.

Stejný postup zvolili i další politici – třeba Miroslav Topolánek, Ivan Langer či Tomáš Halmek. Zastávají občanská sdružení a přijímají dary od svých mecenášů. Nemusí tak nikomu, kromě finančního úřadu, vysvětlit, kam peníze šly, na co je vynakládají.

„My to děláme dobrovolně“, říká Julinka, manželka Tomáše Čížka. Julinkovo sdružení se řídí sama. Závazek by musel každoročně evidovat, kolik se podalo vybrat a kolo předtím peníze získal. Takže nemusí nic.

To se povedlo našim zjednotit od července 2009. Podle novely zákona našla občanská sdružení, kterých je nyní 66 tisíc, byl mnohem transparentnější. Především však poslanci naplňují politickým spektrem země, zčásti občanské sdružení „obyčejné administrativy“.

Pokud se poslancům podaří nářez provést, bude mezi Zuzanou Paroubkovou a dalšími přerozdělovat miliony korun, které jí dohodil její věrný manžel, aniž by si zřídila instanační úřady.

V kanceláři, kde se přehrávají miliony, větra mládo nebyl. Ať obyčejný zvonek Paroubková nepřebíhá ze své chůle. „Já mám podřízené, tak si s tím děláte, co chcete“, říká k tomu Paroubek.

ZUZANA KAISEROVÁ
s příspěvkem Richarda Hladíka
Článek na str. A2

SNÍMEK ROKU

Vyhrál Dan Materna z MF DNES

Tahanice rodičů o malou Sárú

Praha – Bylo 12. ledna. Před budovou soudu čeká Jorge Barao, až mu jeho manželka přivede dceru Sárú. Právě soud právě rozhodl, že se má vrátit dítka vrátit k otci, kterého tři roky neviděl, zpět do Lisabonu. Podle soudu totiž Natalie Barao dceru z ciziny unesla. Ve chvíli, kdy Sára k otci přišla, ji začal tlačit od matky. Křik a pláč.

Fotografie této tahanice, kterou pořídil fotoreportér MF DNES Dan Materna, získala i poměrně vysoké hodnocení. Právě tato snímek roku 2007. „Je to ostřejší pro-

Kellner narazil u „Putinova miliardáře“

Praha (př. iva) – Skupina PPF Investments, která investuje peníze českého miliardáře Petra Kellnera, narazila v Rusku na odpor tamního oligarchy čísla jedna a spojence prezidenta Vladimíra Putina Olega Deripasky.

PPF Investments v minulých dnech koupila zhruba 40 procent akcií v ruské společnosti Ingostrah, v níž majoritních 60 procent patří právě Deripaskovi – a tomu se to vůbec nelíbí.

Zjednotil se řešeno se nyní snaží zvýšit kapitálu poskytovat na čtyřnásobek. Kellnerovy finančníky ze své firmy vy-

něsali, což by znehodnotilo jejich investici, jež podle neoficiálních zdrojů dosáhla zhruba 17 miliard korun.

„Budeme bránit svou investici všemi prostředky, které máme“, uvedl pro MF DNES spolumajitel PPF Investments Tomáš Brodský.

PPF Investments se už obrátila na ruskou Federální službu pro finanční trhy, aby pomohla Deripasky společnosti Bazon vyšetřit, jakým způsobem oligarcha Ingostrah kontroluje, prováděla a

umožnila jí získání se připravovaného největší kapitálu. Způsob, jakým chce Deripaska Kellnerovy peníze z firmy dostat, označil Brodský za „jokující“ a v rozporu s ruskými zákony.

Deripaska, který sedmáto stávkou napřáhl koupil národním stávkou firmu Strahov (číslo) v Česku, je podle známých českých poměrů velká „zvíř“ a jeho protivníci vyhledávají spory jen všim zřídka. „Neochotně jsem se s nimi setkal“, řekl MF DNES mluvčí Deripasky firmy. PPF Investments však podle něj všloupila do poskytovat tajně a v podstatě nepříjemně.

(iř. str. B1)

Bude Kaplického chobotnice v Brně? Primátor souhlasí

Praha, Brno – Když Praha nestojí o Kaplického chobotnici, postavíme ji v Brně. S tímto odhodláním přišel o víkendu brněnský poslanec Jeroným Tejpal z ČSSD. A primátor Brna Roman Ondřejovi se velmi záměrně. „Myslím, že by futuristická budova Národní knihovny nakonec vyrostla v jiném městě, přišel i autor návrhu Jan Kaplický. Nakolik si už myslím, „Já jsem zasnázen s jásem a stávkou z jiných měst – z Brna, dokonce i z Brno“, řekl Kaplický MF DNES.

Brněnský „fakl“ Kaplický MF DNES: „Sociální demokrat Ondřejka si dokonce pro novou budovu vymýšlí místo. Mohla by podle něho stát třeba na místě bývalých kasá-

řem v městské části Rečkovice. Podobně jako pražská Letná je to na kopci, takže vyhlídka na vlnící chobotnice by měla zpočátku. Je skutečně možnost, že by se z Oka nad Prahou, jak projekt předvídá Národní knihovna, stalo Oka nad Brnem?“

Přítel pravděpodobně to není. „Musel bych říkat stávkou peníze, a nevim, nakolik je se přichodit.“ řekl Ondřejka. Viděl knihovny považuje přeměnit novodobých fondů do Brna za vyložené. „Já bych to nebyla Národní knihovna, taková budova by se mi ve městě líbila. Brno by bylo příznivější“, nevádá se primátor. Pokračování na str. A4

Tajná vězeňská pošta – stačí taška

Plzeň (DNES.cz) – Beroučtí opouštějí v jednom z nejméně známých vězňů. A zrušují tak, jak by měla. Trestanci na Beroučce si klidně mohou poslat okem z cizího do cizího věci v igelitové tašce. Tato forma odstavků „pošta“ se používá výhradně trestanci DNES.cz.

Jana Brannová přišla do vězení v níž pracovala kolem pětileté vězení na Beroučce. Vímela si, jak podlé osudové až panuje a jak se celý do druhé vězení igelitové tašky. Až vyřídila a omítka poslat do odstavků DNES.cz.

Vězni si posílají věci na provázku, stráž si nevadí. (iř. str. A2)

Unikátní objev na Moravě: sedm tisíc let stará socha

Malverice – Je to objev století, říká zjevně archeologové o článi an pátmetrové sochy, kterou vykopali v Malovicích na Znojemska. Vyzrálá socha nález potvrzení i jejích keramiky pocházejí z doby 4800 až 4700 let před naším letopočtem – sice podobně se podle odborníků došlo nematlo.

Sochu vytvořili lidé kultury v moravské malované keramikou. „Plastika byla složena z tlou-“

bou a její archeologická cena je neodhaditelná.“ řekl znojemský archeolog Zdeněk Čížek. který sochu našel. Na nález se dnes jede podívat Vladimír Podborský z Ústavu archeologie a muzeologie Filozofické fakulty Masarykovy univerzity v Brně.

„Podle toho, co jsem o nálezu slyšel, je to naprosto unikát. Plastika tohoto rozměru a tohoto provedení se nikde v Evropě ani v Americe zatím nenašla. Všechny významy je velký.“ řekl. Pokračování na str. A4

EKOLOGIE

Rožpočet odročen, jelo se na fotbal

Plzeňští fotbalisté skončili předpokládá stávkou, zčásti z nich jelo na fotbalové utkání do Německa. (iř. str. B2)

Z SVĚTA

Nicolas Sarkozy se zřejmě rozvádí

Manželství francouzského prezidenta Nicolas Sarkozyho se rozpadá. Uvedl představitel týdeníku. (iř. str. B1)

DNES čte

Z DOMOVA
S Klausem je spokojeno méně lidí
Václav Klaus přišel o čast svých příznivců, a jeho práci je spokojeno 55 procent lidí. Je to o osm procent méně než v červnu. (iř. str. A2)

Předpověď počasí
18. 10. 11°C
Předpověď: 225 965 622

www.idnes.cz PÁTEK 19. ŘÍJNA 2007 11,- Kč (předplatné 9,50 Kč*), XVIII / 244

CHŘÍPKA
MIMOŘÁDNÁ PŘÍLOHA

Jaké léky proti nachlazení
Přehled moderních preparátů i tradičních postupů

Mýty o rýmě, kašli a teplotě
Které obecné rozšířené rady vůbec neúčinkují

Zácpy na dálnici D1. I nová vláda selhala
Plán na rozšíření na šest pruhů padl, policistů bude málo i za rok

Prima má fotbalové Euro. Zvládne to?

Martin Roman povede kolos ČEZ další čtyři roky, bude mít miliardu

Tak blízko prezidenta, až se tají dech

Soudní zapisovatelky končí, program udělá z řeči text

Železničáři chtějí chodit do důchodu dřív

Nutná výbava pro snowboarding

Putin se chlubil novými zbraněmi

CHŘÍPKA

RETRAITES SALAIRES SECURAIRES

ČEZ

Prima má fotbalové Euro. Zvládne to?

Martin Roman povede kolos ČEZ další čtyři roky, bude mít miliardu

Tak blízko prezidenta, až se tají dech

Soudní zapisovatelky končí, program udělá z řeči text

Železničáři chtějí chodit do důchodu dřív

Nutná výbava pro snowboarding

Putin se chlubil novými zbraněmi

CHŘÍPKA

RETRAITES SALAIRES SECURAIRES

ČEZ

Praha - Udělejte něco s dálnicí mezi Prahou a Brnem, vyřval před dvěma roky vládu Jiřího Paroubka tehdejší poslanec Ivan Langer. Nechal dokonce kolem dálnice vyvěsit billboardy s ironickým nápisem „Zácpa ministra Simonovského“.

Ivan Langer je už přes rok ministrem vnitřní a jeho strážnický kolega Aleš Reblík ministrem dopravy. Situace na nejdůležitější komunikaci v zemi, kterou každý den využívají desítky tisíc lidí, se však nezměnila. A v obdobné době nezmění, kvůli nedostatku peněz ministerstvo dopravy odpískalo i plán na rozšíření dálnice na šest pruhů.

Znovna věra se na dálnici u Velkého Běranova ve směru na Brno srazilo nákladní auto s osobním. Policie musela dopravu svěst do odstavěného pruhu. Koncem září

byla dálnice po něhde kamionu zablokována v obou směrech na víc než devět hodin.

Langer tvrdí, že nejde všechno udělat tak rychle, jak by si lidé představovali. Právě to však chtěl po minulé vládě. „Jestli se tu něco osm let zanedbávalo, tak se to teď rychle změní. Je to jako ledoborec a jen otocením kormidlem vyžaduje čas,“ hájí se dnes ministr vnitř.

Simonovský: Už je pozdě!

Někdejší ministr dopravy Milan Simonovský, kterého Langer na billboardech za stav na dálnici kritizoval, říká, že na technická opatření na dálnici je už pozdě.

„On sám ještě před koncem svého působení na ministerstvu dopravy nechal na dálnici

umístit varovné tabule a upravit na některých místech středová svodidla, aby se dala v případě nebezpečí rychle odstranit a řidiči mohli projet do dráhového pruhu. „Teď už je situace na dálnici tak vážná, že na to nějaké nové značky nebo domylné vliv. Nejspíš by bylo, aby pan ministr Langer poslal k dálnici více policistů,“ řekl Simonovský.

Jenže to se jen tak nestane. Langer včera řekl, že víc policistů se dá na dálnici Praha-Brno čekat až po lednu 2009, kdy začne platit nový zákon o policii.

Podobně stanovisko jako Langer zastává i ministerstvo dopravy. „Situaci na dálnici nemáme postupně. Samozřejmě záleží na financích,“ řekl mluvčí ministerstva Karel Hanzelka.

Pokračování na str. A3

KOLAPS Francii tvrdě zasáhla stávka v dopravě

Francouzští železničáři a řidiči městské hromadné dopravy stávkovali. Vlaky nejezdily v celé zemi. Demonstrantům se nelíbí důchodová reforma, kterou chystá prezident Nicolas Sarkozy. Dosud totiž chodil do penze o něco dříve než ostatní zaměstnanci. A to se má změnit.

President však měl včera pro veřejnost jinou, soukromou zprávu. Oznamoval, že se rozhodl, že se bude vzdávat. *Čtěte na str. A7*

FOTO: REUTERS - CHARLES PLATIAU

Prima má fotbalové Euro. Zvládne to?

Praha (tys) - Je to jasné, česká fotbalová reprezentace postupuje po středečním vítězství nad Německem na mistrovství Evropy. Na kterém televizním kanále budou fanoušci sledovat výkony svého týmu? Budou vůbec spokojeni?

Česká televize se svými více kanály už tentokrát nemá na přenosy vysílání práva. Nedávno je získala Prima – ale ta má jen jeden kanál.

Televize nyní po úspěchu českých fotbalistů slibuje divákům, že o nic nepřijdu.

„V přímém přenosu budeme vysílat 27 a 31 zápasů,“ slibuje mluvčí Prima Ladislav Pavlík. Ze záznamu by měla běžet pouze poslední utkání v základních skupinách, která se kvůli regularitě hrají současně.

Plán Prima může narušit rodinnou pohodu v mnoha českých obyčejích. Především divácky zvyklé na seraily Velmi křehké vztahy či Letiště se budou muset obejít bez svých pořadů.

„Bude to jen na omezenou dobu, věř-

me tomu, že se po skončení fotbalu ke svým seriálům vrátí,“ řekl Pavlík.

Zatímco Prima zjistí, zda byl nákup práv z obchodního hlediska dobrým tahem až za tři čtvrtě roku, Československý fotbalový svaz očekává už nyní velké příjmy. Jeho místopředseda Vlastimil Košťál odhaduje, že svaz získá zhruba dvě stě milionů korun – i když peníze definitivně dostane až po skončení šampionátu.

(Viz: Za postup... str. B2)
Další informace v sešitu D

DNES čtete

Z DOMOVA
Z korupce v armádě je obviněno deset lidí

Uředitel ministerstva obrany bral za opravy kasáren úplatek tři procenta z toho, co inkasovala stavební firma. *Strana A2*

TEST
Nutná výbava pro snowboarding

Přehled věcí, které budete potřebovat na snowboardu – jak si správně vybrat vhodné oblečení, příbhu a šlaniče. *Sešit E*

ZE SVĚTA
Putin se chlubil novými zbraněmi

Ruský prezident Putin se pochlubil, že Rusko bude mít nové zbraně, jež budou schopné překonat protiraketovou obranu. *Strana A6*

Martin Roman povede kolos ČEZ další čtyři roky, bude mít miliardu

Praha (jat) - Nejlépe placený manažer v Česku, šéf polostátní elektrárenské firmy ČEZ Martin Roman, dostane další stovky tisíc akcií své firmy.

Už nyní jich má 750 tisíc a vydělává na nich přes 800 milionů korun.

Dozorčí rada společnosti včera Romana potvrdila na další čtyři roky ve vedení firmy; to znamená, že získá i další, stejně velkou várku doudůl výnosných akcií ČEZ, z takzvaného opčního motivačního programu. Opční program znamená, že manažeré mají nárok na určitý počet akcií své firmy za aktuální ceny, které mohou později prodat. A když firmu dobře vedou a akcie rostou – tak na nich vydělají.

Akcie ČEZ za poslední čtyři roky, kdy je Martin Roman šéfem představenstva, vzrostly ze 150 korun na nyníjších více než 1200 korun. Ekonomové předpokládají mírný růst i do budoucna, a tak je svaz než jasný, že z Romana se zanedlouho stane další český miliardář. Martin Roman MF DNES řekl, že účast v takovémto programu je „standardní“.

Ačkoliv Roman je považován za schopného manažera, problém je, že k růstu ČEZ pomohla v minulých letech svými rozhodnutími vláda a také vysoký růst cen elektřiny v celé Evropě. „Roman byl prostě ve správný čas na správném místě,“ uvedl Miroslav Zajíček z Vysoké školy ekonomické. *(Viz: ČEZ... str. B1)*

Železničáři chtějí chodit do důchodu dřív

Paříž (zah) - Francouzští železničáři a řidiči městské hromadné dopravy stávkovali. Vlaky nejezdily v celé zemi. Demonstrantům se nelíbí důchodová reforma, kterou chystá prezident Nicolas Sarkozy. Dosud totiž chodil do penze o něco dříve než ostatní zaměstnanci. A to se má změnit.

President však měl včera pro veřejnost jinou, soukromou zprávu. Oznamoval, že se rozhodl, že se bude vzdávat. *Čtěte na str. A7*

FOTO: REUTERS - CHARLES PLATIAU

Polští železničáři

Předplatné: 225 955 822

CHŘÍPKA

RETRAITES SALAIRES SECURAIRES

ČEZ

Tak blízko prezidenta, až se tají dech

Sílává se prezident Klaus „jatěkem“? Vzniká kolem něho kult osobnosti? Jak moc jsou lidé vůči němu servilní?

Odpověď na tyto otázky by mohla poskytnout tisková zpráva, kterou vydal na své webové stránce Královéhradecký úřad prezident Václava Klause v tomto kraji. Prezident z ní vychází jako charismatický velkán, před nímž se lidé třesou.

Co přesně stojí v textu?

Také běžná slova se na chvíli začala. Každého při setkání s prezidentem svazovala ojedinelost okamžiku.

ale také úcta. K člověku, který je prvním mužem našeho státu. Všem, z čímiž se prezident včera setkal, hovořil.

„Václav Klaus se neobál obyčejných lidí, naopak, při jakémkoliv setkání si takové chvíli hýčkal...“

tisková zpráva královského úřadu

diskutoval, poodřávil, podal ruku, obdařil úsměvem, potkával očima – to sám uznal. Do Ústeckého kraje přijel státník, který nad vším pochybnost

Soudní zapisovatelky končí, program udělá z řeči text

Praha, Liberec - Profese soudní zapisovatelky bude brzy minulostí. Soudce povstane, řekne: „Jmenem republiky...“ A tento text se už objeví sám na monitoru počítače. Přístroj na přepisování mluvené řeči do psané by měl urychlit práci českých soudů.

Ministerstvo spravedlnosti podle svého mluvčího Jakuba Stádlera oslovil do konce roku české vysoké školy, aby mu nabídl program, který převede mluvenou řeč do psané podoby.

Urychlí se tím práce českých soudů, roky kritizovaných za pomalost. První programy tohoto typu vyvinuli programátoři ve Spojených státech. Svě verze, které rozpoznávají i češtinu, vyvíjí nezávisle na sobě několik českých vysokých škol.

U osudu se často mluví celý den, všechny výsledky je pak potřeba přepsat do protokolů. „Pokud se přístroj osvědčí, v budoucnu nám to dovolí ušetřit soudní zapisovatelky a převést je na jinou práci,“ řekl mluvčí Stádlera. *Pokračování na str. A4*

PARDOBICKÝ
Zprávy z vašeho kraje

DNES

www.idnes.cz   SOBOTA 20. ŘÍJNA · NEDĚLE 21. ŘÍJNA 2007   11,- Kč (předplatné 9,50 Kč*), XVIII / 246

SLADKÝ ŽIVOT MARKA DALÍKA
Drahé auto, byt u Hradu? Běžné
Unikátní rozhovor s přítelem premiéra o skrývání volva před rozvodem, životě v luxusu a „úchýlném“ vztahu s Topolánkem
VIKEND, ee81 D

Sex před tabulí. Je to normální?
Příběhy vztahů mezi žáky a učitelé a jejich důsledky   Strana D3

DNES víkend

KULURNÍ SCÉNA
Nový fenomén mezi cirkusy: Cirque du soleil
Jak vznikl a čím je výjimečný nový cirkus, který okouzluje svět a teď se hraje i jedno představení v Česku (ostatní byla zrušena)   Strana C

scéna

VIKEND
Královny Velké pardubické
Ženy, které startovaly ve Velké pardubické. Za celou historii závodu jich bylo jen šest.   Strany D6 a D7

kavárna
Česká vzdělanost: mluvíme o ní bez patosu
Hrozí Česku úpadek vzdělanosti, jak tvrdí desítky osobnosti vědy a kultury?   Strana C5

kavárna
Česká vzdělanost: mluvíme o ní pokud možno bez patosu

VEDA
Neúspěšný boj s AIDS
Vědci přiznali neděp, vakcína proti AIDS nefunguje.   Strana D

veda
Vakcína proti AIDS, virus vzdoruje

SOBOTNÍ ROZHOVOR
Šéf Senátu: Gross uskočil nám všem
Rozhovorec a předobchod Senátu Přemyslem Šolcům o penězích, morálce a politice, volbě prezidenta i Kaplického chobotnici.   Strana A13

3 / 7 °C
Předplatné: 225 555 522

Klaus může volbu prohrát

Průzkum MF DNES mezi poslanci: Švejnara a Dienstbier mohou dostat překvapivě hodně hlasů

Hlasý pro Klause

Ke zvolení potřebuje	141 hlasů
V ODS může získat	122 hlasů
Jindy může dostat	15 hlasů
Chybí mu	4 hlasy

Zdroj: průzkum ve stranách včetně ODS

Práha - Obhájí prezidentský post v blízkosti se volbě bude pro Václava Klause mnohem těžší, než se původně zdálo. Boj s případným vyzyvatelem bude zřejmě velice vyrovnaný a rozhodovat bude jen několik hlasů. Ukazuje to průzkum MF DNES, který minulý týden oslovil všech 159 poslanců a senátorů ze stran, které Václava Klause oficiálně nepodporují.

Otázka zněla: Koma dají svůj hlas? Václavu Pačesovi, Janu Švejnara, nebo Jiřímu Dienstbierovi?

A ukázalo se, že af bude kandidovat kýtkyoli z těchto tří, bude mít šanci získat téměř ze všech stran mimo ODS. Žádný z nich totiž není pro většinu poslanců a senátorů vysloveně nepřijatelný.

Pro Klause je ochotno hlasovat kromě poslanců a senátorů z ODS jen 15 dalších politiků. A mnozí ještě jen s výhradami. Aby uspěl, potřebuje ještě o čtyři hlasy více.

I po odečtení „proklausovských hlasů“ pořád zbývá 144 dalších, které mohou Švejnara, Pačes a možná i Dienstbier získat. A to by stačilo na vítězství. Který ze zmiňovaných kandidátů se nakonec Klausovi ve volbě postaví, není jasné. Lidovci, zelení, ČSSD a nezářazení senátoři, za vhodného kandidátovi dosud nedohodili. Jako nejpravděpodobnější kandidát, který by se mohl těšit podpoře ve všech stranách, z průzkumu vyšel ekonom Jan Švejnara. Za prezidenta ho vyslovilo více dvacet sociálních demokratů a dalších 21 je ochotno jej podpořit. Dienstbiera sice zmínilo 23 sociálních demokratů, zato se jeho jméno tak často neobjevilo v odpovědích z jiných stran a čtyři politici ho vyslovně odmítli.

Jana Švejnara chtějí na Hradě především zelení a nezářazení senátoři, za vhodného jej považují i zástupci KDU-ČSL a pět komunistů. Ne-

méně zmiňovanými byl v průzkumu šéf Akademie věd Václav Pačes. „Výsledek volby se nedá předpovídat. Musí se počítat se spoustou jednání s výměnnými obchody,“ upozorňuje politolog Petr Juptner. Jednat už začala ODS, která sdílí mezi ostatními stranami hlasy pro Klause. Naopak, několik občanských demokratů MF DNES říká, že ani všichni členové ODS Klause nepodpoří volbu nebudou.

Volba prezidenta začne 7. února. **IVANA SVOBODOVÁ**
Více TEMA DNES na str. A3

PRVNÍ SNÍH
Místy napadlo až deset centimetrů

Klínovec, Boží Dar (iDNES.cz)
Na řadu míst České republiky poprvé v této sezóně sněžilo. Na sílnice večer musely vyjet dokončené i sypáče. Na Klínovec leželo deset centimetrů sněhu, na Božím Daru (viz sílnice) zhruba tři centimetry. V Krkonoších a na Vysočině. Podle meteorologů lze sníh čekat i o víkendu. To je špatná zpráva pro řidiče, kteří ještě nechtějí přezout na zimní pneumatiky. „Počasí v nejbližších dnech bude teplotně odpovídat spíše přelomu listopadu a prosince, na horách bude mrazivější, sníh se tam udrží,“ uvedl na svém webu Český hydrometeorologický ústav. **FOTO: MAFIA - LUKÁŠ KUBĚNA**

Česko splnilo podmínky pro zrušení víz do USA

Práha - Buďe to suchý statistický údaj. Ale pro Česko neobyčejně významný. Vláda Spojených států se v říjnu chystá oznámit, že počet odmítnutých žádostí o vízum klesl i letos pod deset procent. Tím padá poslední překážka pro jejich zrušení. Lidé, kteří se chystají do USA, proto možná už za rok touto dobou nebudou muset postupně vyřadit frontu před ambasádou USA v Praze a uvnitř se pak podrobovat pohovorům. Každý rok je jich na padesát tisíc.

Kromě Estonců není nikdo z bývalého východního bloku zrušení víz tak blízko. Jen Slováci mohou už léta jezdit do USA bez omezení. „Loni a předloni získalo turistické či podnikatelské vízum přes 90 procent uchazečů,“ řekla večera MF DNES mluvčí americké ambasády v Praze Victoria Silvermanová. „Přesně údaje zatím nebyly zveřejněny, ale vypadá to, že letos do 30. září, kdy končí náš fiskální rok, vízum obdrželo ještě více uchazečů.“

Nový, na jaře přijatý americký zákon o vízech říká, že počet odmítnutých žádostí musí být méně než deset procent. A to se nyní stane, dokonce počítají za sebou. V roce 2005 odmítli Američané 9,4 procenta žádostí a loni 9,2 procenta. MF DNES zjistila, že letos to bude mezi šestí a sedmi procenty.

Práce v USA už tak netáhne
Příčinou poklesu je zřejmě i to, že se kvůli rekordně levnému dolaru nevyplácí pracovat načerno v USA. Američtí středníci proto asi nemusí odmítnout tolik lidí. Koruna za poslední týden posílila vůči dolaru téměř o čtyřicet haléřů. Večera vypočetec poprvé padla hranice 19 korun za dolar. „Zatímco v dolarech dostanete stejný plat, českých korun to je méně. Před sedmi lety dolar stál čtyřicet korun. Nyní máte za něj pouze polovinu,“ řekl večera analytik Komerční banky Jan Vejmelka.

TEODOR MARJANOVIC
S přispěním Kateřiny Koubkové
Více na str. A5

Benzin zdraží, ropa je rekordně drahá

Práha (ven) - Četři řidiči budou mít příští týden zřejmě opět možnost zamávat si na stále dražší pohonné hmoty. Ceny benzínu a nafty totiž pravděpodobně půjdou výrazně nahoru.

„Majitelé čerpacích stanic a analytici se shodují na tom, že už za pár dnů se benzín a nafta budou u pump prodávat o padesát haléřů až korunu draž.“

Důvodem je rekordně drahá ropa, která za posledních deset dní zdražila už devítikrát. Večera se dokonce na chvíli pfehoupla přes historickou cenu devadesát dolarů za barel. „Současně zdražení ropy bylo skokové, takže maloobchod podle mě odhadu zareaguje rychle,“ poznamenal společenství Colosseum Stěpán Pírko. O tom, že ceny půjdou vzhůru, je přesvědčen také majitel stáje čerpacích stanic Tank Oso Jiří Ondra: „Rostoucí cena ropy se do cen pohonných hmot stropocinálně promítne. Do čtrnácti dnů až tři týdnů by to mohlo být o korunu až o 1,50.“

Ropa žene nahoru zejména začátek topné sezony, slábnoucí doba, ale i napětí mezi Tureckem a kurdskými separatisty v severním Iráku.

JOHANA GROHOVÁ
Více na str. A6

Polka: Domluvila jsem si nelegální potrat v Česku

Jeseník (řt, les) - Česko se stává čím dál tím méně „potratově turistickým“, varují polské noviny Nowa trybuna Opolska. Dokazují to na pokusu vlastní reportérky Agaty Jop, která zavolala do nemocnice v Jeseníku a žádala o potrat. Rozhovorec s primářem porodnicko-gynekologického oddělení zaznamenal polské noviny takto: **Novinářka:** Chtěla bych k vám přijet, slyšela jsem, že je taková možnost, na potrat. **Primář:** Rozumím, rozumím, přijďte v sobotu v jednu hodinu. **Novinářka:** A kolik to stojí? **Primář:** Domluvíme se na místě. **Novinářka:** Jak dlouho a vás budu muset zůstat? **Primář:** Tak dvě hodiny. České zákony zakazují provádět interrupce cizincům, které v Česku dlouhodobě nežijí. V Polku jsou zakázané iplně. Celý rozhovor si Agata Jop nahrála a byl zveřejněn ve čtvrtku. „Překvapilo mě, jak rychle jsem se s primářem domluvila,“ říká. **Pokračování na str. 4**

Tahanice o evropskou ústavu končí, po šesti letech

Lisabon (Od naší zpravodajky) - Evropská unie se konečně dohodla na pravidlech, kterými se bude řídit. Po šesti letech bezvýsledných tahaňnic evropskou ústavu politici nakonec přijali reformní smlouvou, která jí z velké části nabrazuje. Dohoda padla v noci na věterek v Lisabonu. Zástupci členských zemí se dohodli na řadě změn, které mají EU učinit pružnější, demokratičtější v očích občana a také ji zviditelnit na mezinárodní scéně. „Všichni si oddechli, že už se nemusí věnovat fun-

gování evropských institucí, ale konkrétním problémům,“ poznamenal český premiér Mirek Topolánek. Dohoda však zároveň znamená hrozbu, že role Česka jako předsednické země Evropské unie bude oslabena. Tato funkce má připadnout v první polovině roku 2009. V té době by už mohl být jmenován nový evropský prezident a ministr zahraničí. Obě posty by znamenaly oslabení role pro zemi v tu chvíli předsedající. **JOHANA GROHOVÁ**
Více na str. A6

Česko splnilo podmínky pro zrušení víz do USA

Práha - Buďe to suchý statistický údaj. Ale pro Česko neobyčejně významný. Vláda Spojených států se v říjnu chystá oznámit, že počet odmítnutých žádostí o vízum klesl i letos pod deset procent. Tím padá poslední překážka pro jejich zrušení. Lidé, kteří se chystají do USA, proto možná už za rok touto dobou nebudou muset postupně vyřadit frontu před ambasádou USA v Praze a uvnitř se pak podrobovat pohovorům. Každý rok je jich na padesát tisíc.

Kromě Estonců není nikdo z bývalého východního bloku zrušení víz tak blízko. Jen Slováci mohou už léta jezdit do USA bez omezení. „Loni a předloni získalo turistické či podnikatelské vízum přes 90 procent uchazečů,“ řekla večera MF DNES mluvčí americké ambasády v Praze Victoria Silvermanová. „Přesně údaje zatím nebyly zveřejněny, ale vypadá to, že letos do 30. září, kdy končí náš fiskální rok, vízum obdrželo ještě více uchazečů.“

Nový, na jaře přijatý americký zákon o vízech říká, že počet odmítnutých žádostí musí být méně než deset procent. A to se nyní stane, dokonce počítají za sebou. V roce 2005 odmítli Američané 9,4 procenta žádostí a loni 9,2 procenta. MF DNES zjistila, že letos to bude mezi šestí a sedmi procenty.

Práce v USA už tak netáhne
Příčinou poklesu je zřejmě i to, že se kvůli rekordně levnému dolaru nevyplácí pracovat načerno v USA. Američtí středníci proto asi nemusí odmítnout tolik lidí. Koruna za poslední týden posílila vůči dolaru téměř o čtyřicet haléřů. Večera vypočetec poprvé padla hranice 19 korun za dolar. „Zatímco v dolarech dostanete stejný plat, českých korun to je méně. Před sedmi lety dolar stál čtyřicet korun. Nyní máte za něj pouze polovinu,“ řekl večera analytik Komerční banky Jan Vejmelka.

TEODOR MARJANOVIC
S přispěním Kateřiny Koubkové
Více na str. A5

84